

I Fiyowe Uret S nulat Mateowe

Been i niy Fiyowe Uret s nulat Mateowe fantag b  Jesu Kristowe. S nulat Mateowey de t noro Jesus, sani Nga i Tuluse, brab de m k gaif do r nigo no. S nulat Mateowe soy Jesuse, Been i “Kristowe”. I atag i “Kristowe”, sani f n mili i Tuluse m gul w. B  do g tah, m nongot-ongot i de Judio b  k gumah i f n mili i Tuluse m gul w. M nongot-ongot ro non b  do g tah w n i de s narigoy Tuluse muret b  k b r h ne, b nr h roy w n i g gumahe s g t w f n mili i Tuluse m gul w b  de Judio. F ngg tiga Mateowey ni  t w b  Beeney Jesuse, sani “Kristowe”.

Endob i de odoroy de Judio, m ndal w ro fo b  Jesuse brab m nrar k ro de. M law nongot ro b  de g mamak kukuman, sani m gul we tid w dob ing de Roma, b  f l hu n i Jesuse. Endob amun m nl hu n i Jesuse dob kruse, brab amun m nl b ng n, m nt bule. M law tintu g tiga tom b  i Jesuse Beene foy tintuwe Nga i Tuluse.

I Mateowe, sani s m nulate b  ni Fiyo Uret, s g t w so b  de kuyug Jesus amun m nbati s nay Jesuse dob duniyae ni. M law g tiga tom b  i k luhanay do s nulat n toow fo toow.

I de katufua Jesu Kristowe

¹ Ay niy de daw t i de katufua Jesu Kristo, sani s g t we s fu Datu Dabide s fu Abraham.

² I Abrahamey boh Isake. Atin i Isakey boh Jakobe. Atin i Jakobey boh Judahe brab de dumo no sétiman boh.

³ Atin i Judahey boh Farese brab Sarawe. (Tamar i idéng ruwe.) Atin i Faresey boh Esrome. Atin i Esromey boh Rame.

⁴ Atin i Ramey boh Aminadabe. Atin i Aminadabey boh Nasone. Atin i Nasoney boh Salmone.

⁵ Atin i Salmoney boh Boose. (Rahab i idéng ne.) Atin i Boosey boh Obede. (Rut i idéng ne.) Atin i Obedey boh Jesewe.

⁶ Atin i Jesewey boh Datu Dabide. Atin i Dabidey boh Solomone. (I idéng ne been i bawag Uriase bé do gétah.)

⁷ Atin i Solomoney boh Roboame. Atin i Roboamey boh Abiase. Atin Abias i boh Asawe.

⁸ Atin i Asawey boh Josefate. Atin i Josefatey boh Jorame. Atin i Joramey boh Osiase.

⁹ Atin i Osiasey boh Jotame. Atin i Jotamey boh Akase. Atin i Akasey boh Esekayawe.

¹⁰ Atin i Esekayawey boh Manasese. Atin i Manasesey boh Amone. Atin i Amoney boh Josiase.

¹¹ Atin i Josiasey boh Jekoniase brab de dumo no sétiman boh. Kéluhana ro mén-uwit mangéy dob mérayue ingéd féndawét Babilonia amun ténabanan i karowe ingéd bé girawe.

¹² Amun diyo ron bati dob Babilonia, i Jekoniase wén i ngaén féndawét Salatiel. Atin i Salatieley boh Sorobabele.

¹³ Atin i Sorobabeley boh Abiude. Atin i Abiudey boh Eliakime. Atin i Eliakimey boh Asore.

¹⁴ Atin i Asorey boh Sadoke. Atin i Sadokey boh Akime. Atin i Akimey boh Eliude.

15 Atin i Eliudey boh Eleasare. Atin i Eleasarey boh Matane. Atin i Mataney boh Jakobe.

16 Atin i Jakobey boh Josehe, sani bawag Mariahe. Atin i Mariawey idéng Jesuse féndawét Kristo non Been i fénémili i Tuluse méguléw.

17 Mélaw folo bra fot gékansad i de katufuan tidéw dob Abrahame taman dob Dabide. Atin tidéw dob Dabide taman dob gaiwe mén-uwit i de Judio mangéy Babilonia folo bra fot so gékansad i de katufuan. Atin tidéw béno taman bé kéumah Kristowe folo bra fot so gékansad i de katufuan.

I kéumah Jesu Kristowe

18 Ay ni urete fantag bé kéumah Jesu Kristowe. I idéng ne Maria. Atin i Mariahe ténlaana nén fébawagén dob ségétéwe lagéy féndawét Jose. Endob amun énda séna sébawag ro de, ménwaléy obor i Mariahe non fénobor i Rémogor i Tuluse. Enggétiga Mariahey ni.

19 Atin i Josehe, métintu étéw, mélaw ménika sébawag bé Mariahe non oborén. Endob fiyo étéw i Josehe, mélaw mika de ké kémalanan i Mariahe. Mélaw ménuyot i Josehe de ké sérontos bé Mariahe sékémén saén.

20 Dob lala Josehe mégitung fantag bé de ni, méntéfégitoy télakiwe tidéw dob Kadnane dob téginéf ne. Ménbéréh i télakiwe ni mano, “O Jose, séfu Datu Dabid, kago magalang-galang mawag bé Mariahe, non i funa nuwe mén-obor sabaf bé barakat i Rémogor i Tuluse.

21 Mégénga moso i Mariahe ségétéw nga lagéy. Atin fédawétém Jesus, non Been i mémukase bé de étéwén dob de sala ro.” Been i bénréh i télakiwe.

22 I funane ménrigoy kéluhanay de ni inok métuman i fénbéréh i Kadnane bé sénarigo nuwe étéw mano,

23 “I kénogone waléy obor, brab mégénga nga lagéy, atin fédawétén Emanuel.” (I atag i dawéte Emanuel “Bati i Tuluse dob betome.”)

24 Tidéw béno, énggétékénal i Josehe, atin nunuro noy fémandu i télakiwe de, mélaw Bénawagén i Mari-
ahe.

25 Endob énda ménsétifon ro fidong taman énda séna mumah i nga ne. Brab amun ménumahén, féndawétén Jesus.

2

I kégumah i de gétuwan étéw

1 I Jesuse ménumah dob ingéde féndawét Betlehem dob sakuf i dakéle ingéd féndawét Judea, amun Herod sénay méguléwe de. Atin énda mérugayén tidéw bé kéumah Jesuse, wén i de gétuwan do étéw tidéw dob mérayue ingéd dob sébangan ménagéw ro mangéy dob ingéde Jerusalem. I de ni do lagéy furung gésobut bé de tanda dob de gitoon.

2 Atin amun énggumah ro dob Jerusalem, ménénginsa ro maro, “Hon i gonoy Ngae, sani waléye moso Datu i de Judio? Non énggito gey i gitoone dob sébangan tanda i kéumah ne. Atin mélaw angéyé key féngadafén.”

3 Atin i Herode méguléw, amun énggélingoo noy fantage bé ni ségiyo datu, toow fo ménbuku, brab beroy de kéluhanay de étéw bati dob Jerusalem.

4 Mélaw lénimud Herodey kéluhanay de odoroy de fadi brab de témoro bé kitab i de Judio, atin

ménénginsa dob berowe mano, “Hon i gonoy umaha Kristowe de, sani fénémili i Tuluse méguléw?”

⁵ Atin séménumbul ro maro, “Fatut mumah i Kristowe dob ingéde Betlehem dob sakuf i dakéle ni ingéd Judea. Non been i niy sénulat i sénarigoy Tuluse muret bé kébéreh ne mano,

⁶ ‘I beeme, o Betlehem, dob dakéle ingéd Judawe, tintu békén go toow na fo gérifantad bé kéluhanay de ingéd dob Juda. Non tidéw dob beeme moso i odorone méguléw bé de étéw gu do Judio.’ ”

⁷ Tidéw béno, féntawag Herodey de ni gétuwan do étéw tidéw dob sébangan mangéy sélimud dob beene énda i ségiyo étéw de gétigan. Atin fénénginsaa no bero ké ati tintuwe gai énggito roy gitoone ni. Amun énggétiga Herode,

⁸ sénuguén bero mangéy Betlehem mano, “Agéw gom, toow gom fo séléd i Ngao no. Atin buluk gito gom, fégétiga kom begén inok angéyé ku so féngadafén.”

⁹⁻¹⁰ Tidéw béno, amun énggélingoo roy bénréh Datu Herode, ménagéw ro. Atin énggito ro man i gitoone ni, sani gitoone so énggito ro dob sébangane bé gétahe. Toow ro fo ménoror amun énggito ro. Atin i gitoone ni ménagéw métahe bero taman téménrén dob gatagay gonoy Ngae ni. Atin ménfuray ro bé gitoone ni taman dob no lawi.

¹¹ Amun énggumah ro diyo, ménahur ro brab énggito roy Ngae ni brab Mariahe idéngén. Atin ménlingkuwéd ro dob adafay Ngae ni méngadaf de. Tidéw béno, bénungkal roy de balilaga tamuk nuwit ro do bélowon, do dukah, brab do fégeféamut féndawét mira. Atin niray ro dob Jesuse.

12 Tidéw béno, i Tuluse féningatén bero dob téginéf ruwe bé békénén séfule ro mangéy dob Datu Herode. Mélaw ménule ro mangéy dob karowe ingéd dob ségiyowe aguwon.

I kéféraréy ruwe mangéy Egipto

13 Amun ménagéw i de ni géтуwan do étéw, méntéfégitoy télakiy Kadnane dob Josehe dob téginéf ne. Atin bénréhén dob Josehe mano, “Tek go, brab uwitém i Ngae brab idéng ne méraréy mangéy dob ingéde Egipto. Atin bati gom diyo taman béréhé ku beem ké fakay gomén mule. Non i Datu Herode séléde noy Ngae ni inok féluhé no.”

14 Mélaw méntek i Josehe fiyon fo ké kérara kélungonon, atin nuwitén i Ngae ni brab idéng ne mangéy Egipto.

15 Atin ménbati ro diyo taman bé kéléhu Herode. Ménrigoy ni inok métuman i fénbéréh i Kadnane bé sénarigo nuwe mano, “Ténawag guy Nga guwe inok mésut tidéw Egipto.”

16 Endob i Herode, amun énggétiga noy fénggakaray de géтуwan do étéw tidéw sébangan, toow fo ménkérít. Mélaw sénuguén i de sundalo mangéy Betlehem brab dob de ingéd géliwét de, inok féluhé roy kéluhanay de nga lagéy tidéw ruwo gébélintuwa i idad ne mangéy fantad. I Herode énggétiga noy idad i Ngae ni sabaf bé kéréh i de géтуwan do étéw bé gaiwe ménsut i gitoono no.

17 Mélaw méntuman i ménrugayén kéréh i ségétéwe sénarigoy Tuluse muret bé kéréh ne féndawét Jeremias mano,

18 “Wén i émbéréhe énggélingoon dob ingéde Rama, kémérew brab rémuung. Non kémérew i

Rakele sabaf bé de ngaén. Enda i géféoror de non i kéluhanay de ngaén ménléhu.”

I késéfulé ruwe mangéy Nasaret

¹⁹ Amun ménléhu i Datu Herode, i télakiy Kadnane méntéfégito dob Josehe dob Egipto dob téginéf ne.

²⁰ Atin ménbéréh i télakiwe ni mano, “Tek go brab uwitém i Ngae ni brab idéng ne mule mangéy dob ingéde Israel. Non ménléhuén i de méméléhu damén bé Ngae ni.”

²¹ Mélaw méntek i Josehe atin nuwitén i Ngae brab idéng ne mule mangéy Israel.

²² Endob énda ménbati ro dob Judea non ménggilak i Josehe non énggélingoo noy Arkelaowe ménwaléy méguléw amun ménléhu i boh ne Datu Herod. Atin féningatén man i Josehe dob téginéf ne, mélaw méntaus ro mangéy dob sakuf i dakéle ingéd féndawét Galilea.

²³ Atin ménbati ro diyo dob ingéde féndawét Nasaret. Mélaw méntuman i ménrugayén kébéreh i de sénarigoy Tuluse muret bé kébéreh ne maro, “Fédawétén i Kristowe ‘ségétéw tidéw dob Nasaret.’ ”

3

I kéuret Juan Bautistawe

¹ Bé no do gai, amun ménifus i firoye gébélintuwa, i Juan Bautistawe énggumah dob gonone énda i étéw de bati dob sakuf i dakéle ingéd Judea. Atin nuretén mano,

² “Kailanga kom gésénule bé de sala gom brab témagak bé de tete adat gom non gédétén gumah i gaiwe méguléw i Tuluse dob de étéwén.”

³ I Juane ni, been i bénréh i méntélatae sénarigoy Tuluse muret bé kébéreh ne féndawét Isaias mano, “Wén i ségétéwe mékes dob gonone énda i étéw de bati mano, ‘Tafay gom i aguwoy Kadnane. Fééntang gom i aguwo nuwe.’”

⁴ Atin kéménégal i Juane nawél buk dakél bi-natang féndawét kameliyo, brab kulit binatang i légét ne. Atin i amae nuwe kasuk brab téné.

⁵ Atin ménangéy dob beeney médoowe do étéw tidéw Jerusalem, brab tidéw dob kéluhanay de ingéd sakuf Judeawe, brab de étéw bati dob de ingéd gédét dob wayége Jordan.

⁶ Atin amun fénayag roy de sala ro, bénautis Juane bero dob wayége Jordan.

⁷ Atin médoo soy de Fariseo brab de Saduseo ménangéy dob Juane inok fébautis ro. Endob amun énggito no bero, ménbéreh i Juane mano, “I begome maak do ulé gom non tete i de rigoné kom. Sedek mangéy gom dini? Enda géféraréy gom tidéw dob kékukum i Tuluse moso ké fébautis gom saén.

⁸ Buluk toow gomén gésénule bé de sala gom brab ténagak gom i de tete adat gom, féténgténg gom i kégésénule gome bé de fiyo ula-ulané kom.

⁹ Atin kagom fégitungén de ké i Tuluse fukasé no begom dob de sala gom sabaf bé begom i de séfu Abraham. Béréhé ku begom, fakay géféwaléyoy Tuluse séfu Abrahamey de batéw ni.

¹⁰ Béleewe ni, gédétén i kékukum i Tuluse bé de tete étéw. Ségiléw bé falakule méntafayén ménténa

dob darir i kayéwe inok i de kayéw énda mégonok ro fiyo, tuwongén atin ibérén dob aféye inok métuwég.

¹¹ I begéne, bautiso ku begom bé wayége inok fégito gom énggésénule gom bé de sala gom. Endob wén nay gégumah gétundug begén brab bautisé no begom bé Rémogor i Tuluse brab aféye. Toow na fo gérotor bé begéne. Fiyon foy safatos ne, énda médaitu de mibit.

¹² Féganané noy de fiyo étéw bé de tete étéw ségiléw bé ségétéwe métóf. I fégéétof ne diyo dob kémér ne inok fégéétofén bé énrek ne brab fégétimuén bé faréye dob kiwot ne. I de ukofén tuwégé no dob aféye énda émfandaén.”

I kébautise bé Jesuse

¹³ Bé no do gai, ménagéw i Jesuse tidéw Galilea mangéy dob wayége ni Jordan. Atin ménfégedét dob Juane inok fébautis de.

¹⁴ Endob géléé Juane damén mano, “Begéney fatute bautiso mo, sedek Beem uman i mangéy fébautis begén?”

¹⁵ Endob séménumbul i Jesuse mano, “Fédayaém saén béleewe ni. Non fatut rigoné toy kéluhanay kétayay Tuluse.” Mélaw ménagayun i Juane.

¹⁶ Atin amun ménbautisén i Jesuse, géménaun tidéw dob wayége. Sonom béno, ménungka i lawayo, brab énggito noy Rémogor i Tuluse ménlus maak marafati brab méntérimféna dob Beene.

¹⁷ Atin wén i ménbéréhe tidéw dob lawayo mano, “Been i niy Nga guwe. Toow fo kégedawa ku brab tintu késuwata ku.”

4

Ténéngkad Satanasey Jesuse

¹ Tidéw béno, i Rémogor i Tuluse fénanangguwitén i Jesuse mangéy dob gonone énda i étéw de bati, inok i odoroy de saitan féndawét Satanas géténgkada noy Jesuse rémigo tete.

² Atin amun diyo i Jesuse, énda ménamaén bé rugay i ménfote folo gétérsangan. Mélaw toow fo ménlayaf.

³ Atin énggumah i Satanase dob Beene brab ménbéréh mano, “Amuk Beemey Nga i Tuluse, féwaléyém amaén i de batéw ni.”

⁴ Endob séménumbul i Jesuse mano, “Wén i Ménsulate Kébéréh i Tuluse mano, ‘Békén amaén saén i funay étéwe méuyag. Yamula kailangay étéwey kéluhanay kébéréh i Tuluse.’ ”

⁵ Tidéw béno, nuwit Satanasey Jesuse mangéy dob Jerusalem brab nuwitén mangéy dob toowe fo gérotor bérungoy lawi i Tuluse.

⁶ Atin ménsébéréh man bé Jesuse mano, “Amuk Beemey Nga i Tuluse, antéfor go. Non wén i Ménsulate Kébéréh i Tuluse mano, ‘Suguéy Tulusey de télaki no démiyaga Beem. Brab sakémé ro Beem inok énda émfali go bé de batéw, fiyon i de sékéyém.’ ”

⁷ Tidéw béno, séménumbul i Jesuse mano, “Endob wén soy Ménsulate Kébéréh i Tuluse mano, ‘Kago téngkadén i Kadnane Tulusém rémigo bé kétaya muwe rigonén.’ ”

⁸ Tidéw béno, nuwit Satanasey Jesuse mangéy dob uruk i gérotore fo tuduk. Brab fénténgténgén

dey kéluhanay de ingéd dob duniyae ni brab kéluhanay de ungangéy de ni.

⁹ Atin ménbéréh man i Satanase mano, “Buluk lingkuwédo mo begén brab féngadafé mo begén, iray gu Beem i kéluhanay de ni.”

¹⁰ Endob séménumbul i Jesuse mano, “Féraréy gon Satanase! Enda féngadafé ku beem non wén i Ménsulate Kébéréh i Tuluse mano, ‘Lingkuwéd go saén dob adafay Kadnane Tulusém. Been saén i féngadafé muwe.’ ”

¹¹ Tidéw béno, i Satanase ténagakén i Jesuse. Atin énggumah i de télaki brab ténalima roy Jesuse.

Féngganay Jesusey galbék ne

¹² Atin i Herode fénféférisu noy Juan Bautistawe. Atin amun énggélíngoo Jesuse, ménule mangéy Galilea.

¹³ Atin téménara saén dob ingéd ne Nasaret, brab ménangéy bati dob Kafernaum dob fédoror i dogote Galilea, fingé dob ingéde Sabuton brab Neftali.

¹⁴ Ménrigoy ni inok métuman i kébéréh i sénarigoy Tuluse féndawét Isaias mano,

¹⁵ “I de étéw bati dob de ingéd Sabuton brab Neftali, brab fingé dob dogote, brab dob difar i wayége Jordan, brab de étéw békén Judio bati dob Galilea,

¹⁶ fiyon fo ké i de ni étéw maak bati ro dob délémone non békén ro do méngintulus, gégito ro dakél solo. Atin fiyon fo ké maak kélungonon dob berowe non mégilak ro bé kéléhue, réméndaw i soloe ni dob berowe.”

¹⁷ Atin tidéw bé no gai, féngganaya Jesusey kéuret ne mano, “Fatut gésénule gom bé de sala gom brab

tagak gom i de tete adat gom, non gédétén i gaiwe fégüléwoy Tulusey de étéwén.”

Ténawag Jesusey de fot gétéw fatatugés

¹⁸ Wén i no sébaan fuweh, ménagéw i Jesuse dob doror i dogote Galilea. Atin bé lala ne magéw, énggito noy ruwowe gétéw lagéy sétiman idéng. I dawét ruwe Andres brab Simon (féndawét so Pedro). Nibér roy biyala ruwe dob dogote non fatatugés ro.

¹⁹ Ménbéréh i Jesuse dob berowe mano, “Enggomén, odor gom Begén, atin kagomén séméléd sédo. Tidéw béleewe ni, féséléde ku begom étéw, inok modor ro so Begén.”

²⁰ Sonom béno, ténagak roy de biyala ro atin ménodor ro bé Jesuse.

²¹ Bé lala ruwe magéw, énggito Jesusey de ségiyo lagéy do sétiman idéng. I dawét ruwe Santiago brab Juan. Diyo ro dob awang ruwe beroy boh ruwe féndawét Sebedeo. Fégi mué roy biyala ruwe. Atin ténabar Jesuse bero.

²² Atin sonom béno, ténagak roy boh ruwe dob awange atin ménodor ro bé Jesuse.

Nuwa Jesusey de médoo do étéw

²³ Atin i Jesuse séménugud mangéy dob kéluhanay de ingéd dob Galilea. Atin téménoro dob de lawi féngadafan kay de Judio, brab nuretén i Fiyowe Uret fantag bé kfégüléw i Tuluse, brab nuwaén i de déméruun do séségiyo-giyo do déruun.

²⁴ Atin, ménsélag i bantuga Jesuse dob kéluhanay de ingéd dob Siria. Mélaw i de étéw nuwit ro mangéy dob Beeney kéluhanay de déméruun bé séségiyo-giyowe do déruun, do démawét, brab

do rénahuko saitan, brab do rebengén, brab do kimoyén. Atin énggéféadi-adino Jesuse bero kéluhanan.

²⁵ Atin toow fo médooy de étéw ménfuray bé Jesuse, do tidéw Galilea, brab do tidéw Dekapolis (i atag i Dekapolise “Do Folo Ingéd”), brab tidéw Jerusalem, brab tidéw Judea, brab tidéw dob difar i wayége Jordan.

5

I urete dob burure

¹ Atin i Jesuse amun énggito noy médoowe do étéw ménlimud, ménénagé mangéy dob burure, atin ménsar diyo. Atin i de kuyugén ménfégedét ro dob Beene.

² Atin ténoro Jesuse bero mano,

³ “Moror i de étéw gétiga ro énda gérigo ro fiyo saliyu ké tabangay Tuluse bero, non féguléwoy Tuluse bero.

⁴ Moror i de étéw rémuung, non i Tuluse féfiyoné noy de fédéw ro.

⁵ Moror i de térifantad étéw non gédoté roy ati fénasad i Tuluse.

⁶ Moror i de étéw toow fo méuyot ro rémigo bé kétayay Tuluse, non tabangay Tuluse de bero inok gérigono ro.

⁷ Moror i de étéw mégédaw bé de ségiyo étéw, non mégédaw i Tuluse bero.

⁸ Moror i de étéw malinis i de fédéw ro dob adafay Tuluse, non gito roy Tuluse moso.

⁹ Moror i de étéw do gémélé bé de sétiboh étéw, non fédawétén ro do nga i Tuluse.

¹⁰ Moror i de étew férasayén sabaf bé kétintuy adat ruwe dob adafay Tuluse, non féguléwoy Tuluse bero.

¹¹ “Moror gom ké féngirasén gom brab férasayén gom brab béréhon gom tete bé kéluhanay tugie sabaf bé kéunur gome Begén.

¹² Féguayaya gom bé no gai gégumah, non i baras gome toow fo médoo diyo dob lawayo. Non loo so bé niy kéférasay i de étew bé do énggétah do sénarigoy Tuluse muret bé kébéréh ne.”

¹³ Atin féntaus Jesusey kétoro ne mano, “I begome ségiléw gom bé timuse lénawék dob amaéne inok fiyoy nonom ne. Non sabaf bé begome, waléy fiyoy de étew dob duniyae ni. Endob amuk mékédan i kétasik i timuse, éndaén géséfule i kétasik ne. Endaén i lagaén, brab fatut ibéréh brab gédaay de étew ké témara ro.

¹⁴ “Atin i begome ségiléw gom bé soloe réméndaw dob déléhone ni duniya. Loo so bé ni, i ingéde féntindég dob uruk i burure, énda mébunéyén.

¹⁵ Atin énda i ségétew tumumon solo inok ahuré no dob fénléngkébé kuréng. Yamula fédiyoé no dob fédongone de inok réméndaw dob lawie. Mélaw gégitoy kéluhanay de étew diyo.

¹⁶ Mélaw ségiléw gom bé de solo, non fatut rigo gom i fiyowe sénga tékélid, inok i de étew gito ro, atin dayéwé ro mélaw i Abay gome Tuluse dob lawayo.”

Fantag bé kitabé

¹⁷ Atin féntaus Jesusey kétoro ne mano, “Kagom fégitungén de ké ménangéyu dini inok kédané kuy kitabé niray Moisesé taloo noy de kétoro i de

sénarigoy Toulouse muret bé kébéreh ne. Non énda ménangéyu dini inok kédané ku, yamula ménangéyu dini inok tumané ku.

¹⁸ Béréhé ku begom i toowe, taman énda méalfa i duniyae ni brab lawayo, énda so mékédan i kitabe, fiyon kloh saén, taman énda métuman i kéluhanane.

¹⁹ Mélaw i étéwe mémélis bé kitabé fiyon fo ké toow saén fo kloh sugu, brab toroé no so dob de étéw i éndaén kailanga no odoron, toow na fo gérifantad bé de étéw féguléwoy Toulouse. Endob i étéwe modor bé kitabé brab toroé noy de étéw bé fatut odoro ro, toow fo gérotor bé de étéw féguléwoy Toulouse.

²⁰ Béréhé ku begom, amuk énda toow na fo métintuy de rignoné kom bé de rignonéy de Fariseo brab de témoro bé kitabe, énda géahur gom dob kénéfuléw i Toulouse.”

Fantag bé kékérite

²¹ Atin féntaus Jesusey kétoro ne mano, “Enggélíngoo kom i ténoro i de katufua kom maro, ‘Kagom méméléhu, atin i méméléhue fatut mékukum.’

²² Endob toroé ku begom béleewe ni: I étéwe mékérit bé dumo nuwe, mékukum. Atin amuk wén i étéw béréhé no, ‘Léngléngén go’ dob dumo nuwe, fatut mékukum dob adafay de kénéféwan. Atin amuk wén i étéw émbéréh dob dumo nuwe mano, ‘Dufang go’, médait mangéy dob gonoy aféye dob uleono emferno.

²³ Mélaw amuk diyo go dob féngadafane témulak dob Toulouse, atin gétédémó mo wén i rénigo mo sala dob dumo nuwe,

24 tagakém nay tulaké muwe dob adafay ahayane tulakan, atin fagayas go angéy dob dumo muwe brab séfiyo gom inok éndaén tete i de fédéw gom. Tidéw béno, séfule go brab irayém i tulak me dob Tuluse.

25 “Atin buluk wén i dumo mo sébanil beem, atin uwité no beem dob kémukume inok sétiyawan gom, buluk diyo gom séna dob de aguwon, béréh go fiyo inok géséfagayun gom, brab éndaén mélaw kailanga kom i, mangéye dob adafay kémukume. Non amuk Enda, atéé no beem dob kémukume, brab i kémukume atéé no beem dob de sundalo, brab i de sundalo férisuné ro beem.

26 Atin béréhé kuy toowe, énda moso géésut go tidéw dob férisunone taman énda gébayada moy kéluhanay késalaa muwe.”

Fantag bé kélamfae

27 Atin féntaus Jesusey kétoro ne mano, “Enggélíngoo kom i kétoroe mano, ‘Kago sétayan saliyu bé bawag me.’

28 Endob toroé ku begom béleewe, bé fiyon fo ké ténéngténg i lagéye saén i libune brab mingar de sétayan, énggésalaén non maak léménamfa i fédéw ne.

29 Mélaw amuk i funa muwe mésala i moto muwe fingé kuwonon, lésitém atin ibéréw. Non mas na fiyo ké kulang i réfa i lowoh me ké ganaf i lowoh me atin géangéy go dob uleono emferno.

30 Atin amuk i funa muwe mésala i kuwonone kéméréw, kéléngém, atin ibéréw. Non mas na fiyo ké kulang i réfa i lowoh me ké ganaf i lowoh me atin géangéy go dob uleono emferno.”

Fantag bé késégélake

³¹ Atin féntaus Jesusey kétoro ne mano, “Wén soy kétoroe mano, ‘I lagéye gémélak bé bawag ne fatut iraya no bé sulate émbéréh ménségélak ron.’

³² Endob toroé ku begom béleewe, amuk wén i ségétéw lagéy gélaké noy bawag ne éndob énda mon bigaén i ni libun, toow fo ménsala i nan lagéy. Non been i ménfélamfae bé libuno no ké mawag man ségiyo lagéy. Atin énggélamfa soy lagéye ménawag bé libune gélak loo bé nan.”

³³ Atin féntaus Jesusey kétoro ne mano, “Enggélíngoo kom soy ténoro i katufua tome mano, ‘Amuk sémafa go dob Kadnane, tintu kailanga mo tumanén i safa me ni.’

³⁴ Endob toroé ku begom béleewe, amuk rémigo gom fasad, kagom sémafa. Kagom fégésafa i lawayo non been i niy saray Tuluse.

³⁵ Atin kagom fégésafa i duniyae ni non been i niy ténaa nuwe bé de sékéyén. Atin kagom fégésafa i ingéde Jerusalem non been i niy gonoy barakatane Datu bati moso.

³⁶ Atin kagom sémafa ké makom, ‘Méléhuu na dob ni.’ Non énda géféfuteo kom taloo no géféitama kom i fiyon suwaréw bé de buk gom.

³⁷ Béréh gom saén, ‘Hoo’, taloo no ‘Enda.’ Amuk umana kom i nan bé de safa, tidéw dob Satanasey nan kébéreh gom.”

Fantag bé késulie

³⁸ Atin féntaus Jesusey kétoro ne mano, “Enggélíngoo kom i kétoroe mano, ‘Fatut séfésuliém i motowe bé motowe, brab i kiféne bé kiféne.’

³⁹ Endob toroé ku begom béleewe ni, kagom sulion i étéwe réménigo tete dob begome. Ufama,

amuk wén i téménamfiling bé fiféy me fingé ku-wonon, fédayaém de témamfiling so bé ségéalae de.

⁴⁰ Atin amuk wén i muwit beem dob adafay kémukume inok gédoté noy kégal me irayém soy kamisita muwe de.

⁴¹ Atin amuk wén i sundalo fégésé no beem mobo bé de uwitén bé ségékilomitrowe saén, oboém taman ruwo gékilomitro.

⁴² Atin iraya moy mongote dob beeme. Atin amuk wén i méuyot mélét dob beeme, fééléto mo.”

Fantag bé késébanile

⁴³ Atin féntaus Jesusey kétoro ne mano, “Atin énggélíngoo kom i kétoroe mano, ‘Fégédaw go bé de dumo mo séloyuk, atin férarék go bé de sébanil beem.’

⁴⁴ Endob ay niy kagéne kétoro begom: Fégédaw gom bé de sébanil begom. Atin dasala kom i de émférasay begom,

⁴⁵ inok waléy gom do nga i Abay gome Tulus dob lawayo. Non i Tuluse féréndawé no soy térésange dob de fiyo étéw loo so dob de tete étéw. Atin féranaay Tuluse soy de étéw rémigo fiyo loo soy de étéw rémigo tete.

⁴⁶ Amuk mégédaw gom saén bé de étéw mégédaw begom, énda i baras i Tuluse de begom. I de lémfiful kémubra buwis rigoné roy nan, fiyon fo ké énda fiyo ro étéw.

⁴⁷ Atin amuk sébéréh gom saén bé de dumo gom séloyuk, énda i funa kom médayéw. Non fiyon i de békén méngintulus rigoné roy nan.

⁴⁸ I Abay gome Tulus dob lawayo, rigoné no saén i fiyowe. Brab i begome fatut so rigoné kom saén i fiyowe.”

6

¹ Atin féntaus Jesusey kétoro ne mano, “Kagom rémigo bé fiyowe émfésuwat bé Tuluse dob téngaangay de étéw saén inok dayéwéy de étéw begom. Non amuk rigoné kom i ni, énda i ségiyo baras gédoté kom tidéw dob Abay gome Tulus dob lawayo.

² “Mélaw amuk tabanga moy ségétéwe méskinan bé kéiraya muwe de limus, kago fégétuwan de dob de ségiyo loo bé de étéw do ubo-ubo saén méngintulus rigoné ro dob de lawi féngadafan brab dob de aguwon. Rigoné roy ni inok dayéwéy de étéw bero. Mélaw béréhé ku begom i toowe, énggédot roy kéluhanay de baras ro, atin énda i baras i Tuluse de bero.

³⁻⁴ Endob amuk tabanga moy ségétéwe méskinan, kago fégito-gitoy kérigo muwe de inok fiyon i de dumo mo do séloyuk énda gétiga ro de. Endob fiyon fo ké énda gitoy de étéw de, i Abay me Tulus gito noy rénigo muwe brab Been i marasane beam.”

Fantag bé kédasale

⁵ Atin féntaus Jesusey kétoro ne mano, “Buluk démasal gom, kagom iringén i de étéw do ubo-ubo saén méngintulus. Méuyot ro témindég démasal dob de lawi féngadafan brab dob de aguwon inok gitoy de étéw bero. Béréhé ku begom i toowe, i gédoté ruwe saén bé nan rigoné roy kédayéw i de dumo étéw bero.

6 Endob buluk démasal gom, angéy gom dob sibéy gome brab fintu gom, atin dasal gom dob Tuluse Abay gom dob lawayo énda gito gom de. Amuk rigoné kom i ni, gédoté kom i baras gome tidéw dob Tuluse Abay gom. Beene saén i gégitowe bé kéluhanay rigoné kome.

7 “Buluk démasal gom, kagom dulién i kédasale énda i atagén. I de étéw énda gétiga roy Tuluse rigoné roy ni non maro ké fégingoéy Tuluse bero ké mérugay i kédasal ruwe.

8 Kagom iringén bero. Enda kailanga kom i mérugaye kédasal non gétigay Abay gomey kailanga kome bé énda séna nongot gom de.

9 “Ay niy ufamawe de. Dasal gom loo bé ni, ‘Abay gey dob lawayo, kéluhanay étéwe damén féngadafé ro Beem.

10 Féguléwo mo damén i kéluhanay de étéw inok i kétaya muwe mérigo dob fantade ni loo so bé mérigowe dob lawayo.

11 Irayan gey bé amaé keye bé ni gai.

12 Fésagada mo begey bé de sala gey loo so bé kéfésagad geye bé de énggésala begey.

13 Kago fédayaén begey météngkad rémigo sala. Brab diyaga mo begey bé Satanase.’

14 “Buluk fésagada kom i de étéw réménigo tete dob begome, i Boh gome dob lawayo fésagada no so begom.

15 Endob buluk énda fésagada kom i de ménsala dob begome, i Abay gome Tulus énda so fésagada no begom.”

16 Atin féntaus Jesusey kétoro ne mano, “Atin amuk fuwasa gom inok tintu méngintulus, kagom

féélumén i falas gome loo bé rigonéy de ubo-ubo saén méngintulus. Féélumé roy falas ruwe inok fégétiga ro bé de étéw bé mélayaf ro non fuwasa ro. Béréhé ku begom i toowe, énda i ségiyo baras gédoté ro saliyu bé kédayéw i de étéw.

¹⁷ Endob amuk fuwasa gom, furauf gom brab suwat gom,

¹⁸ inok i de ségiyo étéw, énda gétiga ro de ké fuwasa gom. Atin mélaw i Abay gome Tulus énda gitono, Been saén i gégitowe bé rigoné kome, atin barasa no begom.

¹⁹ “Atin kagom mitong kurta brab do languntaman dob duniyae ni, non mébinasa ro. Non i de tamuk dob duniyae ni keke i de ifés taloo no tangisén taloo no fénakawén non géahur i de ménakaw dob de lawi gom.

²⁰ Endob fatut itong gom i de baras gom dob lawayo non énda i ifés de méminasa taloo no tangisén taloo no fénakawén.

²¹ Non i gonoy de tamuk gom, been soy gulaané kome.

²² “I motowe maak solo i lowohe. Buluk fiyoy moto muwe, maak géfékaya i kéluhanay lowoh me non gégito go.

²³ Endob buluk ménsadil i de moto mo, maak délémon i lowoh me non énda gégito go. Mélaw buluk i solo me waléy délémon, toow fo délémon mon.

²⁴ “Enda i sugu-suguén fakay galbéko no séréngan i ruwowe gétéw amu. Non amuk mégédaw bé ségétéwe de, mérarék bé ségétéwe de. Taloo no odoro noy kétayay ségétéwe de, brab siyawé noy ségétéwe de. Mélaw énda fakay

gom modor bé Tuluse amuk fégitungé kom saén i kurtae.

²⁵ “Mélaw béréhé ku begom, kagom émbuku fantag bé kéuyag gome, bé ati amaé kome look inémé kome, taloo noy lowoh gome, bé ati kégalé kome. Non wén nay labi na fo méлага bé amaéne funa kom méuyag, brab wén nay labi na méлага bé kégale kay de lowoh gom.

²⁶ Fégitung gom i de kloh manok. Enda mohok ro taloo no kémétéw ro, brab énda mitong ro amaén dob de kiwot. Endob i Abay gome Tulus féamaé no so bero. Atin mas gom na balilaga bé de kloh manok!

²⁷ Enda i étéw géfétaah bé umul ne bé kébuku ne, fiyon ségéuras saén.

²⁸ “Enda soy funa kom émbuku fantag bé kégale. Fégitung gom i de flores. Méruk ro fiyon fo ké énda gémalbék ro taloo no rémigo ro do kégal ro.

²⁹ Endob béréhé ku begom, fiyon i Solomone toow fo kawasa datu, énda i kégalén loo bé de fiyo do falasén do flores.

³⁰ Endob buluk loo bé nan i kéfékégal i Tuluse bé de kéroon méuyag ro saén singkow, atin bé démoé ibérén ro brab inohén, békén ba fékégalé no so begom? Toow fo kloh i kéféginugut gome.

³¹ “Mélaw kagom émbuku bé amaé kome brab inémé kome brab kégalé kome.

³² Non i de étéw énda méngintulus ro, been i nan i fégitungé ruwe taman émbuku ro. Endob i Abay gome Tulus gétiga noy kéluhanay kailanga kome.

³³ Mélaw kagom émbuku. Yamula fatut kétaya kom ké méguléw i Tuluse dob begome brab kétaya

kom rémigo bé métintuwe, atin mélaw irayay Tuluse begom bé kéluhanay de éntingayén kailanga kom.

³⁴ Atin mélaw kagom émbuku béleewe ni fantag bé ati mérigowe démo, fégitung gom fo ké gégumahén. Kagomén umanan i kékérégéna kome béleewe bé kébukue fantag bé démoe.”

7

Kagom kémukum

¹ Atin féntaus Jesusey kétoro ne mano, “Kagom kukumén i de étéw, inok i Tuluse énda so kukumé no begom.

² Non i kékukum gome bé de ségiyo étéw, iringéy Tuluse so ké kukumé no begom. Atin i kérigo gome bé de ségiyo étéw, rignonéy Tuluse so dob begome.

³ Sedek gito moy klohe sala i dumo muwe, éndob énda gito moy kaame sala toow na fo dakél?

⁴ Atin béréhé mo dob dumo muwe mamo, ‘Adih, téréno moy nan salaém.’ Endob wén i kaame sala toow na fo dakél.

⁵ Fédayéw-dayéw go, éndob békén go fiyo étéw. Téréno mo na métah i kaame sala toow na fo dakél, inok gétabanga moy dumo muwe émfétéren bé kaane kloh sala.

⁶ “Atin kagom iray i mékétéfuwe dob de itu. Non amuk rignoné kom, kekeé ro saén begom. Atin kagom iray i balilagae fégonoén perlas dob de babuy. Non amuk rignoné kom, daa ro saén. Mélaw kagom témoro bé Fiyowe Uret dob de étéw mika mégélingo.”

Ongot gom dob Tuluse

⁷ Atin féntaus Jesusey kétoro ne mano, “Ongot gom dob Tuluse atin irayén begom. Séléd gom, atin gito gom. Tawag gom dob béngawane, atin i fintue unngaén inok géahur gom.

⁸ Non i kéluhanay de mongot dob Tuluse, gédoté ro. Atin i kéluhanay de séméléd, gito ro. Atin i kéluhanay de témawag dob béngawane, géahur ro.

⁹ Ufama, ségétéw go boh, atin i nga me mongot fan, énda iraya mo de batéw.

¹⁰ Taloo no mongot sédo, énda iraya mo de ulé.

¹¹ Fiyon fo ké tete gom étéw, gétiga kom soy miraye bé éntingayéne fiyo dob de nga gom. Labi nay Tuluse toow fo fiyo, gétiga noy miraye fiyo na dob begome. Beeney Boh gome dob lawayo, brab irayén i de fiyo do éntingayén dob de étéw mongot dob Beene.

¹² “Buluy kétaya kome rigonéy de étéw dob begome, rigo gom so dob berowe. Non been i atag i kéluhanay de sugu dob kitabé niray Moisesese brab de kétoro i de sénarigoy Tuluse muret bé kébéréh ne.”

I mérate béngawan

¹³ Atin féntaus Jesusey kétoro ne mano, “Ahur gom dob mérate béngawan mangey dob lawayo. Non toow fo buka i béngawane mangéy dob uleone emferno atin médooy de étéw muntul de non magad i kéagéw ruwe diyo.

¹⁴ Endob i mérate béngawan mangéy dob umule magufusa, mérégén i kéuntule de. Mélaw énda médooy étéwe géuntul de.

¹⁵ “Atin ingat gom inok énda géunur gom bé de ubo-ubo sénarigoy Tuluse muret bé kébéréh ne.

Non fiyon fo ké ubo-ubo ro mégédaw maak do ménoram ayam, tintu tete i adat ruwe brab binasané ro begom. Non i toowe, ségiléw ro bé de mérayar do binatang.

¹⁶⁻¹⁸ Endob gélole gom bero sabaf bé de rigoné ro. Ufama, énda i fiyo kayéw mégonok bé tete onok, taloo no tete kayéw mégonok bé fiyowe onok. I sulu-suluwe énda mégonokén bé manggae. Brab i kayéwe suwaran énda mégonokén saging. I fiyowe kayéw mégonok saén fiyo, atin i tete kayéw mégonok saén tete.

¹⁹ Atin i kayéwe énda mégonokén fiyo, tuwongén brab ibéréndob aféye inok inohén.

²⁰ Mélaw gélole gom i de ubo-ubo sénarigoy Toulouse sabaf bé de tete rigoné ro.

²¹ “Enda kéluhanay de étéw témawag Begén maro, ‘Kadnan, o Kadnan,’ géangéy ro dob lawayo. Endob i de étéw rémigo bé kétayay Abay guwe Tulus, bero saén i géangéy dob lawayo.

²² Bé gaiwe gégumah i kékukum i Toulouse, médooy de étéw émbéréndob Begéne maro, ‘Kadnan, o Kadnan, nuret gey i kébéreh i Toulouse nusar gey i dawét me. Atin nusar gey soy dawét me fégedédél bé de saitan tidéw dob de étéw rénahuko ro, brab rénigo gey i de médo do mékégaif dob dawét me.’

²³ Endob béréhé ku bero maku, ‘Enda gélole gu begom. Férayu gom dob Begéne. Begom i de étéw do rémigo tete.’

²⁴ “Béréhé ku begom i fantage bé de mégélingo bé kébéreh guwe brab odoro ro. Berowey ségiléwe bé ségétéwe métilédéd réménigo lawi brab féntindégén i de liléyén dob émbagére batéw.

25 Amun mérégés i ranae brab énggégumah i dunuke brab énggébéla diyo i émbagére réfuruh, énda méntuwongén non féntindég dob rotor i batéwe.

26 “Endob i étéwe énggélíngo bé de kébéréh gu éndob énda odoro no de, ségiléw bé dufange étéw féntindégén i lawi ne dob faréke saén.

27 Mélaw amun ménrégés i ranae brab énggégumah i dunuke brab énggébéla diyo i émbagére réfuruh, méntuwong brab toow fo ménbinasa.”

28 Amun énggilid i Jesuse témoro bé de ni, ménggaif i de médoo do étéw bé kétoro ne.

29 Non békén ségiléw i kétoro ne bé de maistéroy kitab i de Judio. Non énda saén ténoroén i kéfégitung i de ségiyo étéw. Yamula ténoroén i kaane kéfégitung.

8

Nuwa Jesusey ségétéwe fémuteén

1 Tidéw béno, léménudug i Jesuse tidéw dob burure ni. Atin ménfuray i de médoo do étéw.

2 Tidéw béno, wén i ségétéwe étéw fémuteén ménangéy dob Beene brab léméningkuwéd dob adafa nuwe. Atin ménbéréh i fémuteéne ni étéw mano, “Kadnan, buluk méuyot go, géféadi-adino mo begén.”

3 Atin i Jesuse béntérén i kémér ne brab kénuwahén, brab ménbéréh mano, “Méuyotu. Adi-adi go.” Sonom béno, ménkédan i fémute ne brab ménadi-adi.

4 Atin bénréh Jesuse dob beene bé békén ureté no dob de ségiyo étéw, brab sénuguén mano, “Ay go dob fadie inok féténgténgém ménadi-adi gon. Tidéw

béno, tulak go, loo bé ménbéréhe dob kitabé tidéw dob Moisesé inok gétigay kéluhanay de étéw ménadi-adi gon.”

Nuwa Jesusey sugu-suguéy sundalowe

⁵ Amun énggumah i Jesuse dob ingéde Kafer-naum, wén i ségétéwe Romano kafitay de sundalo ménangéy dob Beene. Atin ménongot tabang dob Jesuse mano,

⁶ “Maistéro, wén i sugu-sugué kuwe toow fo fasang déméruun béni. Diyo dob lawi guwe énda gélékutohén.”

⁷ Atin ménbéréh i Jesuse mano, “Na, mangéyu diyaan atin uwaé ku.”

⁸ Endob bang i kafitane, “Kagonén damén mangéy dob lawi guwe. Non toow go fo gérotor étéw atin mélaw énda médaitu témanggaf Beem dob lawi guwe. Endob toow go fo barakatan, mélaw béréhém saén i sugu me mamo, ‘Adi-adi gon,’ atin gétiga kuy waléy adi-adiy sugu-sugué kuwe.

⁹ Gétiga kuy ni non wén i mas gérotor sundalo mémanduon begén. Brab wén soy do sundalo fémanduo ku. Atin buluk béréhé ku dob ségétéwe de, ‘Angéy go diyoo,’ mangéy diyo. Brab buluk maku dob ségétéwe de, ‘Enggon,’ témingé. Brab buluk béréhé ku dob sugu-sugué kuwe, ‘Rigo moy ni,’ rigoné no.”

¹⁰ Amun énggélíngoo Jesusey ni, ménggaif de. Atin ménbéréh dob de étéw furay dob Beene mano, “Béréhé ku begom i toowe, fiyon foy de Judio, énda i ségétéw énggito gu loo bé ni kéféngintoowén étéw.

¹¹ Béréhé ku begom, bé gaiwe gégumah méguléw i Tuluse, médooy de étéw gégumah tidéw dob

kéluhanay sugud i duniyae, fiyon i de békén Judio. Atin i Tuluse féguléwo no bero beroy de katufua tom ro Abraham, Isak, brab Jakob.

¹² Endob wén i de Judio diyo ro so damén éndob kéndá no bero mangéy dob délémoné gonon dob liyuwe. Diyo ro kémérew brab kémigét i de kifé ro.”

¹³ Atin ménbéréh i Jesuse dob kafitane ni mano, “Ule gon, ménadi-adinén i sugu-sugué muwe loo bé kéunur me mérigo.”

Atin i sugu-sugué nuwe, ménadi-adi bé no so uras.

Nuwa Jesusey de médoo do étéw

¹⁴ Tidéw béno, méntaus i Jesuse mangéy dob lawi Pedrowe. Diyo énggito noy térima Pedrowe libun déméruun gara-gara toow fo méduf.

¹⁵ Atin i Jesuse kénuwahén i kémér i libune ni. Atin sonom béno, ménkédan i kééduf ne brab ménadi-adi. Atin méntek dénuwoto no bero.

¹⁶ Amun mélédén i térésange, i de étéw nuwit roy de médoo do sénaitanan ménangéy dob Jesuse. Ménbéréh saén i Jesuse atin fénféraryén i de saitan. Atin nuwa Jesusey kéluhanay de déméruun diyo.

¹⁷ Réngo noy ni inok tumané noy kébéréh i sénarigoy Tuluse muret bé kébéréh ne féndawét Isaias mano, “Uwaé noy de déruu tom, atin kédané noy de tete tom.”

¹⁸ Atin amun énggito Jesusey de médoo étéw géliwét de, sénuguén i de kuyugén mifar dob dogote.

19 Tidéw béno, wén i témoroe bé kitabé ménfégédét dob Jesuse brab ménbéréh mano, “Maistéro, modoru Beem fiyon udenén ayo mo.”

20 Endob ménbéréh i Jesuse mano, “I de kufés, wén i tosong ahuro ro. Brab i de kloh manok, wén i salag ro. Endob i Nga i Kéilawane, sani Begéne, énda i gono ku témérén taloo no fidong. Mélaw toow go fo kérégénan amuk modor go Begén.”

21 Atin wén i ségétéwe kuyugén ménbéréh dob Jesuse mano, “Maistéro, modoru Beem. Endob tungkasém na begén métah mangéy lémbéng bé boh guwe.”

22 Endob séménumbul i Jesuse mano, “Félébéngém bé de étéw énda munur Begén i de ménléhu ro. Endob i beeme, odor go Begén.”

Féntéré Jesusey défuke

23 Tidéw béno, i Jesuse brab de kuyugén ménda ro awang mifar dob dogote.

24 Atin téménékow ménggumah i émbagére défuk. Atin séndamfa-damfaay de bagél i awange, taman gédét mééléd. Endob i Jesuse énggéfidong.

25 Atin ménangéy i de kuyugén dob Beene, brab nulég ro maro, “Kadnan, tabangén gey! Gédét tom méléhu!”

26 Séménumbul i Jesuse mano, “Sedek mégilak gom? Toow fo kloh i kéunur gome.” Tidéw béno, téménindég i Jesuse brab ménbéréh dob réfuruhe brab dob de bagél mano, “Térén gom!” Sonom béno, téménrén i défuke brab méntinanék i dogote.

27 Ménggaif i kéluhanay de kuyug Jesus. Atin ménsébéréh-béréh ro maro, “Ati keeyén i Jesuse ni?”

Fiyon i réfuruhe brab de bagél modor ro bé sugu ne.”

Dénédel Jesusey de saitan

²⁸ Amun énggumah i ro Jesuse dob difar i dogote dob ingéde Gerasa, bénalak i de ruwo gétew lagéy rénahukoy de saitan. Bati ro dob de takub do lébéng atin toow ro fo émbaraw. Mélaw énda i do étew gétara diyo.

²⁹ Atin ménkes ro maro, “Nga i Tuluse, ati rignoné muwe dob begeye? Aw ménangéy go ba dini inok kukumé mo begey fiyon fo ké énda séna gégumah i fatute gai?”

³⁰ Enda mérayuén dob no gonon, diyo i médoowe do babuy témabtab.

³¹ Atin nongot i de saitan dob Jesuse maro, “Amuk féféraréy mo begey, féahurém begey dob do babuy diyo.”

³² Atin bang Jesuse, “Agéw gom.” Mélaw ménsut i de saitan tidéw dob do étew no brab ménahur ro dob de babuy ni. Sonom béno, i kéluhanay de babuy ni, ménraréy ro mangéy dob fingase brab ménantéfor ro mangéy dob dogote atin ménléné ro.

³³ Atin i de étew témalima bé de babuy ni amun énggito roy ni ménrigo, ménségéta ro mangéy dob ingéde brab nuret roy kéluhanay de rénigo Jesus brab ati ménrigowe dob de lagéy sénaitanan bé gétahe.

³⁴ Mélaw ménangéy diyo i kéluhanay de étew dob ingéde ni inok malak bé Jesuse. Atin amun énggito ro, nongot roy Jesuse ké tékédan dob no gono ro.

9

Nuwa Jesusey ségétéwe kimoyén

¹ Tidéw béno, ménda i Jesuse dob awange atin ménséfule mifar dob dogote brab ménule mangéy dob ingéd ne.

² Diyo, énggumah i de étéw ménuwit bé ségétéwe kimoyén ténanggung ro mangéy dob Jesuse. Amun énggito Jesusey kéféngintoow ruwe, ménbéréh dob ni étéw kimoyén mano, “Adih, kago émbuku! I de salaém ménfésagadén.”

³ Tidéw béno, wén i de témoro bé kitabé ménsébéréh ro dob de fédéw ro maro, “Embéréh mékémurka i ni étéw, non réféngéy noy Tuluse.”

⁴ Edob i Jesuse gésobuto noy de itunga ro. Mélaw ménbéréh mano, “Sedek tete i kéféngitung gome loo bé nan?”

⁵ Toow na fo mélému ké béréhén, ‘I de salaém ménfésagadén.’ Non énda gito no ké wén i barakat gu de rémigo. Endob toow fo mérégén ké béréhén. “Tindég go brab agéw go.’ Non giton ké wén i barakat gu de rémigo.

⁶ Endob féféngétiga ku begom i fantage bé Nga i Kéilawane, sani Begéne. Wén i barakat gu brab kuwagib gu dob duniyae ni émfésagad bé de sala.” Tidéw béno, bérnéhén dob ni kimoyén mano. “Tindég go brab ule go unwitém mule i iroo muwa nan.”

⁷ Sonom béno, téménindég i kimoyéne ni brab ménagéw mule.

⁸ I de médoo do ménlimud do étéw diyo, amun énggito roy ni, ménggilak ro, atin dényéw roy Tuluse non nirayén dob Jesusey kuwagibé émfésagad bé de sala.

I kétawage bé Mateowe

⁹ Tidéw béno, méntékédan i Jesuse dob no gonon. Atin i lala ne magéw, énggito noy ségétéwe étéw kémubra buwis féndawét Mateo, ménsar dob de kubranan buwis. Atin ménbéréh i Jesuse mano, “Odor go Begén.” Atin téménindég i Mateowe brab ménodor de.

¹⁰ Tidéw béno, i Jesuse beroy de kuyugén ménama ro dob lawi Mateowe séréngan bé de médoos do kémubra buwis brab de ségiyo so do tete étéw.

¹¹ Atin amun énggitoy de Fariseoy ni, ménénginsa ro dob de kuyug Jesus maro, “Sedek ménsélawék i Maistéro gome mama bé de kémubra buwis brab de ségiyo tete étéw?”

¹² Endob i Jesuse énggélíngoo no brab ménbéréh mano, “I de fiyo kégélowoho no, énda kailanga roy muwae, éndob kailangay de wén déruu no.

¹³ Enda ménangéyu dini inok tabaré kuy de métintu étéw, éndob ménangéyu dini inok tabaré kuy de wén salaén inok gésénule ro. Basa gom brab tantu gom fégitung i ni Ménsulat Kébéréh i Tuluse mano, ‘Mas méuyotu de ké ségédaw gom bé kétulak gome.’ ”

Fantag bé kéfuwasawe

¹⁴ Tidéw béno, wén i de kuyug Juan Bautista ménangéy ro dob Jesuse brab ménénginsa ro maro, “I begeye, sénga tékélid fuwasa gey. Loo so bé de Fariseo. Sedek énda fuwasay de kaam kuyug?”

¹⁵ Atin sénumbulo Jesuse bero mano, “Ufama, i de kana dob uyote énda waléy tete i de fédéw ro taman énda tékédan i témérimawe lagéy. Endob amuk gégumah i gaiwe ké édotén nén i témérimawe

lagéy dob berowe, been nay no fuwasa ro. Ségiléw so bé de kagén kuyug, non amuk diniwu séna, énda fuwasa ro.”

¹⁶ Tidéw béno, nuret Jesusey sébaane binuwaya fantag bé sébidanay mantuwe kétoroén brab tafaye kétoro i de Judio. Ménbéréh mano, “Enda i étéw usaré noy mantuwe safut fégetabungén bé tafaye kégal. Non amuk rigoné no, kéménkén i mantuwe safut, atin méfendet i tafaye kégal, atin minut gétimal i rédet ne.

¹⁷ Brab énda i étéw mahur bé mantuwe arak dob tafaye ahuron arak rénigo bé kulit i ayame. Non amuk rigoné no, mébétus i mantuwe arak dob tafaye ahuron brab mébinasa brab méitis i mantuwe arak. Yamula fatut i mantuwe arak ahurén dob mantuwe kulit fédéngon de, atin méitong kéluhanan.”

Nuwa Jesusey ruwowe gétéw libun

¹⁸ I lala Jesuse émbéréh séna, énggégumah i ségétéwe odoroy de Judio, brab ménlingkuwéd dob adafa Jesuse brab ménbéréh mano, “I nga guwe libun mantu séna ménléhu. Endob amuk modor go begén brab angéyé mo gamakén, gétiga kuy tébule.”

¹⁹ Mélaw téméndég i Jesuse brab ménodor bé ni lagéy. Ménodor soy de kuyugén.

²⁰⁻²¹ Amun ménagéw ro, ménggéta i ségétéwe libun bero. I ni libun foloén bra ruwo gébelintuwa i kéranas i adat ne. Amun ménfuray bé Jesuse, ménggitung mano, “Amuk gékuwaha ku saén i kégal ne, adi-adiwu.” Mélaw ménangéy dob ségang Jesuse brab kénuwahén i kégal ne.

²² Tidéw béno, séménling i Jesuse brab amun énggito noy ni libun, sénbérého no mano, “Di, kago

émbuku. I kéféngintoow mey funa muwe ménadi-adi." Sonom beno, i ni libun ménadi-adi.

²³ Tidéw béno, méntaus i Jesuse mangéy dob lawi i odoroy de Judio ni. Amun énggumah, énggito noy de médoo do étéw diyo. Rémuung ro brab selekén ro brab émbaat ro fo.

²⁴ Ménbéréh i Jesuse mano, "Tékédan gom! Enda ménléhu i ngae ni. Fidong saén." Tidéw béno, sénbayat roy Jesuse bé bénréh ne.

²⁵ Amun ménsut i de étéw dob lawie, ménahur i Jesuse dob sibéy i ngae ni libun, brab génamakén dob kémér ne. Bé béno so, méntek i ngae ni.

²⁶ Tidéw béno, i urete fantag bé ni rénigo Jesuse ménlégeb dob kéluhanay de ingéd diyo.

Nuwa Jesusey ruwowe gétéw langafén

²⁷ Tidéw béno, méntékédan i Jesuse tidéw diyo. Atin bé lala ne magéw, ménfuray i ruwowe gétéw lagéy do langafén. Ménkes ro maro, "Séfu Datu Dabid, fégedaw go begey!"

²⁸ Atin amun ménahur i Jesuse dob lawie, ménfégedét i de langafén ni. Atin fénénginsaa Jesuse bero mano, "Aw munur gom ba ké géuwaa ku begom?"

Atin séménumbul ro maro, "Hoo Maistéro, munur gey."

²⁹ Tidéw béno, i Jesuse kénuwahén i de moto ro brab ménbéréh mano, "Mérigo dob begome loo bé kéunur gome de."

³⁰ Atin sonom béno, énggégito ro. Atin ménégét i kébéréh Jesuse de bero mano, "Kagom uretén i ni dob de étéw."

³¹ Endob amun ménagéw ro, nuret roy ni réningo Jesuse. Atin mélaw ménséfélalag i bantuga nuwe dob kéluhanay de ingéd diyo.

Nuwa Jesusey ségétéwe mow

³² Lala ruwe magéw i de ni ruwo gétéw do éndaén do langafén ro, énggumah i de étéw nuwit ro dob Jesusey ségétéwe mow sabaf bé saitane rénahuko no.

³³ Atin dénédél Jesusey saitane ni. Atin sonom béno, énggébéréh i lagéye ni non éndaén mowén. Atin i kéluhanay de étéw diyo ménggaif ro, brab ménbéréh ro maro, “Enda séna énggégito gey bé mékégaife loo bé ni dob ingéd tome ni Israel.”

³⁴ Endob ménbéréh i de Fariseo maro, “I funa nuwe gédédél do saitan non wén i barakatén tidéw dob Satanase sani odoroy de saitan.”

³⁵ Tidéw béno, ménagéw i Jesuse mangéy sému gud dob kéluhanay de ingéd diyo. Atin téménoro dob de lawi féngadafan kay de Judio, brab nuretén i Fiyowe Uret fantag bé kéféguléw i Tuluse bé de étéwén. Atin nuwaén soy de médoo do étéw bé ségiyo-giyowe do déruun.

³⁶ Atin amun énggito noy de médoo do étéw ménlimud dob Beene, ménuray i na nuwe bero, non ménbuku ro brab kailanga roy tabange. Maak do bili-bili énda i mifat bero.

³⁷ Mélaw ménbéréh dob de kuyugén mano, “I de ni do médoo do étéw méuyot munur dob Begéne, ségiléw ro bé bukae safad fatutén kétéwén. Endob kloh saén i kémétéwe de, sani de témoro bero munur.

³⁸ Mélaw dasal gom dob Tuluse inok umana noy de gémalbék témabangan betom kémétéw.”

10

I de folo bra ruwo gétéw kuyug Jesuse

¹ Atin i Jesuse ténawagén i de folo bra ruwo gétéw kuyugén mangéy dob Beene. Atin niraya no bero barakat inok gédédél ro do saitan brab géuwaa roy de kéluhanay de ségiyo-giyo do déruun.

² Ay niy de dawét i de Apostol, sani de sénugu: Simon (féndawétén so Pedro), brab Andres dumo no sétiman idéng, Santiago brab Juan sani de nga Sebedeo,

³ brab Filipi, brab Bartolome, brab Tomas, brab Mateo sani kémubrawe buwis, brab Santiago nga Alfeo, brab Tadeo,

⁴ brab Simon ségétéw toow fo gulaané noy ingéd ne, brab Judas Iskariot sani ménfékéfoe bé Jesuse.

Sénugu Jesusey de folo bra ruwo gétéw kuyugén

⁵ Atin sénugu Jesusey de ni folo bra ruwo gétéw kuyugén mano, “Kagom mangéy dob de ingéd i de békén Judio taloo no dob de ingéd sakuf i dakéle ingéd Samaria.

⁶ Yamula, agéw gom mangéy dob de étéw dob Israel non ségiléw ro bé de méntadin do bili-bili.

⁷ Agéw gom brab uret gom makom, ‘Gédétén i gaiwe féguléwoy Tulusey de étéwén.’

⁸ Atin uwa gom i de déméruun, tébule gom i de ménléhu, féadi-adi gom i de fémuteén, féféraréy gom i de saitan. Atin kagom fébayadén i de étéw, non énda fébayadé ku begom bé kéiraya kuwe begom.

⁹ Atin kagom muwit kurta, fiyon bélowon look filak, taloo no do kloh kurta.

¹⁰ Atin kagom muwit réban, taloo no tugé, taloo no lékasa kom kégal look sinilas. Non i de tabanga

kom fatut tabanga ro so begom bé atiy kailanga kome.

¹¹ “Atin amuk gégumah gom dob sébaane ingéd, séléd gom i ségétéwe méuyot témayakuf begom. Atin bati gom diyo taman tékédan gom tidéw dob no ingéd.

¹² Atin buluk mahur gom dob lawie, béréh gom bé féfiyonéy Tulusey de étéw bati dob ni lawi.

¹³ Buluk i de étéw dob nan lawi tayakufé ro begom, féfiyonéy Tuluse bero. Endob buluk énda tayakufé ro begom, énda so féfiyonéy Tuluse bero.

¹⁴ Atin buluk gégumah gom dob sébaane ingéd énda tayakufé ro begom taloo no énda fégélingoé ro begom, tékédan gom diyo. Atin tag-tag gom i de bubuk sébuwan dob de sékéy gom inok fégétiga kom bero bé kukuméy Tuluse bero.

¹⁵ Béréhé ku begom i toowe, bé gaiwe kémukum i Tuluse, toow na fo gétimal i kékukum ne bero bé de tete étéw ménbati dob de ingéd Sodom brab Gomorah bé gétahe.

¹⁶ “Fégélingo gom, féuwit gu begom maak do bili-bili mangéy dob kérara i de itu talun. Mélaw ingat gom brab fatut rigo gom saén i fiyowe.

¹⁷ Ingat gom non wén i de étéw kémfo begom brab uwité ro begom mangéy dob adafay kémukume. Atin badasé ro begom dob de lawi féngadafan kay de Judio.

¹⁸ Atin uwité ro begom dob adafay de méguléw begom brab de datu inok kukumé ro begom sabaf begom i do kuyug gu. Endob been i niy gaiwe uret gom i Fiyowe Uret dob berowe brab dob de békén Judio.

19 Atin amuk kéfoé ro begom brab kukumé ro begom, kagom émbuku fantag bé atiy béréhé kome bero look ati kébéréh gome. Non bé no gai, iray begom i fatute kébéréh fégesumbul gom bero.

20 Non i kébéréhe békén tidéw dob itunga kome, yamula i Rémogor i Abay gome Tulus i émfébéréhe begom.

21 “Atin bé no gai, wén i de étéw atéé roy de dumo ro sétiman idéng inok féléhuén. Loo soy rigonéy de abay dob de nga ro. Atin wén soy de nga waléy sébanil bé de lukés ro brab féféléhu ro.

22 Atin i kéluhanay de étéw mérarék ro begom sabaf bé kéunur gome Begén. Endob ati fédaydaye munur taman dob tamfadane, méfukas ro.

23 Atin amuk férasayé ro begom dob sébaane ingéd, féraréy gom mangéy dob ségiyowe ingéd. Béréhé ku begom i toowe, énda séna géfégilido kom i galbék gome dob kéluhanay de ingéd dob Israel, séfuleun mangéy dini, sani Nga i Kéilawane.

24 “I méganade békén gérotor na bé témoroe de. Atin i sugu-suguéne békén gérotor na bé amu ne.

25 Mélaw i méganade fatut moror ké iringé noy témoroe de. Atin i sugu-suguéne fatut moror ké iringé noy amu ne. Atin amuk i uléw i ségékurénge féndawét do étéw Beelsebul sani Satanase, labi na fo tete i fédawét ruwe bé kuréngo nuwe. Mélaw amuk féngiras i de étéw Begén, toow na fo gétimal i kéféngiras ruwe begom.

26 “Mélaw kagom mégilak bé étéwe. I kéluhanay rigonéy de étéw do méntéléb, mébukeh so moso. Brab i kéluhanay de méntéléb, mébukeh so moso. Brab i kéluhanay de ménbunéy, giton so moso.

27 Atin i béréhé kuwe ni dob begome saén, fatut béréh gom so dob de médo do étéw. Atin i ségurawé kuwe dob begome, fatut toro gom dob de médo do étéw.

28 Atin kagom mégilak bé de géféléhu bé lowoh gome, éndob énda géféléhuo roy rémogor gome. Yamula fatut gom mégilak bé Tulse non wén i barakatén méminasa bé de lowoh gom loo soy de rémogor gom dob uleono emferno.

29 Ufama, i de kloh manok toow fo mélémuy kéfébélye bero dob fadiyane. Endob énda i sébaan mélawu bero dob fantade ké énda fédayaéy Abay tome de Tulus.

30-31 Atin i begome mas gom na balilaga bé de kloh manok. Mélaw kagom mégilak, non i Tulse tulanulé no begom. I Tulse gétiga no fiyon i kédooy de buk gom dob de uléw gom.

32 “Atin ati murete fantag bé kéunur ne Begén dob de étéw, ureté ku soy fantage bé kéunur ne dob Abay guwe Tulus dob lawayo.

33 Endob ati démirunge bé kéunur ne Begén dob adafay de étéw, dirungé ku so moso i kéunur ne dob adafay Abay guwe Tulus.

34 “Atin kagom fégitungén de ké ménangéyu dini inok kédané kuy késétibohe dob duniyae ni. Békén. Yamula ménangéyu dini inok sétiboh i de étéw. Non i de étéw munur Begén brab de étéw énda munur Begén waléy ro sébanil.

35 Non ménangéyu dini inok fésébanilé kuy de boh brab de nga ro lagéy. Loo so bé de idéng brab de nga ro libun. Loo soy de libun bé de térima ro libun.

³⁶ Atin mélaw i toowe na fo sébanil i de étéw, beroy de dumo no ségékuréng.

³⁷ “Atin i étéwe mas nay kéimu ne bé de lukésén bé Begéne, énda médaitén waléy kuyug gu. Atin i étéwe mas nay kéimu ne bé de ngaén bé Begéne, énda so médaitén waléy kuyug gu.

³⁸ Atin fiyon atiy étéwe énda furayén Begén bé kénédayday ne bé de mérégén fiyon fo ké féluhuén dob kruse, énda médaitén waléy kuyug gu.

³⁹ Atin i étéwe méuyot émféraru bé umul ne dob duniyae ni, méléhu. Endob i étéwe méléhu bé kéfuray ne Begén, gédoté noy umule magufusa.

⁴⁰ “I étéwe témayakuf begom, tayakufé no so Begén. Atin i étéwe témayakuf Begén, tayakufé no soy Toulouse ménféuwit Begén.

⁴¹ Atin i étéwe témayakuf bé sénarigoy Toulouse sabaf sénugu i Toulouse, gédoté noy barase ségiléw bé nan sarigon. Atin i étéwe témayakuf bé métintuwe étéw sabaf bé kétintuy adat ne, gédoté noy barase ségiléw bé nan métintu étéw.

⁴² Atin béréhé ku begom i toowe, i étéwe miray fiyon ségétabu saén mélégénéy wayég dob ségétéwe gérifantad kuyug gu sabaf bé been i kuyug gu, tintu gédoté noy barase.”

11

I kéfénginsa Juan Bautistawe

¹ Amun énggilid i kétoro Jesuse bé de folo bra ruwo gétéw kuyugén, ménagéw mangéy dob de ingéd diyo inok témoro brab muret diyo.

² Bé béno do gai, ménférisuy Juan Bautistawe. Atin amun énggélingoo noy fantage bé de rigoné

Kristo, sénuguén i de dumo bé de kuyugén mangéy dob Beene inok ménginsa.

³ Atin fénénginsaa ro maro, “Beeme bay no bénréh Juane gégumah ongot-ongoté key, taloo no ongot-ongot gey na ségiyo?”

⁴ Atin séménambul i Jesuse mano, “Séfule gom mangéy dob Juane brab uret gom i de énggito gom do rénigo gu brab de énggélíngoo kom.

⁵ I de langafén énggégito ro, brab i de fikat énggéagéw ro, brab i de fémuteén ménadi-adi ro, brab i de bokongén énggégélingo ro, brab i de ménléhu méntébule ro. Atin ureté kuy Fiyowe Uret dob de méskinan.

⁶ Atin béréh gom so dob Juane bé toow fo moror i étéwe énda ruwo-ruwoy kéféngintoow ne Begén.”

⁷ Amun ménséfule i de kuyug Juan, ménbéréh i Jesuse dob de médoo do étéw fantag bé Juane mano, “Ati nangéy gome ténéngténg dob gonone énda i étéw de bati? Ségétéw maak kéroon faniréy réfurehe? Békén, non i kéunur Juane énda méfélukén loo bé kéroone.

⁸ Aw ménangéy gom diyo inok angéyé kom téngténgén i ségétéwe lagéy toow fo fiyoy kégal ne? Békén, non i de étéw kémégal ro fiyo bati ro dob de toow fo fiyo lawi kay de datu.

⁹ Ati nangéy gome ténéngténg? Ségétéw étéw sénarigoy Tuluse muret? Hoo, éndob béréhé ku begom, i Juane békén saén sénarigon muret bé kébéreh i Tuluse.

¹⁰ Non been i Juane niy fantage bé Ménsulate Kébéreh i Tuluse mano, ‘Sugué kuy sugu-sugué kuwe métah Beem. Been i témafaye bé kégumah me métah Beem.’ ”

¹¹ Atin féntaus Jesusey kébéreh ne mano, “Béréhé ku begom i toowe, énda i toow na fo gérotor bé Juane bé kéluhanay de étéw ménumah. Endob dob gaiwe féguléwoy Tulusey de étéwén, i kéluhanay de térifantad étéw sakuf i Tuluse, toow ro na fo gérotor bé Juane béleewe ni.

¹²⁻¹³ Bé énda séna témoro i Juane de, i Moisesse brab de sénarigoy Tuluse nuret ron i fantage bé kéféguléw i Tuluse bé de étéwén. Atin tidéw dob gaiwe féngganaya Juaney kéuret ne taman so béleewe ni, médooy de étéw sétiboh inok fégésé ro mahur de.

¹⁴ Wén i kébéreh i de énggétah do sénarigoy Tuluse muret bé gégumah Eliase inok ureté noy kégumah Kristowe. Atin Juan i téménumane bé nan kébéreh. Fiyo ké géunur gom bé ni.

¹⁵ Mélaw fétuntay gom fo toow amuk méuyot gom de ké gésobuto kom i de ni.

¹⁶ “Ati féségiléwo kuwe bé de étéw méuyag béni? Ségiléw gom bé de nga ménsar dob fadiyane brab mika ro mégéremét. Tabar i de dumo ro bero maro,

¹⁷ ‘I begeye ménségagung gey, éndob énda ménsayaw gom. Brab léméninggeng gey linggeng ménléhuon, éndob énda kéménrew gom.’

¹⁸ Non ménangéy diniy Juan Bautistawe ménfuwasa brab énda méninémén arak. Brab bénreh i de étéw sénaitanan kun.

¹⁹ Endob i Nga i Kéilawane, sani Begéne, ménangéyu dini, brab mamau atin minému. Brab ménbéreh i de étéw, ‘Ay niy ségétéwe étéw arumén mama brab miném arak, brab wén i dumo no do lémiful kémubra buwis brab do tete étéw.’ Endob i

kégétigay Tuluse, énggiton toow fo métintu sabaf bé de rénigo no.”

²⁰ Tidéw béno, dénowoy Jesusey de étéw dob de ingéd gono no réménigo médoo do mékégaif. Non énda fo ténagak roy de sala ro fiyon fo ké énggito roy de mékégaif rénigo Jesuse.

²¹ Ménbéréh mano, “Mékégédaw-gédaw gom do étéw bati dob Korasin, brab de begom do bati dob Betsaida. Buluk i de mékégaif rénigo gu dob begome ménrigo so dob de ingéd Tiro brab Sidon, ménrugayén damén i de étéw diyo kéménégal do saku brab rénigono ro awéw i de lowoh ro inok féngétiga roy énggésénule ro bé de sala ro.

²² Mélaw béréhé ku begom, dob gaiwe kémukum i Tuluse, toow na fo gétimal i kékukum ne begom bé kékukum ne bé de étéw dob Tiro brab Sidon.

²³ Brab begome do étéw bati dob Kafernaum, méuyot gom téfégerotor taman dob lawayo. Endob ibérén gom mangéy dob uleono emferno. Amuk i de mékégaif rénigo gu dob begome ménrigo so dob ingéde Sodom, énda damén ménbinasa no non énggésénule ro damén.

²⁴ Béréhé ku begom, dob gaiwe kémukum i Tuluse, toow na fo gétimal i kékukum ne begom bé kékukum ne bé de étéw dob Sodom.”

²⁵ Bé béno, i Jesuse déménasal mano, “Abay, Kadnay lawayo brab fantade, fésalamata ku Beem non fénggétiga moy toowe dob de étéw énda i féngganad ro, brab bénunéyém i toowe dob de étéw do métilédted brab énggéféganad.

²⁶ Hoo Abay, ménrigoy ni non kaam kétayan brab késuwatan.”

²⁷ Tidéw béno, ménbéréh man i Jesuse dob de étéw mano, “Sénarig i Abay guwey kéluhanane dob Begéne. Enda i gétigan bé atiy Ngae saliyu bé Abaye. Brab énda i gétigan bé atiy Abaye saliyu bé Ngae, brab fiyon atiy kétayay Ngae févétiga no de.

²⁸ “I kéluhana kome do lugotén gémalbék bé kéfukas gome bé de lowoh gom dob de sala gom, angéy gom dob Begéne atin fétéréne ku begom non fukasé ku begom.

²⁹ Unur gom Begén brab iring gom Begén. Non térifantadu mégédaw begom brab fétéréne ku begom.

³⁰ Non i de sugu gu begom toow fo magad, brab énda mérégen i de férigo gu begom.”

12

Fantag bé gaiy kétérene

¹ Enda mérugayén tidéw béno, wén i no sébaan fuweh gai kétéren, i Jesuse brab de kuyugén téménara ro dob de médoo do faréy. Atin mélayaf i de kuyugén, mélaw méndot ro do faréy atin ménama ro.

² Endob i de Fariseo diyo, amun énggito roy ni rénigo ro, ménbéréh ro dob Jesuse maro, “Téngténgém! I de kuyugém fénlis roy kitab tome fantag bé gaiwe kétéren.”

³ Séménambul i Jesuse mano, “Aw énda ba énggébasana kom i rénigo Datu Dabide? Wén i no gai toow fo ménlayaf beroy de sundalo no.

⁴ Atin ménahur ro dob lawi i Tuluse brab namaén i fane niray dob Tuluse beroy de sundalo no. Rénigo noy ni fiyon fo ké dob kitabe, fadi saén i fakaye mama bé ni fan.

⁵ Aw énda séna énggébasana kom i ni dob kitabé niray Moiseuse? Sénulatén bé fatut gémalbék i de fadi dob lawi i Tuluse sénga gai kétérén. Endob békén sala i ni.

⁶ Béréhé ku begom, wén i ségétéwe étéw dini mas na balilaga bé lawi i Tuluse.

⁷ Wén i Ménsulate Kébéréh i Tuluse mano, ‘Mas na méuyotu de ké ségédaw gom bé kétulak gome.’ Amuk énggésobuto kom i ni, énda damén kukumé kom i de étéw énda i sala ro.

⁸ Non i Nga i Kéilawane, sani Begéne, wén i kuwagib gu fantag bé ati fakaye dob gayi kétéréne.”

Nuwa Jesusey ségétéwe étéw ménsadil i kémér ne

⁹ Tidéw béno, méntékédan i Jesuse diyo atin ménagéw mangéy dob sébaane lawi féngadafan kay de Judio.

¹⁰ Atin diyo soy ségétéwe lagéy ménsadil i ségéalae bé kémér ne. Atin diyo soy de étéw méuyot témbo bé Jesuse rémigo bé éndae fakay dob kitabe. Mélaw ménénginsa ro dob Jesuse maro, “Aw fakay ba dob kitab tomey muwae ké gai kétérén?”

¹¹ Atin séménumbul i Jesuse mano, “Ufama, buluk i bili-bili gome mélawu dob ménaléme kalut bé gai kétéréne, ati rigoné kome? Békén ba abangé kom inok géésut fiyon fo ké gai kétérén?”

¹² Atin i étéwe toow na fo balilaga bé bili-biliwe! Mélaw fakay dob kitab tomey témabange fiyon fo ké gai kétérén.”

¹³ Tidéw béno, ménbéréh i Jesuse dob lagéye ni ménsadil i kémér ne mano, “Bétérem i kémér me.”

Atin béntérén i kémér ne, atin sonom béno ménadi-adi loo bé ségéalae de.

14 Tidéw béno, i de Fariseo ménsut ro, atin ménséuret-uret ro bé ati kéfélehu ruwe bé Jesuse.

15 Atin énggétiga Jesusey de rigoné ro, mélaw méntékédan diyo. Atin ménfuray dob Beeney de médoo do étéw. Atin nuwaén i kéluhanay de déméruun bero.

16 Endob sénuguén bero bé békén ureté roy fantage bé Beene dob de ségiyo étéw,

17 inok métuman i fénbéréh i Tuluse bé sénarigo nuwe muret féndawét Isaias mano,

18 “Beeney sugu-sugué kuwe fénémili gu. Toow fo kégedawa ku brab késuwata ku. Fédiyoé kuy Rémogor guwe dob Beene, atin ureté noy fantage bé kékukum guwe dob kéluhanay de étéw.

19 Enda séédélén taloo no mégeng ké émbéréh, atin énda métanugén ké émbéréh dob de aguwon.

20 Enda ikaa noy de étéw do maak fénréku férébonng taloo no lémat-lémat solo. Yamula tabanga no bero. Atin fédayday taman géfétabana noy kétintuwe.

21 Atin médooy de étéw dob séngae ingéd sémarig dob Beene.” Been i bénréh Isaiase.

Dénédel Jesusey saitane

22 Tidéw béno, wén i de étéw nuwit ro dob Jesusey ségétéwe langafén brab mow sabaf bé rénahukoy saitane. Atin nuwa Jesuse inok gégito brab gébéreh.

23 Atin i kéluhanay de étéw ménggaif ro brab ménséfénginsa-nginsa ro maro, “Aw Been keeyén i séfu Datu Dabide, sani Kristowe ongot-ongoté tom?”

24 Endob i de Fariseo, amun énggélíngoo roy kébéréh i de étéw ni, ménbéréh ro maro, “Beelsebul, sani Satanase, odoroy de saitan, i ménirayane de barakat inok gédédél bé de saitan.”

25 Endob énggétiga Jesusey de itunga ro, mélaw ménbéréh dob berowe mano, “Ufama, amuk i de étéw dob sébaane ingéd énda géséfagayun ro brab sétiboh ro, mébinasay nan ingéd. Taloo no i ségékurénge étéw dob sébaane lawi énda so géséfagayun ro brab sékérít ro, éndaén séko sétifon ro.

26 Mélaw buluk i Satanase démédél bé saitané, mésébaad ro brab énda so gétindég i fangangatura nuwe.

27 Bénréh guy ni non béréhé kom i démédélu saitan bé barakat i Satanase. Atin i fégedédél i de kuyug gom de, énda usaré roy barakat i Satanase. Mélaw fégitoy de kuyug gom békén ka Satanas i barakat guwe.

28 Endob démédélu saitan bé barakat i Rémogor i Tuluse. Atin mélaw énggítion énggégumah dob begomey gaiwe méguléw i Tuluse dob de étéwén.”

29 Tidéw béno, fénggétiga Jesuse bero bé toow na fo barakatan i Beene bé Satanase mano, “Ufama, i Satanase ségiléw bé ségétéwe émbagér étéw mantay bé lawi ne. Enda i ségétéw étéw géahur dob lawi i émbagére ni étéw atin tulisé noy tamuk ne taman énda na géikéto no de na méta. Tidéw béno, gétuliso noy kéluhanay tamuk ne.

30 “I éndae modor Begén, sébanil Begén. Brab i éndae témabangan Begén, alangé no Begén.

31 Mélaw béréhé ku begom, i kéluhanay sala i de étéw brab de tete kébéréh ro, géfésagadan. Endob

i émbéréhe tete fantag bé Rémogor i Tuluse, énda géfasagada no.

³² I émbéréhe tete fantag bé Nga i Kéilawane, sani Begéne, émfésagadan. Endob i émbéréhe tete fantag bé Rémogor i Tuluse, énda émfésagada no bé de ni gai taloo no dob de gai gégumah moso.”

³³ Atin ménbéréh man i Jesuse mano, “Ufama, i fiyowe kayéw mégonok bé fiyowe onok, atin i tete kayéw mégonok bé tete onok. I de séségiyo-giyo do kayéw gélolon ro dob onok ruwe.

³⁴ I de begom maak do ulé gom. Enda gébéréh gom fiyo non toow gom fo tete. Non ati diyoe dob de fédéw gom, been soy nan i béréhéy de ba gom.

³⁵ I métintuwe étéw rémigo fiyo, non i diyoe dob fédéw ne fiyo. Atin i tete étéw rémigo tete non i diyoe dob fédéw ne tete.

³⁶ “Atin béréhé ku begom, dob gaiwe kémukum i Tuluse, i séngae étéw mékukum sabaf bé de kébéréhén énda i lantékén.

³⁷ Non i de kébéréh gom, been i nan i fégékukume begom. Amuk i kébéréh gome fiyo, énda mékukum gom. Endob amuk tete, mékukum gom.”

³⁸ Tidéw béno, wén i de Fariseo brab do témoro bé kitabé ménbéréh dob Jesuse maro, “Maistéro, méuyot gey de ké gito gey Beem rémigo mékégaif.”

³⁹ Atin ménbéréh i Jesuse dob berowe mano, “I begome do étéw méuyag béleewe ni, toow gom fo do tete brab békén gom méngintulus. Mongot gom sébaan mékégaif. Endob énda i féténg-téng de begom saliyo bé mékégaife loo bé ménrigowe dob Jonase, sani énggétahe sénarigoy Tuluse.

⁴⁰ Non i Jonase, ménbati téléw gétérsangan dob sur i toowe fo dakél sédo. Atin loo bé nan i Nga i Kéilawane, sani Begéne, batiu moso téléw gétérsangan dob bukag i fantade.

⁴¹ Atin dob gaiwe kémukum i Tuluse, i de énggétah do étéw dob Ninibé témindég ro témbo begom do étéw méuyag béni. Non ménunur ro brab énggésénule ro bé uret Jonase. Endob béleewe ni, wén i mas na gérotor bé Jonase ay ni. Gido loo énda gésénule gom.

⁴² Atin dob gaiwe kémukum i Tuluse, témindég i baiwe tidéw dob ingéde Seba, brab téboé no begom. Non séménugud tidéw dob mérayue inok fégélingoé noy kégétigay Datue Solomon. Endob béleewe ni wén i ségétéwe mas na gérotor bé Solomone ay ni.”

⁴³ Ménbéréh man i Jesuse mano, “Buluk i saitane mésut tidéw dob étéwe rénahuko no, sémugud dob tikare gonon séméléd téréno no. Endob buluk énda i gito no téréno no,

⁴⁴ émbéréh mano, ‘Séfuleu dob étéwe sungu gono ku ténagak gu.’ Tidéw béno, séfule brab gito noy tafaye ténidéwo no malinis brab métintu nén, non énda i saitan bati diyo.

⁴⁵ Tidéw man béno, mésut brab muwit fitéw gétéw mas na tete saitan dumo no mahur dob no étéw brab bati ro diyo. Mélaw i no étéw toow na fo kéfasangan bé énggétahe goho no. Loo so bé nan i mérigowe dob de tete étéw méuyag béni.”

⁴⁶ I lala Jesuse émbéréh séna dob de étéw, énggumah i idéng ne brab de tuwaréyén lagéy. Atin téménindég ro dob liyuwe brab nongot ro ké géségito ro de.

⁴⁷ Mélaw wén i ménbéréhe dob Jesuse mano, “I idéng me brab do tuwaréyém diyo ro dob liyuwe. Méuyot ro géségito Beem.”

⁴⁸ Séménumbul i Jesuse mano, “Béréhé ku begom atiy idéng guwe brab do tuwaréy gu.”

⁴⁹ Tidéw béno, ténénduén i de kuyugén brab ménbéréh mano, “Ay niy maake idéng gu brab do tuwaréy gu.

⁵⁰ Non i kéluhanay étéwe rigoné roy kétayay Abay guwe Tulus, beroy maake idéng gu brab do tuwaréy gu.”

13

I binuwayae fantag bé sémabuge

¹ Dob béno so gai, méntékédan i Jesuse tidéw dob lawie ni, brab ménangéy dob dogote atin ménsar dob dénsaane.

² Atin toow fo médooy étéwe ménlimud géliwét de. Atin non médooy ro, ménda i Jesuse dob awange ménsar diyo bé lala i de étéw diyo dob dénsaane.

³ Atin ténoro Jesuse bero bé médoowe kétoro féngéw dob de binuwaya. Ménbéréh mano, “Wén i ségétéwe ménangéy sémabug bé béne ne.

⁴ Atin amun sémanabug, i dumoy de béneén ménbigodoy dob doror i aguwone. Atin énggumah i de kloh manok nama ro.

⁵ Atin i dumoy de béneén ménsawér dob fantade médooy de batéw de, éndob kloh saén i fantade de. Atin magad téménunoh i de béne non énda ménalém i fantade de.

⁶ Endob amun sémbang i térésange, ménlaay i de nohokén brab ménléhu, non énda ménalém i darir ruwe.

⁷ Atin i dumoy de béneén ménsawér dob fantade brab dob de duwaléy suwar énda séna témunoh ro. Ménruk mélaw i de suwar séréngan bé de nohok, atin ménléhu i de nohok non lénimfung i de suwar.

⁸ Endob i dumoy de béneén ménsawér dob fiyowe fantad. Atin i de ni nohok ménggonok ro médoo taman téléw folo takéf, ném folo takéf, brab mératu takéf i séngae sébaan béne.”

⁹ Atin féntaus Jesusey kébéreh ne mano, “Fégitung gom i fantage bé ni bénreh gu begom amuk méuyot gom de ké gésobuto kom.”

¹⁰ Tidéw béno, ménangéy i de kuyugén dob Jesuse atin fénénginsaa ro maro, “Sedek minuwaya go dob de étéw ké ureto mo bero?”

¹¹ Séménumbul i Jesuse mano, “Dob begome do kuyug gu, Tulus i émfégétigane begom fantag bé kéféguléw ne bé de étéwén. Endob i de ni éntingayén ménbunéy, énda émfayagén dob de ségiyo étéw.

¹² Non i étéwe munur bé kétoro guwe, umana kuy kétoro guwe de inok gésobut ro médoo. Endob i étéwe énda munurén bé kétoro guwe, dotén dob beeney kétoroe.

¹³ I de ségiyo étéw, bérého ku saén bero fén-agéw dob de binuwaya, inok fiyon fo ké téngténgé ro, énda gito ro de. Brab fiyon fo ké fégingoé ro, énda gélingoo ro de brab énda gésobuto ro de.

¹⁴ Mélaw méntuman i Ménsulate Kébéreh i Tuluse nuret i sénarigo nuwe féndawét Isaias mano, ‘Fiyon fo ké témantu ro mégélingo, énda gésobuto ro de, brab fiyon fo ké témantu ro téméngténg, énda gito ro de.

¹⁵ Non i de ni étéw, ménwaléy métégas i de fédéw ro, brab méntéléb i de kélingo ro, brab

méntéléfédéng i de moto ro. Amuk énda, gégito ro brab gégélingo ro brab gésobuto ro. Atin waléy ro damén do munur dob Begéne atin mélaw fukasé ku damén bero dob de sala ro.’ ”

¹⁶ Atin féntaus Jesusey kébéreh ne mano, “Endob i begome, fatut moror gom, non gégito de moto gom brab gégélingo i de kélingo gom. Atin mélaw gésobuto kom.

¹⁷ Non béréhé ku begom i toowe, médooy de sénarigoy Tuluse muret bé kébéreh ne brab de ségiyo métintu étéw toow fo ménuyot gégito bé énggito gome do réningo gu. Brab ménuyot ro fo gégélingo bé énggélingoo kome do kétoro gu. Endob énda énggito ro de brab énda énggélingoo ro de.

¹⁸ “Fégélingo gom i atag i binuwayae fantag bé sémagé. I atag i ni béne, been i kébéreh i Tuluse. Atin i de ségiyo-giyo gékélassi do fantad ségiléw bé de ségiyo-giyo gékélassi do étéw. Atin i sémagé ureté noy kébéreh i Tuluse dob de ségiyo-giyo do étéw.

¹⁹ “Wén i do étéw énggélingoo roy fantage bé kéféguléw i Tuluse, éndob énda gésobuto ro de. Enggumah i Satanase inok kédané noy de kébéreh énggélingoo ro. Fénggiring ro bé de béne ménbigodoy dob doror i aguwone brab nama i de kloh manok.

²⁰ Atin ay ni atag i de béne ménsawér dob fantade médooy de batéw de. Fénggiring ro bé de étéw énggélingoo roy kébéreh i Tuluse brab ménoror ro de témayakuf.

²¹ Endob énda méégét i kéunur ruwe. Mélaw amuk kérégénan ro loo ké mérasay ro sabaf bé kébérehe ni, énda taus ro modor de. Ségiléw ro bé de nohok énda i do darir ro, non mélaay ro ké méduf i térésange.

²² Atin ay niy atag i de béne ménsawér dob de duwaléy suwar. Fénggiring ro bé de étéw énggélíngoo roy kébéréh i Tuluse éndob ténagak ro non ménangga ro saén bé de kébuku ro bé de kéfaguyag ro brab kéuyot ruwe waléy kawasa dob ni duniya. Ségiléw ro bé de nohok ménléhu non ménéfuk ro bé de suwar. Enda mélaw ménggonok ro.

²³ Endob ay niy atag i de béne ménsawér dob fiyowe fantad. Fénggiring ro bé de étéw énggélíngoo roy kébéréh i Tuluse brab énggésobuto ro. Atin munur ro de, mélaw rénigo roy kétayay Tuluse ségiléw bé kéfégonok i de nohok dob fiyowe fantad médooy de onok ro. I de dumo étéw rénigo roy fiyowe, i de dumo bero rénigo roy médoowe fiyo, brab i de dumo bero rénigo roy toowe fo médooy fiyo.”

I binuwayae fantag bé de kéroon

²⁴ Atin ménuret man i Jesuse sébaan binuwaya mano, “I kéféguléw i Tuluse loo bé ni. Wén i ségétéwe lagéy wén i safadén. Atin sénabugén i fiyowe béneén diyo.

²⁵ Endob wén i étéwe sébanil bé ni lagéy. Mélaw wén i no sébaan kélungonon, ménangéy i sébanile de étéw dob safad ne bé lala i kéluhanay de étéw fidong. Atin séménabug so do onok kéroon dob safade ni. Tidéw béno, ménraréy.

²⁶ Mélaw amun téménunoh i de nohok brab ménggonok téménunoh soy de kéroon séréngan bero.

²⁷ Atin i de sugu-suguéy ni lagéy ménangéy ro dob beene brab ménénginsa ro maro, ‘Amu, aw

békén ba séménabug go fiyo béne dob safad me? Sedek ménsélawék i de kéroon de?’

²⁸ Atin séménumbul i gefee de mano, ‘Rénigoy ségétéwe sébanil begén.’ Atin ménénginsa man i de sugu-suguén ni maro, ‘Aw méuyot go de ké angéyé key randutén i de kéroon de?’

²⁹ Séménumbul i gefee de mano, ‘Kagom. Non amuk randuté kom i de kéroon de, géranduto kom soy de dumo bé de nohok faréy.

³⁰ Fédaya gomén mérük i de kéroon séréngan bé de faréy taman bé gaiy kékétéwe de. Tidéw béno, béréhé ku bé de kémétéw de maku, Randut gom sunguy de kéroon. Tidéw béno, timu gom brab raga gom inok tuwégén dob aféye. Tidéw béno, kétéw gom i faréye brab fédiyo gom dob kiwot guwe.’ ”

³¹ Atin ménuret man i Jesuse sébaan binuwaya mano, “Ségiléw i kéféguléw i Tuluse bé sébaane toow fo kloh béne, éndot i étéwe brab nohokén dob safad ne.

³² Fiyon fo ké toow fo kloh béne, amun téménunoh brab ménruk, ménwaléy toow fo dakél kayéw bé kéluhanay de nohokén. Atin fiyon i de kloh manok sémalag ro dob de fongo no.”

³³ Atin ménuret man i Jesuse sébaan binuwaya mano, “Atin i kéféguléw i Tuluse ségiléw bé fégefééruke fan. Endot i libune brab sénlawékén dob téléwe géasad arinah taman ménruk i kéluhana nuwe.”

³⁴ I de ni, téménoro i Jesuse dob de ménsélimud do étéw fén-agéw dob de binuwaya. Enda i sébaan uret bénréhén bero ké békén fén-agéw dob binuwayae.

³⁵ Rénigo noy ni inok métuman i Ménsulate Kébéréh i Tuluse nuret i sénarigo nuwe mano,

“Ureto kuy de étéw dob de binuwaya. Atin béréhé ku beroy de ménbunéy tidéw féganay bé kélimbag i duniyae.”

³⁶ Tidéw béno, i Jesuse ténagakén i de ménlimud ni do étéw atin ménahur dob lawie. Tidéw béno, i de kuyugén ménfégedét ro dob Beene brab ménbéréh ro maro, “Béréhém begey i atag i binuwayae fantag bé de kéroon dob safade.”

³⁷ Atin séménumbul i Jesuse mano, “I lagéye séménabug bé béne ne dob safad ne, been i Begéne, sani Nga i Kéilawane.

³⁸ Atin i safade, been i duniyae ni. Atin i fiyowe do béne, beroy de munur bé Tuluse brab fédayaé roy Tuluse méguléw bero. Atin i de kéroon, beroy de békén méngintulus. Satanas i méguléwone bero.

³⁹ Atin i sébanile étéw séménabug bé de kéroon, been i Satanase. Atin i kékétéwe, been i tamfaday duniyae ni. Atin i de kémétéw de, beroy de télaki.

⁴⁰ I de kéroon timuén brab tuwégén dob aféye. Ségiléw so bé niy mérigowe dob tamfaday duniyae ni.

⁴¹ I Nga i Kéilawane, sani Begéne, sugué kuy de télaki gu. Atin timué roy de tete étéw brab de ménfésala bé de dumo ro. Atin féganané no bero tidéw dob de étéw fédayaé roy Tuluse méguléwon bero.

⁴² Atin ibéré ro bero dob uleono emferno. Diyo kémérew ro brab kémigét i de kifé ro.

⁴³ Tidéw béno, i de métintu do étéw réméndaw ro maak térésang dob kéféguléw i Abay ruwe Tulus. Fétuntay gom i ni ké méuyot gom de ké gésobuto kom.”

⁴⁴ Atin ménuret man i Jesuse do binuwaya mano, “I kénéguléw i Tuluse loo bé ni. Wén i do bélowon ménrugayén ménbunéy lénébéng dob fantade. Atin wén i ségétéwe étéw énggégito de. Tidéw béno, lénébéngén man. Atin toow fo moror, ménule brab fénbéléyén i kéluhanay languntama nuwe. Tidéw béno, ménséfule brab béléyén i fantado no.

⁴⁵ “Atin i kénéguléw i Tuluse loo bé ni. Wén i ségétéwe étéw démagang brab séméléd bé toowe fo balilaga perias.

⁴⁶ Amuk gégito sébaan perlas toow fo balilaga, ménagéw brab fénbéléyén i kéluhanay languntama nuwe brab béléyé noy perlaso no.

⁴⁷ “Atin i kénéguléw i Tuluse loo bé ni. Wén i fukéte lénawu dob bukag i dogote. Atin médooy de séségiyo-giyo do sédo géahur de.

⁴⁸ Atin amuk ménféno, i de fatatugés bégéngé ro mangéy dob fédoror i dogote. Tidéw béno, mésar ro inok féganané roy de sédo. Ahuré roy de fiyo sédo dob baskete ahuron de. Endob ibéré roy de tete sédo.

⁴⁹ Loo so bé niy mérigowe dob tamfaday duniyae. I de télaki angéy ro fégananén i de tete étéw bé de métintu étéw.

⁵⁰ Atin ibéré roy de tete étéw dob emfernowe. Diyo ro kémérew brab kémigét i de kifé ro.”

⁵¹ Tidéw béno, ménénginsa i Jesuse dob de kuyugén mano, “Aw gésobuto kom i de ni bénréh gu?”

Atin séménbul ro maro, “Hoo.”

⁵² Atin ménbéréh man i Jesuse mano, “Mélaw i séngae témoro bé Ménsulate Kébéréh i Tuluse, féganadé ro soy kétoro guwe fantag bé kénéguléw

i Toulouse, gétoro bé tafaye brab mantuwe kétoro. Ségiléw mélaw bé ségétéwe étéw usaré noy tafaye brab mantuwe insodén.”

⁵³ Amun énggilid i Jesuse muret bé de ni bin-uwaya, méntékédan diyo.

⁵⁴ Atin ménule mangéy dob ingéd ne. Atin diyo téménoro dob lawie féngadafan kay de Judio. Atin i kéluhanay de énggégélingo bé kétoro ne toow ro fo ménggaif. Atin ménséfénginsa ro maro, “Ati tidéwoy kégétigay ni étéw témoro? Ati tidéwoy barakat ne rémigo bé de mékégaif ni?”

⁵⁵ Aw békén ba, Been i Nga i fandaye rémigo lawi? Aw békén ba Maria i idéng ne? Atin békén ba Santiago brab Jose brab Simon brab Judas i de tuwaréyén?

⁵⁶ Békén ba i de libu no bati so dini? Tidéwoy kégétiga nuwe de, loo soy barakat ne?”

⁵⁷ Mélaw ménika ro de.

Mélaw ménbéréh i Jesuse dob berowe mano, “I sarigoy Toulouse muret bé kébéréh ne, basanan dob kéluhanay de gonon saliyu saén dob kaane ingéd brab dob de kaan do samung brab dob de kaan do étéw sétifon lawi.”

⁵⁸ Atin énda réménigo no do médoo mékégaif diyo non énda méginugut ro de.

14

I kéléhu Juan Bautistawe

¹ Bé béno, i Herode, sani méguléwe dob Galilea, énggégélingoo noy de rénigo Jesus.

² Atin ménbéréh i Herode dob de sarigo no mano, “Been keeyén i Juan Bautistawe méntébule. Been

keeyén i funa nuwe wén i barakatén rémigo do mékégaif.”

³ Bénrehén i ni non fénkéfoén i Juane, brab fénikétén, brab fénahurén dob férisunone. Réngo noy ni sabaf bé ibo ne féndawét Herodiyas lénamfaén tidéw dob dumo nuwe sétiman idéng féndawét Filipi.

⁴ I Herode fénférisu noy Juane non dénowoy Juane mano, “Fénlisé m i kitabé non énda damén fatut bawagé moy bawag i dumo muwe.”

⁵ Mélaw i Herode ménuyot méméléhu bé Juane, éndob ménggilak bé de Judio non kénarang roy Juane ségétéw sénarigoy Toulouse muret.

⁶ Endob amun réménigo karagiya i Herode fégétédémó no bé kéumah ne, ménsayaw i kénogo Herodiyase dob adafay de médoó do étéw diyo. Atin toow fo ménsuwat i Herode de.

⁷ Mélaw fénasada noy ni kénogon bé irayén dey atiy kétaya nuwe ongoté no. Atin réngo noy safae dob beene.

⁸ Atin fénbéréh i idéng i kénogone ni mano, “Uwit gom diniy uléw Juan Bautistawe dob biléwe, atin irayém begén.”

⁹ Tidéw béno, i Datu Herode toow fo méntete i fédéw ne non mika damén rémigo bé ni. Endob non bé fasad ne réngo no dob adafay de kana no, sénuguén bé iray dob kénogone ni.

¹⁰ Mélaw fénkéléngén i uléw Juane dob férisunone.

¹¹ Atin wén i ménuwit bé uléw ne dob biléwe brab nirayén dob kénogone ni. Tidéw béno, nuwitén dob idéng ne.

¹² Atin i de kuyug Juan nangéy roy bangkay ne brab lénébéng ro. Tidéw béno, ménangéy ro dob Jesuse brab fénggétiga ro de.

Fénwaléy Jesuse médooy klohe amaén

¹³ Atin amun énggélíngoo Jesusey ni uret fan-tag bé kéléhu Juane, méntékédan diyo brab ménda dob awange mangéy dob géfélébue gonon. Endob amun énggélíngooy de étéw i ayo Jesuse, méntékédan ro dob de ingéd ro atin ménémantad ro ménggéta ro bé Jesuse.

¹⁴ Amun téménéfadén i Jesuse, énggito noy de médooy ni do étéw ménlimud. Atin ménuray i na nuwe bero brab nuwaén i de déméruun bero.

¹⁵ Amun témégénén i de kuyugén ménangéy ro dob Beene brab ménbéréh ro maro, “Enda i lawi dini, atin témégénén béni. Féagéw mon bero inok mangéy ro dob de ingéd gédét dini. Diyo gébéléy ro amaé ro.”

¹⁶ Endob ménbéréh i Jesuse mano, “Enda kailanga roy magéwe. Iraya kom bero amaé ro.”

¹⁷ Endob séménumbul i de kuyugén maro, “Enda i amaén dini saliyo bé limowe timan fan brab ruwo timan sédo.”

¹⁸ Atin bang Jesuse, “Uwit gom dini.”

¹⁹ Atin sénuguén i de étéw mézar dob de kéroon diyo. Tidéw béno, éndot Jesusey limowe timan fan brab ruwowe timan sédo, atin léménéngag dob lawayo brab ménfésalamat dob Tuluse. Tidéw béno, sénbaad-baadén i de fan brab nirayén dob de kuyugén. Atin sénaar ro dob de étéw.

²⁰ Atin i kéluhanay de étéw téménantu ro mama taman ménbésor ro. Tidéw béno, ténimu i de kuyug

Jesus i de sama i de amaén brab ménféno i foloe bra ruwo timan dakél biton.

²¹ I kédooy de étéw ménama limo ngibu ro do lagéy saliyo bé de libun brab do nga.

Ménagéw i Jesuse dob rotor i wayége

²² Tidéw béno, fénéda Jesusey de kuyugén dob awange, atin féntahén bero mangéy fingé difar bé dogote, bé lala ne émféule bé de médoo ni do étéw.

²³ Atin amun énggéféuleo noy de étéw, ménénagé dob burure énda i dumo no inok démasal. Amun kélungononén, diyo i Jesuse dob burure énda i dumo no.

²⁴ Bé béno, i awange diyoén dob kérara i dogote. Atin kérégénan i de kuyugén non énggébéla i de bagél dob awang ruwe, non rumfakéy réfuruhe.

²⁵ Amun lingkuwog mangéy fuweh, ménangéy i Jesuse dob berowe ménagéw dob rotor i wayége.

²⁶ Atin i de kuyugén, amun énggito roy Jesuse magéw dob rotor i wayége, toow ro fo ménggilak. Ménkes ro sabaf bé kégilak ruwe brab maro, “Ménayam!”

²⁷ Endob sonom béno, ménbéréh i Jesuse mano, “Kagom mégilak! Begén. Fétana gom i de fédéw gom.”

²⁸ Tidéw béno, ménbéréh i Pedrowe mano, “Kadnan, amuk tintu Beem, féagéwém so begén dob rotor i dogote mangéy dob Beeme.”

²⁹ Atin bang Jesuse, “Enggon.” Mélaw méntéfor i Pedrowe tidéw dob awange atin ménagéw dob rotor i wayége saréw dob Jesuse.

30 Endob amun énggétérédama noy émbagére réfuruh, ménwaléy mégilak, atin minut méléd dob dogote. Atin ménkes mano, “Kadnan, tabangénu.”

31 Sonom béno, béntér Jesusey kémér ne atin génamakén i Pedrowe. Atin ménbéréh i Jesuse mano, “Toow fo kloh i kéunur me. Sedek ruwo-ruwoy fédéw me?”

32 Tidéw béno, ménda ro dob awange, atin téménrén i réfuruhe.

33 Atin i de kuyugén dob awange fénéngadaf roy Jesuse brab ménbéréh ro maro, “Tintu fo Beem i Nga i Tuluse!”

Nuwa Jesusey de médoo do déméruun

34 Atin méntaus ro mifar dob dogote brab énggumah ro dob ingéde Genesaret.

35 I de étéw diyo énggélolo roy Jesuse. Mélaw fénsamfay roy kébérehe dob de déméruun dob de ingéd géliwét brab nuwit ro dob Jesuse.

36 Atin nongot roy Jesuse bé tungkasé noy de déméruun fiyon gékuwaha ro saén damén i tamanay kégal ne. Atin i kéluhanay de énggékuwah de, ménadi-adi.

15

1 Tidéw béno, wén i do Fariseo brab do témoro bé kitabé ménangéy dob Jesuse tidéw Jerusalem. Ménénginsa ro maro,

2 “Sedek i de kuyugém énda odoro roy adat tome tidéw dob de katufua tom? Non énda méguse ro ké mama ro loo bé adat tome.”

3 Atin séménumbul i Jesuse mano, “Sémuliu ménginsaan begom. Sedek félisé kom i de sugu i Tuluse inok odoro kom i kagome kétoro?”

4 Non ménbéréh i Tuluse mano, ‘Basana moy abay me brab idéng me.’ Atin ménbéréh so mano, ‘Buluk wén i ségétew émbéréh tete fantag bé abay ne look idéngén, fatut féléhuén.’

5 Endob i begome, témoro gom bé amuk wén i ségétew kérégénan i abay ne look idéngén, brab wén i fégetabangén irayén damén, fakay émbéréh mano, ‘Kay Tulusey ni.’

6 Mélaw dob kétoro gome, éndaén kailangay de étew i masanane bé de lukés ro. Mélaw ténagak gom i kébéréh i Tuluse inok odoro kom i kagome kétoro.

7 Enda toow i kéunur gome bé Tuluse, ubo-ubo saén. Toow i kébéréh Isaiase, sani ségétewe sénarigoy Tuluse muret bé kébéréh ne, amun sénulatén i fantage bé begome mano,

8 ‘Bang i Tuluse, basanay de ni do étew Begén dob kébéréh ruwe saén. Endob énda munur ro Begén dob de fédéw ro.

9 Enda i atag i kéféngadaf ruwe Begén, non toroé roy de sugu rénigoy kéilawane brab béréhé ro tidéw dob Begéne.’ ”

Fantag bé amaéne

10 Tidéw béno, ténawag Jesusey de étew mangéy dob Beene. Atin ménbéréh dob berowe mano, “Fégélingo gom Begén brab fégésobut gom.

11 I funay de étew waléy mékérésik dob adafay Tuluse, békén sabaf bé atiy amaé ruwe. Yamula, i de tete kébéréh ro mésut tidéw dob de ba roy funa ruwe waléy mékérésik dob adafay Tuluse.”

12 Tidéw béno, ménfégédét i de kuyugén dob Jesuse, atin ménbéréh ro maro, “Gétiga mo, i de

Fariseo méntete i de fédéw ro sabaf bé kébéreh ma nan?”

¹³ Endob séménumbul i Jesuse mano, “Mékédan i de békén katabuwan kétoro ro békén tidéw dob Abay guwe Tulus, ségiléw bé ségétéwe rémandut bé de kéroon géliwét bé de nohokén.

¹⁴ Fédaya gom bero. Maak do langafén ro marak bé de dumo ro langafén. Atin amuk wén i langafén marak bé ségétéwe so langafén, ruwo ro mélawu dob kalute.”

¹⁵ Atin ménbéreh i Pedrowe mano, “Fékéntayém dob begeyey nan binuwaya.”

¹⁶ Atin bang Jesuse, “Aw énda séna wayo gésobuto kom de?

¹⁷ I funay Tuluse énda mésuwat bé de étéw békén sabaf bé de amaé ro. Non i amaéy étéwe, mahur dob sur ne brab taus so mésut tidéw dob lowoh ne.

¹⁸ Endob i de tete kébéreh mésut tidéw dob ba i étéwe, tintu fo tidéw dob fédéw ne. Atin been i niy funay étéwe waléy mékérésik dob adafay Tuluse.

¹⁹ Non tidéw dob tetee fédéwén mésut i de tete kéfégitungén inok méméléhu, brab sétayan bé békéne bawagén, brab sébiga, brab ménakaw, brab témugi, brab témifu.

²⁰ Been i niy funay de étéw waléy mékérésik dob adafay Tuluse. Endob fiyon fo ké énda méguse i étéwe loo bé adat tome do Judio ké mama, énda waléyén mékérésik dob adafay Tuluse.”

²¹ Tidéw béno, méntékédan i Jesuse diyo brab ménangéy dob de ingéd gédét dob Tiro brab Sidon.

²² Atin wén i ségétéwe libun békén Judio bati diyo. Been i séfu i de étéw tidéw Kanan. Atin ménfégédét dob Jesuse. Atin ménbéreh métanug mano, “Séfu Datu Dabid, fégedawanu! I kénogo

kuwe rénahukoy saitane atin mélaw toow fo kéfasangan.”

²³ Endob ménantés i Jesuse brab énda sénumbulo noy libune ni. Tidéw béno, i de kuyugén ménangéy ro dob Jesuse brab nongot ro maro, “Féagéwém i ni libun non toow fo selekén furay betom.”

²⁴ Tidéw béno, bénréh Jesuse mano, “Sénuguu saén mangéy témabang bé de Judio non ségiléw ro bé de méntadin do bili-bili.”

²⁵ Tidéw béno, i libune ni ménfégédét brab léméningkuwéd dob adafa nuwe. Atin ménfégédaw-gédaw mano, “Maistéro, tabangénu.”

²⁶ Tidéw béno, nuret Jesusey sébaane binuwaya inok fégétiga no de bé tabangé noy de Judio sungu, atin tidéw béno tabangé noy de békén Judio. Ménbéréh mano, “Enda fatutéén ké dotén i amaéy de nga atin ibéréén dob de itu.”

²⁷ Endob ménbéréh i libune ni mano, “Toow, Maistéro, éndob fiyon foy de itu géamaa roy de mumu mélawu tidéw dob amaéy gefee de.”

²⁸ Tidéw béno, ménbéréh i Jesuse mano, “Di, méégét i kéunur me fo toow. Mélaw rigoné kuy nan ongoté mo.” Atin bé no so uras i kénogo nuwe ménadi-adi.

Nuwa Jesusey de médoo do étéw

²⁹ Tidéw béno, ménagéw i Jesuse ménémantad mangéy bé doror i dogote Galilea. Atin ménénagé dob burure brab ménsar diyo.

³⁰ Atin médooy de ménlimud do étéw ménangéy ro dob Beene, atin nuwit roy de fikat, brab do langafén, brab do ménsadil i de kémér ro brab de sékéy ro, brab do mow, brab do médoo so étéw do

déméruun. Atin féndiyo ro bero dob adafa Jesuse. Atin nuwa Jesuse bero.

³¹ Atin toow fo ménggaif i de étéw amun énggito roy de mow énggébéréh, brab de ménsadil do kémér ro ménadi-adi, brab de fikat énggéagéw, brab de langafén énggégito. Atin dénayéw roy Tuluse féngadaféy de Judio.

Fénwaléy Jesuse médooy klohe amaén

³² Tidéw béno, ténawag Jesusey de kuyugén mangéy dob Beene. Atin ménbéréh dob berowe mano, “Méuray i na guwe bé de étéw ni, non téléwén gétérésangan ro dob Begéne, atin béleewe ni ménétéyén i de amaé ro. Atin mikau émféule bero ké mélayaf ro non mésumba ro keeyén dob de aguwon.”

³³ Atin ménénginsa i de kuyugén maro, “Ati kéfingé-fingé i kéféama geye bé de médooy ni do étéw dob ni gonon mérayu tidéw dob de lawi?”

³⁴ Atin i Jesuse fénénginsaa no bero mano, “Firoy timan i fa koman?”

Séménumbul ro maro, “Fitéw timan brab wén soy koy kloh de kloh sédo.”

³⁵ Tidéw béno, i Jesuse sénuguén i de ménlimud do étéw mézar dob fantade.

³⁶ Atin éndotén i fitéwo no timan fan brab do sédo, brab ménfésalamat dob Tuluse. Tidéw béno, sénbaad-baadén, brab nirayén dob de kuyugén. Atin sénaar ro dob de étéw.

³⁷ Atin i kéluhanay de étéw téménantu ro mama taman ménbésor ro. Tidéw béno, i de kuyugén ténimu roy de sama i de amaén brab ménféno i de fitéw timan biton.

³⁸ I kédoo ruwe do ménama fot ro ngibu do lagéy saliyu bé de libun brab de nga.

³⁹ Tidéw béno, fénule Jesusey de ménlimud do étéw. Tidéw man béno, ménda dob awange atin ménagéw mangéy dob ingéde Magadan.

16

¹ Wén i no sébaan fuweh, wén i do Fariseo brab do Saduseo ménangéy dob Jesuse. Ménuyot ro téméngkad bé Jesuse. Mélaw nongot ro dob Beene rémigo mékégaif inok fégito no tidéw dob Tuluse.

² Endob séménumbul i Jesuse mano, “Amuk gito gom furoy lawaye ké méléd i térésange, émbéréh gom makom, ‘Enda rémanaén démo.’

³ Atin buluk gito gom furo brab délémon i lawaye ké sémbang i térésange, béréhé kom makom, ‘Rémana séko.’ Mélaw gétiga kom i atag i de tanda dob de rawén. Endob énda gétiga kom i atag i de tanda dob de ni do gai.

⁴ I begome do étéw méuyag béni, toow gom fo tete brab békén gom méngintulus. Ongoté kom ké rémigowu mékégaif inok gétiga kom Begéney Kristowe. Endob énda i féténgténg gu begom saliyu bé sébaane mékégaif ségiléw bé ménrigowe dob Jonase bé do gétah.” Tidéw béno, ténagak Jesuse bero brab ménagéw.

⁵ Tidéw béno, i de kuyug Jesuse ménifar ro dob dogote. Endob énggélifoto roy muwite fan.

⁶ Atin nuret Jesuse beroy sébaane binuwaya fantag bé de tete adatén do étéw. Ménbéréh mano, “Ingat gom brab sénggila gom i fégefééruke fan kay de Fariseo brab kay de Saduseo.”

⁷ Endob i de kuyugén, énda énggésobuto roy ni binuwaya. Marok bénréh Jesusey fantage bé tintuwe fégeféeruk fan. Mélaw ménségéno-géno ro falan saén bero maro, “Bénréhén i ni non énda i fa tom.”

⁸ Endob i Jesuse énggétiga noy de kébéréh ro. Mélaw ménbéréh mano, “Sedek ségéno-géno gom fantag bé kékulang i fa tome? Toow fo kloh i kéunur gome.

⁹ Aw énda séna énggésobuto kom de? Aw énggélifoto kom i rénigo guwe? Amun sénbaad-baad guy de limo timan do fan dob de limo ngibu do lagéy, firoy gébiton i énggétimuo kome samaén?

¹⁰ Atin amun sénbaad-baad guy de fitéw timan do fan dob de fot ngibu lagéy, firoy gébiton i énggétimuo kome samaén?

¹¹ Sedek énda séna énggésobuto kom i békén fantag bé faney bénréh guwe? Ingat gom brab sénggila gom i fégeféeruk i de Fariseo brab de Saduseo.”

¹² Tidéw béno, i de kuyugén énggésobuto ro bé féingaté Jesuse bero bé kétoro i de Fariseo brab de Saduseo. Atin énggétiga ro békén nuretén i fantage bé tintuwe fégeféeruk fan.

I kéunur Pedrowe

¹³ Wén i no sébaan fuweh, i Jesuse ménagéw gédét dob ingéde Sesarea Filipino. Diyo fénénginsaa noy de kuyugén mano, “Ati kébéréh i de étéw ké ati Begéne ni, sani Nga i Kéilawane?”

¹⁴ Séménumbul ro maro, “Wén i do ménbéréh maro, Juan Bautista go kun. I de dumo de maro, Elias go kun. Brab i de dumo de maro, Beemey Jeremiase kun, taloo no ségétéw bé de gétaf sénarigoy Tuluse.”

15 Tidéw béno, ménénginsa i Jesuse man mano, “Dob begome, ati kébéreh gome fantag bé Begéne?”

16 I Simon Pedrowe séménambul mano, “Beemey Kristowe, Nga i méuyage Tulus.”

17 Atin bang Jesuse, “Simon, nga Juan, fénfiyoy Tuluse beem. Non békén kélawan i ménfégétigane beem bé ni. Yamula i Abay guwe Tulus i ménfégétigane de beem.

18 Atin béréhé ku beem, beem i Pedrowe, atin dob batéwe ni fétingé kuy simbaa kuwe. Enda méléhu i de étéw munur Begén loo bé kéunur me.

19 Atin iray gu beem i aturane bé de étéw féguléwoy Tuluse. Mélaw ati sugué muwe énda fakayén rignonén dob fantade ni, énda so fakayén dob lawayo. Atin ati sugué muwe fakay rignonén dini dob fantade, fakay so dob lawayo.”

20 Tidéw béno, sénugu Jesuse dob de kuyugén bé békén ureté ro dob de ségiyo étéw ké Been i Kristowe.

I kéuret Jesuse fantag bé kéléhu ne

21 Tidéw bé no gai, i Jesuse fénkéntayén i kébéreh ne dob de kuyugén mano, “Kailanga kuy mangéye Jerusalem brab diyo i de odoroy de Judio brab de odoroy de fadi brab de témoro bé kitabé, férasayé ro fo Begén toow. Atin wén soy do méméléhu Begén. Endob dob gétéléw ne gétérésangan, tébuleu.”

22 Sonom béno, i Pedrowe nuwitén i Jesuse mangéy dob géliyu-liyuwe inok bero saén, atin génléén mano, “Kadnan, énda damén fédayaéy Tuluse de mériigo dob Beemey ni bénréhém.”

23 Endob sénaréw Jesusey Pedrowe atin ménbéreh mano, “Maak Satanas go! Férayu go

Begén. Alangé mo Begén non i kéfégitung me békén tidéw dob Tuluse, yamula tidéw sa dob kéilawane.”

²⁴ Tidéw béno, bénréh Jesuse dob de kuyugén mano, “Buluk atiy méuyote furay Begén, kailanga no diguré noy kaane kétayan inok odoro noy kétayay Tuluse. Tidéw béno, kailanga no fédayday bé de kérégenon ségiléw bé Begéne, fiyon fo ké féléhuén dob kruse.

²⁵ Non atiy méuyote émférraru bé umul ne, méléhu. Endob i méléhue bé kéfuray ne Begén, gédoté noy umule magufusa.

²⁶ Ufama, fiyon fo ké i ségétéwe étéw gédoté noy kéluhanay étingayéne dob duniyae ni, énda i lagaén buluk méléhu atin géangéy dob uleono emferno. Enda i fégbaliway étéwe de inok méuyag man.

²⁷ Non i Begéne, sani Nga i Kéilawane, séfuleu moso begey i de télaki gu, réméndawu bé barakat i Abay guwe Tulus. Atin bé béno gai, barasa kuy de étéw loo bé fatute sabaf bé de rénigo ro.

²⁸ Béréhé ku begom i toowe, wén i do dumo begom énda méléhu ro taman gito roy késéfulé guwe inok méguléw.”

17

Enggiton i kéréndaw Jesuse

¹ Ném gétérésangan tidéw bé béno, nuwit Jesusey Pedrowe brab Santiagowe brab Juane dumo Santiagowe sétiman idéng dob uruk i gérotore tuduk sébero-bero saén.

² Atin i falas Jesuse ménfégalin dob téngaanga ruwe. Réménéndaw i rangih ne maak térésang. Atin ménwaléy fute i kégal ne maak géfékaya.

³ Atin i de ni kuyugén, métékow énggito ro soy Moisese brab Eliase sébéréh-béréh ro bé Jesuse.

⁴ Ménbéréh i Pedrowe dob Jesuse mano, “Kadnan, toow fo fiyo non dob ni tom. Amuk kétaya mo, rémigowu téléw timan dung-dung. Sébaan i kaame de, sébaan i ka Moisese de, brab sébaan i ka Eliase de.”

⁵ Amun émbéréh sénay Pedrowe, méntégalung dob berowey réméndawe rawén. Atin wén i ménbéréhe tidéw dob rawéne mano, “Been i niy kénimuo kuwe Nga gu, toow fo kénsuwata ku. Féngélingo gom.”

⁶ Amun énggélingooy de kuyugén i ni, toow ro fo ménggilak. Mélaw méntélingkéb ro tédunsum.

⁷ Endob i Jesuse fénggédéto no bero brab kénuwahén bero. Atin ménbéréh mano, “Tek gom brab kagom mégilak.”

⁸ Amun léménéngag ro téméngténg, énda i saliyu énggito ro bé Jesuse saén.

⁹ Atin bé lala ruwe léménudug tidéw dob tuduko no, sénugu Jesuse bero mano, “Kagom uretén i fantage bé ni énggégito gom taman tébuleu, sani Nga i Kéilawane.”

¹⁰ Tidéw béno, i de ni kuyugén ménénginsa ro dob Jesuse maro, “Sedek bénréh i de témoro bé kitabé bé kailanga Eliasey séfulee, tidéw béno méguléw i Kristowe?”

¹¹ Atin séménumbul i Jesuse mano, “Toow i nan bé fatut séfule i Eliase sungu inok tafayé noy kéluhanane.

¹² Endob béréhé ku begom, énggumahén i Eliase, éndob énda énggéloloy de étéw de. Yamula fénrasay

ro loo bé kétaya ruwe. Atin loo so bé nan i kérérasay ruwe moso Begén.”

¹³ Tidéw béno, i de ni kuyugén énggésobuto roy bénréh Jesuse fantag bé Juan Bautistawe.

Dénédél Jesusey saitane

¹⁴ Amun ménséfule ro dob de ménlimud étéw, ménfégedét i ségétéwe lagéy dob Jesuse brab lémingkuwéd dob adafa nuwe.

¹⁵ Atin ménbéréh mano, “Maistéro, fégedaw go bé nga guwe lagéy. Non rebengén brab toow fo kérésayan. Ségamét métuwar dob aféye brab mélawu dob wayége.

¹⁶ Nuwit gu dob de kuyugém, éndob énda géuwaa ro de.”

¹⁷ Atin ménbéréh i Jesuse dob de ménlimud do étéw mano, “Enda sémarig gom bé Tuluse, brab toow gom fo do tete étéw. Lugoténun sétafik begom. Enda gétuwa ku de ké ati nay kérégay i kétingkél guwe sétafik begom. Uwit gom diniy ngao no.”

¹⁸ Atin dénédél Jesusey saitane bé kéréh ne. Mélaw ménraréy i saitane, atin sonom béno, ménadi-adiy ngae ni.

¹⁹ Tidéw béno, i de kuyugén ménangéy ro dob Jesuse sébero-bero saén. Atin ménénginsa ro maro, “Sedek énda géféferraréyo key i no saitan?”

²⁰ Séménambul i Jesuse mano, “Non kulang foy kéunur gome. Béréhé ku begom i toowe, amuk wén saén i kloh kéunur gom ségiléw bé kékloh i oloy sabie, gébéréh gom dob tuduke ni makom, ‘Ay go diyoo.’ Atin magéw ba. Atin mélaw amuk wén i kéunur gom, gérigono kom i kéluhanay éntingayéne.

21 Endob i ni klasi saitan, géféféraréyo kom saén bé kédasal gome brab kéfuwasa gome. Endaén i saliyo de fakay.”

I kéuret Jesuse fantag bé kéléhu ne

22 Amun ménlimud i de kuyug Jesus dob Galilea, bénrénén bero mano, “I Nga i Kéilawane, sani Begéne, fékéfo séko bé de étéw sébanil Begén.

23 Atin féléhué ro Begén. Endob dob gétéléw ne gétérésangan, tébuleu.”

Atin toow fo méntete i de fédéw i de kuyugén amun énggélíngoo roy ni.

24 Amun énggumah i Jesuse beroy de kuyugén dob Kafernaum, ménangéy dob Pedrowey de kémubra kurta kay lawi i Tuluse dob Jerusalem. Atin ménénginsa ro maro, “Aw mayad ba kurta i Maistéro gome kay lawi i Tuluse?”

25 Séménumbul i Pedrowe mano, “Hoo, mayad.”

Tidéw béno, amun ménahur i Pedrowe dob lawie, bénréné Jesuse sungu mano, “Simon, ati karang me de? Ati isuwe mayad buwis dob datue, do ngaén taloo no do ségiyo étéw?”

26 Séménumbul i Pedrowe mano, “I de ségiyo étéw.”

Atin ménbéréh man i Jesuse mano, “Amuk loo, énda kailangay de ngaén i mayade buwis dob datue. Atin mélaw énda so kailanga kuy mayade kurta kay lawi i Abay guwe Tulus.

27 Endob énda méuyotu de ké mérarék Betoy de étéw ni. Mélaw ay go dob dogote atin du-ray go. Edotém i sunguwe sédo géduraya mo. Atin féténganga mo brab gito moy félatahe fakayén

fégébayad i ruwowe gétéw dob lawi i Tuluse. Dotém brab bayada moy katowe de.”

18

¹ Bé béno do gai, ménangéy i de kuyug Jesuse dob Beene brab ménénginsa ro maro, “Ati isuwe begey toow na fo gérotor dob kéféguléw i Tuluse?”

² Tidéw béno, ténawag Jesusey ségétéwe nga atin féntindégén dob téngaanga ruwe.

³ Atin bénréhén bero mano, “Béréhé ku begom i toowe, amuk énda émfégalin i de fédéw gom inok iringé kom i kétérifantad i de nga, énda géahur gom dob kéféguléw i Tuluse.

⁴ Non i toowe na fo gérotor bé de étéw fégüléwoy Tuluse, been i gérifantade loo bé ngae.

⁵ Atin atiy étéwe témayakuf bé ngae loo bé ni sabaf bé kéunur ne Begén, tayakufé no so Begén.

⁶ “Endob amuk wén i émfésala bé ségétéwe mantu séna munur dob Begéne loo bé ni nga, toow fo mékégedaw-gédaw. Toow fo gétimal ké mékukum, mélaw mas na fiyo dob beene ké ibéréen dob dogote nikéton dakél batéw i reer ne.

⁷ Mékégedaw-gédaw i de étéw dob duniyae ni non wén i de éntingayén émfésala bero. Démoyun wén i do étéw émfésala bé de dumo ro. Endob mékukum ro fo toow moso.

⁸ “Mélaw amuk been i kémér me taloo no sékéyéem i funa muwe gésala, kéléngém brab ibéréem. Non mas na fiyo ké gédoté moy umule magufusa ménkéléng i bala i kémér me taloo no sékéyéem, bé géangéy go dob uleono emferno énda i kulang bé lowoh me. Non diyo wén i aféye énda émfandaén taman sa taman.

⁹ Atin amuk i moto muwey funa muwe gésala, lésitém brab ibéré. Non mas na fiyo ké gédoté moy umule magufusa énda i bala moto mo, bé géangéy go dob emfernowe énda i kulang bé lowoh me.

¹⁰ “Atin kagom siyawén i de étéw gérifantad segiléw bé ni nga. Non béréhé ku begom, wén i karo télaki démiyaga bero, atin bati ro dob lawayo beroy Abay guwe Tulus.

¹¹ Non i Nga i Kéilawane, sani Begéne, ménangéyu dini inok fukasé kuy de étéw ménsala do maak do méntadin ro.

¹² “Fégitung gom i fantage bé ni ufama. Wén i ségétéwe étéw wén i mératu bili-bili no. Endob méntadin i sébaane de. Ati rigoné nuwe? Tagaké noy siyowe de folo bra siyow dob fétabtabane, atin angéyé no sélédén i sébaane de méntadin.

¹³ Tidéw béno, buluk énggito no, toow fo moror. Béréhé ku begom, toow na fo moror sabaf bé nan sébaan méntadin bili-bili énggito no bé de siyow de folo bra siyow énda méntadin ro.

¹⁴ Ségiléw so bé ni, i Abay gome Tulus dob lawayo toow fo mika de ké wén i sébaan bé de ni gérifantad do méngintulus mékukum.

¹⁵ “Amuk wén i ségétéw dumo mo brab ménsala dob beeme, ay go dob beene inok sébegom-begom saén. Tidéw béno, toroém dey sala ne. Amuk gésénule de, tintu fo ténabanga mo séfule dob Tulus.

¹⁶ Endob amuk énda gésénuleén de, uwitém i ségétéwe taloo no ruwo gétéw bé de dumo mo séfule mangéy dob beene. Mélaw wén i dumo mo émbéréh toow i kébéreh me fantag bé sala ne.

17 Endob amuk énda fo gésénuleén de, téboém dob kéluhanay de munur dob lawie féngadafan. Atin amuk énda na fo gésénuleén de, fiyon fo ké téboéy kéluhanay munure de, kagom séloyuk de maak ségétéw békén méngintulus look ségétéw lémfiful kémubra buwis.

18 “Atin béréhé ku begom i toowe, amuk wén i sugué kom bé énda fakayén rignonén dob fantade ni, énda so fakayén dob lawayo diyo. Brab amuk wén soy sugué kom fakay rignonén dob fantade ni, fakay so dob lawayo diyo.

19 “Atin béréhé ku so begom, amuk wén i ruwo gétéw begom dob duniyae ni séfagayun bé kédasal gome, i Abay guwe Tulus dob lawayo rignoné no.

20 Non fiyon fo ké wén saén i ruwo taloo no téléw gétéw sélimud méngadaf Begén, diyou so dob berowe.”

Fantag bé kéfésagade

21 Tidéw béno, ménfégedét i Pedrowe brab ménénginsa mano, “Kadnan, amuk wén i dumo gu démoyunén gésala dob begéne, firoy gule fatut fésagada ku? Aw fésagada ku taman fitéw gule?”

22 Séménumbul i Jesuse mano, “Médoon na gule tidéw bé nan. Kago térénon i émfésagade.

23 Ureté ku begom i sébaane binuwaya fantag bé kéféguléw i Tulse. Wén i ségétéwe datu méguléw, éntukén i de utong i de sugu-sugué no dob beene.

24 Atin amun féngganaya no, nuwitén dob beeney ségétéwe bé de sugu-sugué no, laksaén i utong ne.

25 I ni sugu-suguén énda gébayada noy utong ne. Mélaw i datue, fébéléyén i ni sugu-suguén brab bawag ne brab de ngaén, inok waléy ro do rifén.

Brab i kéluhanay étingayéne kaan, fébéleyén so inok gébayada noy utong ne.

²⁶ Endob ménlingkuwéd i ni sugu-suguén dob adafay datue, brab ménfégedaw-gédaw mano, ‘Tingkélonu na. Enda sénay kurta gu, éndob bayada ku so beem ké wén i kurta gu.’

²⁷ Ménuray i nay datue de. Mélaw fénsagada no, brab éndaén fénbayadén de. Tidéw béno, fénuleén.

²⁸ “Tidéw béno, i sunguwe ni sugu-suguén ménagéw brab énggéalaka noy ségétéwe bé de dumo no sugu-suguén, énggéutong dob beene kloh kurta. I ni sungu sugu-suguén génamakén i dumo nuwe ni dob reer ne brab kénrangén. Atin ménbéréh mano, ‘Bayadanu bé utong me begén!’

²⁹ Tidéw béno, ménlingkuwéd i géruwowe ni sugu-suguén, brab ménfégedaw-gédaw mano, ‘Tingkélonu na. Enda sénay kurta gu, éndob bayada ku so beem ké wén i kurta gu.’

³⁰ Endob i sunguwe ni sugu-suguén énda fo fénggélíngóén de. Yamula fénférisu no taman énda gébayada noy utong ne.

³¹ Amun i de dumo sugu-suguén énggito roy ni ménrigo, toow fo méntete i fédéw ruwe de. Atin ménangéy ro dob datue ménlolok, brab nuret roy kéluhanay ménrigowe.

³² Tidéw béno, féntawag i datuey sunguwe ni sugu-suguén brab ménbéréh mano, ‘Toow go fo tete étéw. Fénsagada ku beem bé kéluhanay utong me begén non ménfégedaw-gédaw go.

³³ Fégedaw go so damén bé dumo muwe sugu-suguén loo bé kégedaw guwe beem.’

³⁴ Toow fo ménkérít i datue, mélaw fénférisu noy

ni sugu-suguén taman énda gébayada noy kéluhanay utong ne.”

³⁵ Atin féntama Jesusey ni binuwaya bé ni kébéreh mano, “Loo bé nan i kériгой Boh guwe dob lawayo bé séngae ségétéw begom, buluk énda toow fo fésagada kom i de étéw énggésala dob begome.”

19

Fantag bé ségélake

¹ Tidéw béno, amun énggilid i Jesuse témoro bé de ni, ménagéw tidéw Galilea brab ménangéy dob sakuf i dakéle ingéd Judea dob difar i wayége Jordan.

² Atin ménfuray i de médoos do ménlimud do étéw. Atin diyo fén-adi-adi noy de déméruun bero.

³ Atin wén i de Fariseo ménangéy dob Beene inok téngkadé ro inok gésumbulo no bero bé békéne damén katabuwan. Ménénginsa ro maro, “Aw fakay dob kitab tome ké gélakéy lagéyey bawag ne sabaf bé de udenén do funa no?”

⁴ Atin séménumbul i Jesuse mano, “Aw énda séna énggébasana kom i Ménsulate Kébéreh i Tuluse mano, ‘Dob féganaye, amun léménimbag i Tuluse, réningo noy ségétéwe lagéy brab ségétéwe libun.’

⁵ Atin bang i Tuluse, ‘Been i niy funay lagéye témagak bé boh ne brab idéng ne atin sétifon bé bawag ne. Atin mélaw i ruwowe gétéw waléy ro ségétéw.’ ”

⁶ Atin féntaus Jesusey kébéreh ne mano, “Mélaw éndaén ruwo ro gétéw non ménwaléy ron maak sébaan. Mélaw békén fatut ké fésésuwayéy kéilawane bero, non Tulus i ménféwaléye bero ségétéw.”

⁷ Tidéw béno, ménénginsa man i de Fariseo maro, “Sede mélaw ké niray Moisesey sugue bé fakay gélakéy lagéyey bawag ne amuk iraya no sulat bé kégelak ne de, tidéw béno fakayén féagéwé no?”

⁸ Séménumbul i Jesuse mano, “Niray Moisesey nan sugu non toow fo métégas i de uléw gom. Endob bé gétaho, amun lénimbag i Tulusey de étéw, énda ténungkas i Tulusey de ménsébawag ségelak.

⁹ Mélaw béréhé ku begom, ati lagéye géfélak bé bawag ne saliyo bé kébigae funa no de, atin mawag ségiyo libun, énggélamfa.”

¹⁰ Tidéw béno, ménbéréh i de kuyugén maro, “Amuk loo bé nan i késébawage, i ségétéwe étéw mas fiyo ké énda mawagén.”

¹¹ Atin bang Jesuse, “I kétoroe ni békén kay kéluhanay de étéw. Yamula kay do étéw saén fénémili i Tuluse inok énda mawag ro.

¹² Wén i de séségiyo-giyo do funay de étéw énda mawag ro. Wén i de étéw énda gébawag ro non ménsadil ro tidéw fanay kéumah ro. Wén soy do ka-fun de. Atin wén soy do étéw énda mawag ro inok mégéror ro gémalbék témoro fantag bé kéféguléw i Tuluse bé de étéwén. Mélaw amuk fénémili i Tuluse beem inok énda mawag go, odoró mo.”

¹³ Wén i no sébaan fuweh, wén i do étéw ménuwit bé de nga ro dob Jesuse inok tégéné no bero bé lala ne démasalan bero. Endob amun énggitoy de kuyugén, génlé roy de étéw ni.

¹⁴ Endob ménbéréh i Jesuse mano, “Féangéy gom i de kloh nga dob Begéne. Brab kagom alangén bero, non i de étéw sémarig loo bé késarig i de ni do nga, féguléwoy Tuluse bero.”

15 Atin ténégé noy de nga ni brab fénfiyo no bero. Tidéw béno, ménagéw i Jesuse.

Fantag bé kékawasawe

16 Wén i no sébaan fuweh, i ségétéwe kénogo lagéy ménangéy dob Jesuse atin ménénginsa mano, “Maistéro, ati fiyowe rigoné ku inok gédoté kuy umule magufusa?”

17 Séménumbul i Jesuse mano, “Sedek fénginsaa mo Begén fantag bé ati fiyowe? Enda i ségiyo fiyo saliyu saén bé Tuluse. Amuk kétaya mo gédoté moy umule magufusa, odoro moy de sugu tidéw dob Moisesé.”

18 Ménénginsa man i ni lagéy mano, “Ati isuwe de bé de sugu?”

Atin séménumbul i Jesuse mano, “Kago méméléhu, kago lémamfa, kago ménakaw, kago uretén i dumo muwe bé békéne toow,

19 fégadata moy boh me brab idéng me, atin fégedaw go bé de dumo mo étéw loo bé kégedaw me bé kaame lowoh.”

20 Atin bang i lagéye ni, “I kéluhanay de ni nodoro ku. Ati nay fatute rigoné ku?”

21 Atin séménumbul i Jesuse mano, “Amuk kétaya moy waléye fo métintu dob adafay Tuluse, ule go brab fébéleyém i kéluhanay éntingayéne kaam atin irayém i kurtae dob de méskinan. Atin mélaw kawasa go moso dob lawayo. Tidéw béno, énggonén, odor go Begén.”

22 Amun énggélíngooy étéwe niy ni, toow fo méntete i fédéw ne atin ménagéw non toow fo kawasa.

23 Tidéw béno, ménbéréh i Jesuse dob de kuyugén mano, “Béréhé ku begom i toowe, toow fo mérégén i kéahur i de kawasa dob kéféguléw i Tuluse.

24 Atin béréhé ku begom, mas mélémuy kéahur i dakéle ayam dob tosong i darume bé kéahur i ségétéwe étéw kawasa dob kéféguléw i Tuluse.”

25 Amun énggélíngoooy de kuyugén i ni, toow ro fo ménggaif. Atin ménénginsa ro maro, “Ati mélaw i de fakay méfukas?”

26 Atin ténéngténg Jesuse bero atin séménumbul mano, “Enda fakayén rígonéy de étéw, éndob i Tuluse fakay gérigono noy kéluhanane.”

27 Tidéw béno, ménbéréh i Pedrowe mano, “Ténagak gey i kéluhanane atin ménfuray gey Beem. Ati mélaw i gédoté keye de?”

28 Séménumbul i Jesuse mano, “Béréhé ku begom i toowe, dob mantuwe duniya amuk mésar i Nga i Kéilawane, sani Begéne, dob gérotore saray méguléwe, i de begom do kuyug gu mésar so dob de folo bra ruwo saray méguléwe inok fégüléwo kom i de folo bra ruwo gétribo do Judio.

29 Atin atiy étéwe téménagak bé lawi ne taloo no dumo no sétiman idéng, taloo no bohén brab idéngén, taloo no ngaén, taloo no fantadén inok ureté noy fantage bé kéunur ne Begén, gégedot mératuh takéf bé de ténagakén brab gédoté no soy umule magufusa.

30 Endob médooy de étéw gérotor béni waléy do gérifantad moso. Atin médooy de gérifantad béni waléy do gérotor moso.”

20

I binuwayae fantag bé de gémalbék

¹ Atin ménbéréh i Jesuse sébaan binuwaya mano, “I kféguléw i Tuluse bé de étéwén ségiléw bé ni. Wén i ségétéwe étéw, wén i safadén. Wén i no sébaan fuweh ménagéw toow géfuwén séméléd do étéw inok gémalbék dob safad ne.

² Atin ménagayun bayada no bero sébaan félatah loo bé fatute sahud bé ségétérésangane galbék. Tidéw béno, sénuguén bero mangéy gémalbék dob safad ne.

³ Amun géraaran lémwot i térésange, ménangéy man i gefee ni safad dob fadiyane. Diyo, énggito noy de étéw téménindég énda i rigoné ro.

⁴ Mélaw ménbéréh dob berowe mano, ‘Angéy gom so galbék dob safad guwe, atin bayada ku begom bé katabuwane.’

⁵ Mélaw ménagéw ro mangéy gémalbék. Tidéw béno, réningo noy ni bé géutuhe de, atin réningo no so man bé géraaran lé mudug i térésange de.

⁶ Amun alas singko nén témégénén, ménangéy man dob fadiyane. Atin diyo énggito noy de lagéy téménindég énda i rigoné ro. Atin fénénginsaa no bero mano, ‘Sedek énda gémalbék gom bé ni térésang?’

⁷ Séménumbul ro maro, ‘Enda i galbék gey non énda i fégalbék begey.’ Tidéw béno, bénréh i gefee ni safad mano, ‘Angéy gom so galbék dob safad guwe.’ Mélaw ménangéy ro gémalbék.

⁸ Amun sémingkufén, i gefee bé safade ni bénréhén dob sarigo nuwe mano, ‘Tabarém i de géménalbék atin sukaya mo bero. Bayada mo

sunguy de mantu séna gémalbék taman dob de énggétah de.’

⁹ Tidéw béno, i de géménalbék bé témégéne nén, énggédot roy sébaane félatah sénga ségétéw bero fiyon fo ké géménalbék ro ségéuras saén.

¹⁰ Mélaw i de énggétah do géménalbék tidéw géfuwén taman sémingkuf, marok gégedot ro mas na médoo kurta. Endob amun bénayada no bero, niraya no so bero sébaan félatah.

¹¹ Tidéw béno, amun éndot roy sahud ruwe, ménbutég-butég ro dob gefee bé safade ni.

¹² Ménbéréh ro maro, ‘I de étéw énggéfuray do géménalbék, ségéuras saén i kégalbék ruwe. Endob sénahudo mo bero ségiléw so bé begeye fiyon fo ké géménalbék gey ségétérésangan tidéw géfuwén taman sémingkuf. Fatut damén bayada mo begey mas gérotor non géménalbék gey ségétérésangan dob kééduf i térésange.’

¹³ Endob ménbéréh i gefee ni safad dob ségétéwe bero mano, ‘Adih, énda léniful gu begom. Ménagayun tom bé gémalbék gom ségétérésangan atin bayada ku begom sébaan félatah sénga ségétéw. Mélaw rénigo guy ati fénasad guwe.

¹⁴ Mélaw dot gomén i sahud gome atin taus gom ule. I ni ségétéw énggéfuray gémalbék, méuyotu mirayan de ségiléw bé kéiraya kuwe begom.

¹⁵ Békén ba wén i kuwagib gu rémigo ké udenén i kérigo gu bé kurta guwe loo bé kétaya kuwe de? Médaléw gom keeyén sabaf mégédawu bé de ségiyo étéw.’ ”

¹⁶ Tidéw béno, fénggilid Jesusey binuwaya ne mano, “Mélaw i de gérifantad béni, waléy ro moso

do gérotor. Atin i de gérotor béni, waléy ro moso do gérifantad.”

I kéuret Jesuse fantag bé kéléhu ne

¹⁷ Tidéw béno, i lala Jesuse ménagé mangéy Jerusalem, nuwitén i de folo bra ruwo gétéw kuyugén inok sébero-bero ro saén. Atin ménbéréh dob berowe bé lala ruwe magéw mano,

¹⁸ “Na, magéw tom mangéy dob Jerusalem, sani Ingéd i Nga i Kílawane, sani Begéne, irayu dob de odoroy do fadi brab dob de témoro bé kitabé. Atin kukumé ro Begén féléhuén.

¹⁹ Atin atéé ro Begén dob de békén Judio. Atin i de békén Judio, diyangkaé ro Begén, brab tafésé ro Begén, brab féléhué ro Begén dob kruse. Endob amuk méifus i téléwe gétérésangan, tébuleu.”

²⁰ Tidéw béno, i bawag Sebedeowe ménangéy dob Jesuse beroy de ngaén Juan brab Santiago. Atin léméningkuwéd dob adafa Jesuse atin wén i nongotén dob Beene.

²¹ Atin ménénginsa i Jesuse mano, “Ati kétaya muwe?”

Séménumbul i ni libun mano, “Suguém bé amuk Beem i méguléwe moso, i de nga gu ni géésar ro so fingé dob kuwono muwe brab i ségétéwe de fingé dob biwong me.”

²² Atin bang Jesuse, “Enda gétiga kom i nan ongoté kom. Aw géfédayday gom bé de kérégénon loo bé mérigowe séko dob Begéne?”

Séménumbul ro maro, “Hoo, gagané key.”

²³ Atin ménbéréh man i Jesuse mano, “Toow mériigo dob begomey de kérégénon mérigowe dob Begéne. Gido loo, békén kagén kuwagib i mémilie

bé ati mésare fingé dob kuwono kuwe brab fingé dob biwong guwe. I de ni saran kay de étéw fénémili i Abay guwe Tulus mézar diyo.”

²⁴ Tidéw béno, i de folo gétéw dumo ro do kuyugén amun énggélíngoo roy ni nongot ro, ménkerit ro bé Juane brab Santiagowe.

²⁵ Mélaw ténawag Jesuse bero kéluhanan mangéy dob Beene, atin ménbéréh dob berowe mano, “Gétiga kom i de méguléw dob de békén Judio, wén i kuwagib ro méguléw bero, atin démoyun sugué ro bero.

²⁶⁻²⁷ Endob békén fatut loo bé nan dob begome. Amuk wén i ségétéw begom méuyot waléy odoron, fatut waléy sugu-suguéy de dumo no. Atin amuk wén i ségétéw begom méuyot waléy gérotor, fatut térifantad.

²⁸ Fatut miring Begén, sani Nga i Kéilawane, non énda ménangéyu dini inok wén i do sugu-sugué ku. Yamula ménangéyu dob duniyae ni inok waléyu sugu-suguén brab inok iray guy umul guwe fégefukas bé médoowe étéw dob de sala ro.”

Nuwa Jesusey ruwowe gétéw langafén

²⁹ Amun ténagak Jesusey ingéde Jeriko beroy de kuyugén, wén i de médo do ménlimud do étéw ménfuray de.

³⁰ Atin wén i ruwowe gétéw langafén ménsar dob doror i aguwone. Amun énggélíngoo roy Jesuse témara, ménkes ro maro, “Séfu Datu Dabid, fégedawan gey!”

³¹ Endob i de ménlimud do étéw génlé ro maro, “Kagom selekén!” Endob taus ro so mékes toow

na fo métanug maro, “Séfu Datu Dabid, fégedawan gey!”

³² Tidéw béno, téménrén i Jesuse atin ténawagén bero. Atin ménénginsa dob berowe mano, “Ati kétaya kome rigoné ku dob begome?”

³³ Séménumbul ro maro, “Kadnan, méuyot gey de ké féadi-adiné mo begey inok gégito gey damén.”

³⁴ Atin ménuray i na Jesuse bero atin kénuwahén i de moto ro. Sonom béno, énggégito ro nén. Atin ménfuray ro bé Jesuse.

21

I kéahur Jesuse dob Jerusalem

¹ Atin méntaus i Jesuse beroy de kuyugén mangéy Jerusalem. Amun gédét ron dob Jerusalem, énggumah ro dob ingéde féndawét Betfage dob tuduke féndawét Olibo. Tidéw béno, sénugu Jesusey ruwowe gétéw bé de kuyugén métah.

² Ménbéréh dob berowe mano, “Taus gom agéw mangéy dob nan ingéd gésaréwo kom. Buluk gégumah gom diyo, gito gom i kudae féndawét ‘asno’ ménikét diyo beroy nati nuwe. Ukoh gom bero atin uwit gom bero dob Begéne.

³ Atin amuk wén i ménginsa dob begome, béréh gom de makom, ‘Kailangay Kadnane bero.’ Atin i ménginsae magad tungkasé no begom.”

⁴ I ni ménrigo inok métuman i kébéréh i sénarigoy Tuluse muret bé kébéréh ne mano,

⁵ “Béréh go dob de étéw bati dob Jerusalem mamó, ‘Téngténg gom, gégumah i datu gome térifantad kémuda dob natiwe asno.’ ”

⁶ Tidéw béno, ménagéw i de ni ruwo gétéw kuyugén brab nodoro roy sugu Jesuse.

⁷ Atin ménséfule ro nuwit roy kudae féndawét asno brab nati nuwe. Tidéw béno, namféno roy natiwe bé de kégal ro brab kéménuda i Jesuse.

⁸ Diyo wén i de médoos do étéw ménlimud. Bénékah roy de dumo bé de kégal ro dob aguwo Jesuse. Atin i de dumo bero kéménléng ro do dau bongo brab bénékah ro dob agéwone inok féngito roy kébasana ruwe de.

⁹ Atin i de médoos do étéw magéw ro métah bé Jesuse brab i de médoos de furay ro bé Jesuse, ménkes ro maro, “Dayéwé tom i séfu Datu Dabide! Féfiyonéy Tuluse damén i ni étéw gégumah tidéw dob Kadnane! Dayéwé tom i Tuluse!”

¹⁰ Amun énggumah i Jesuse dob Jerusalem, kélogoyan i kéluhanay de étéw. Ménsébéréh ro maro, “Ati ni étéw?”

¹¹ Atin i de médoos do étéw ménodor bé Jesuse séménumbul ro maro, “Been i niy sarigoy Tuluse muret bé kébéréh ne féndawét Jesus tidéw Galilea.”

Dénédel Jesusey de démagang dob lawi i Tuluse

¹² Tidéw béno, ménangéy i Jesuse dob lawi i Tuluse. Amun ménahur, dénédelén i de étéw démagang brab do méléy-méléy diyo. Atin bénluweén i de ahayay de lémuluk kurta brab ténuwarén i de saray de émfébéléy do féngétulak do marafati.

¹³ Atin ménbéréh dob berowe mano, “Wén i Ménsulate Kébéréh i Tuluse mano, ‘I lawi guwe fédawétén lawi gonon démasal.’ Endob fénwaléy gom lawi i de ménakaw.”

14 Tidéw béno, i de langafén brab de fikát ménangéy ro dob Jesuse dob lawi i Tuluse. Atin fén-adi-adi no bero.

15 Endob i de odoroy de fadi brab de témoro bé kitabé ménwaléy ro ménkérit amun énggito roy de ni fiyo rénigo Jesuse brab amun énggelingoo roy kéékes i de nga dob lawi i Tuluse maro, “Dayéwé tom i séfu Datu Dabide.”

16 Mélaw ménbéréh i de ni odoron dob Jesuse maro, “Aw énggelingoo moy de kébéréh i de ni nga? Sedek énda fétéréne mo bero?”

Séménambul i Jesuse mano, “Hoo, énggelingoo ku. Atin fiyo ké dayéwé ro Begén. Aw énda séna énggébasana kom i Ménsulate Kébéréh i Tuluse mano, ‘Fedayéw i Kadnane bé de nga.’ ”

17 Tidéw béno, ténagak Jesuse bero atin méntékédan dob Jerusalem mangéy dob ingéde Betania. Diyo ménbati bé no kélungonon.

18 Bé géfuwéne de, bé lala ne séfule mangéy Jerusalem, ménlayaf i Jesuse.

19 Atin énggito noy sébaane kayéw féndawét igos dob doror i aguwone. Mélaw fénggédéto no inok médot bé onok ne. Endob amun séménléd de, énda i énggito no onokén saliyu bé de dau no. Tidéw béno, ménbéréh dob kayéwe ni mano, “Endaén damén mégonok go!” Sonom béno ménlaay i kayéwe ni.

20 I de kuyugén, amun énggito roy ni, ménggaif ro. Atin ménénginsa ro maro, “Sedek ménagad ménlaay i kayéwo no?”

21 Atin séménambul i Jesuse mano, “Béréhé ku begom i toowe, amuk tintu gom munur brab énda ruwo-ruwoy fédéw gome, gérigono kom i loowe bé rénigo guwe dob kayéwe. Atin békén saén i ni, non

gébérého kom dob tudukey ni makom, ‘Angéy go dob dogote’, atin méri go ba.

²² Non amuk munur gom, gédoté kom i ati on-goté kome ké démasal gom dob Tuluse.”

²³ Tidéw béno, ménangéy man i Jesuse dob lawi i Tuluse, atin diyo téménoro. Atin i de odoroy de fadi brab de odoroy de Judio ménangéy ro dob Jesuse atin ménénginsa ro maro, “Ati atura muwe rémigo bé de ni? Ati ménirayane Beem kuwagib bé ni?”

²⁴ Séménumbul i Jesuse mano, “Sémuliu ménginsaan begom. Amuk sumbulo kom Begén, sumbulo ku so begom ké ati kuwagib guwe rémigo bé de ni.

²⁵ Ati séménugue bé Juane inok mautis, Tulus loo ké étéw saén?”

Atin séédél ro maro, “Amuk béréh tom ‘Tidéw dob Tuluso’, fénginsaa no betom sedek énda fénéngintoowo tom i Juane.

²⁶ Endob buluk béréhé tom, ‘Tidéw dob étéwe,’ kéluhanay de ni étéw mékérít ro betom.” Ménggilak ro bé de étéw non ménunur i de ménlimud bé Juaney ségétéwe sénarigoy Tuluse.

²⁷ Mélaw séménumbul ro dob Jesuse maro, “Enda gétiga key de.”

Atin mélaw bénréh Jesus mano, “Enda so béréhé ku dob begome ké ati kuwagib guwe rémigo bé de ni rigoné ku.”

²⁸ Tidéw béno, nuret Jesusey sébaane binuwaya mano, “Fégitung gom i fantage bé ni. Wén i ségétéwe lagéy wén i ruwo gétéw ngaén lagéy. Ménangéy dob ofoe de atin ménbéréh mano, ‘Adu, agéw go mangéy dob safade gémalbék béni.’

29 Endob i ni nga ménbéréh mano, ‘Mikau.’ Endob énda mérugayén tidéw béno, ménagéw non ménfégalin i fédéw ne.

30 Atin ménangéy soy boh ne dob tuwaréye bé de ngaén. Atin ménbéréh mano, ‘Adu, angéy go galbék dob safade béleewe ni.’ Atin bang i ni nga, ‘Hoo, magéwu.’ Endob énda fo ménagéwén.

31 Na, ati karang gome de, ati isuwe bé de ngaén i ménodorone bé kétayay boh ruwe?”

Séménumbul ro maro, “I ofoe de.”

Atin bang Jesuse man, “Hoo, atin béréhé ku begom i toowe, i de ménsala étéw loo bé de lémfiful do kémubra buwis brab de sundal géahur dob kéféguléw i Tuluse géétah na begom.

32 Non i Juan Bautistawe ménangéy dob begome fégétiga no begom i métintuwe aguwon, éndob énda ménunur gom de. Endob i de lémfiful kémubra buwis brab de sundal énggésénule ro ménunur ro de. Atin fiyon fo ké énggito gom i kégésénule ruwe, énda fo gésénule gom taloo no munur gom de.”

I binuwayae fantag bé de tete témalima

33 Atin ménbéréh man i Jesuse mano, “Fégélingo gom nay ni ségiyo binuwaya. Wén i ségétéwe étéw wén i safadén nohoko no do ubas. Atin fénlangkatén i lémiwéte de, atin kénalutén i fédongo nuwe bé fégékérése bé de onokén. Atin réménigo so tambala. Tidéw béno, féntalimaén bé de ségiyo étéw. Tidéw béno, ménagéw mangéy dob mérayue ingéd.

34 Amun énggumah i gaiy kékétéwe de, sénuguén i de sugu-sugué no inok doté roy kaane de baad bé de onokén.

³⁵ Endob i de témalima bé safade, génamak roy de ni sugu-suguén. Atin lénubag roy ségétéwe de, atin fénléhu roy ségétéwe de, atin nibéro ro batéw i gétéléwe de taman ménléhu.

³⁶ Tidéw béno, i gefee bé safade ni, sénuguén man i de ségiyo do sugu-sugué no éndob mas na médo. Endob i de témalima bé safade, ségiléw soy rénigo ruwe dob berowe.

³⁷ Tidéw béno, i gefee bé safade ni, sénuguén i tintuwe ngaén non fénggitungén mano, ‘Fégadata roy nga guwe.’

³⁸ Endob amun énggitoy de témalima bé safad ne, ménsébéréh-béréh ro maro, ‘Been i niy nga i gefee bé ni safad. Féléhué tom inok gékatom i ni safad.’

³⁹ Mélaw génamak ro, atin fénsut ro dob liyuy safade. Tidéw béno, fénléhu ro.”

⁴⁰ Atin féntaus Jesusey kébéréh ne mano, “Amuk gégumah i gefee bé safade ni, ati rigoné nuwe dob de téménalima bé safad ne?”

⁴¹ Séménumbul ro maro, “Angéyé no féléhuén i de ni tete étéw. Tidéw béno, irayén man dob ségiyowe témalima inok iray ro dey kaane baad bé de nohok ké gégumah i kékétéwe de.”

⁴² Atin ménbéréh i Jesuse dob berowe mano, “Aw énda séna énggébasana kom i Ménsulate Kébéréh i Tuluse mano, ‘I batéwe nikaay de réménigo bé lawie, been i ménwaléye toow na fo balilaga fiyo batéw. I ni rénigoy Kadnane ula-ula, atin mégaif tom de.’ ”

⁴³ Atin féntaus Jesusey kébéréh ne mano, “Mélaw béréhé ku begom i Tuluse éndaén sarigé noy safad ne dob begome. Yamula sarigé no dob de ségiyo étéw rigoné roy kétaya nuwe. I atag i ni, éndaén

féguléwoy Tuluse begom. Yamula féguléwo noy de ségiyo étéw munur dob Beene.

⁴⁴ Atin atiy mélawue dob nan batéw toow fo mébinasa. Brab buluk i batéwe ni mélawu dob de étéw, rénahé no bero maak bubuk sébuwan.”

⁴⁵ I de odoroy de fadi brab de Fariseo, énggelingoo roy de ni binuwaya nuret Jesuse. Atin gétiga ro beroy bénrého nuwe fantag bé de ni.

⁴⁶ Mélaw ténlama ro kénéfo i Jesuse, éndob énda gagané ro de non ménggilak ro bé de médoo do ménlimud do étéw diyo. Non i de ni étéw kénarang roy Jesuse ségétéw sénarigoy Tuluse muret bé kébéréh ne.

22

I binuwayae fantag bé uyote

¹ Atin ménuret man i Jesuse binuwaya dob de étéw.

² Ménbéréh mano, “I kéféguléw i Tuluse loo bé ni. Wén i ségétéwe datu réménigo karagiya dob uyot i nga ne lagéy fébawagén.

³ Amun énggumah i gaiwe, sénuguén i de sugu-sugué no mangéy témawag bé de étéw sénéngkat ro brab émbéréh dob berowe bé énggumahén i gaiy uyote brab fatut magéw ro mangéy dob lawi ne. Endob ménika ro magéw.

⁴ Mélaw i datue ni sénuguén man i de ségiyo sugu-sugué no mangéy méréh dob de ni do étéw sénéngkat ro mano, ‘Méntafayén i karagiyaé béleewe ni. Ménsumbalién i de bobo ayam atin méntogohén i kéluhanane. Enggomén, angéy gomén dob uyote ni.’

⁵ Endob i de étéw sénéngkat ro, énda fo nifat ro de brab énda fo ménangéy ro dob uyote ni. Yamula i ségétéwe de ménangéy dob safad ne, atin i ségétéwe de ménangéy dob daganga nuwe.

⁶ Atin i de dumo bé de ni étéw sénéngkat ro génamak roy de sugu-suguéy datue ni. Atin lénubag ro brab fénléhu ro bero.

⁷ Mélaw i datue ni toow fo ménkérit. Mélaw sénuguén i de sundalo no atin fénléhu roy de ni étéw ménmélehu, atin ténuwég roy ingéd ruwe.

⁸ Tidéw béno, ménbéréh dob de sugu-suguén mano, 'Méntafayén i uyote, éndob i de sungu do étéw sénéngkat gu énda fo médait ro mangéy dini.

⁹ Agéw gom mangéy dob de dakél aguwon atin séngkat gom médoo do étéw taman atiy gito gome de.'

¹⁰ Mélaw i de sugu-suguén ménagéw ro dob de aguwon atin lénimud roy de médoo do étéw, sani kéluhanay de énggito ro do fiyo étéw brab do tete étéw. Atin mélaw i gonoy uyote ni toow fo ménféno bé étéwe.

¹¹ Endob amun ménahur i datue inok téngténgé noy de kana, énggito noy ségétéwe lagéy énda kéménégalén loo bé fatute dob uyote.

¹² Atin ménénginsa i datue mano, 'Adih, sedek ménahur go dob ni uyot énda kéménégal go loo bé fatute?' Endob énda séménambul i lagéye ni.

¹³ Tidéw béno, bénréh i datue dob de sugu-sugué no mano, 'Ikét gom i de kémérén brab de sékéyén, atin ibér gom dob liyuy lawie ni mangéy dob délémone. Diyo kémérew brab kémigét i de kifé no.'

¹⁴ Atin fénggilid Jesusey binuwayae ni mano,

“Non fiyon fo ké médooy de étéw sénéngkat i Tuluse, kloh saén i méfémilie de waléy do étéwén.”

Fantag bé buwise

¹⁵ I de Fariseo, ménangéy ro sélimud sébero-bero saén. Atin ménsébéréh-béréh ro fantag bé ati kéténgkad ro bé Jesuse inok gébéréh bé békéne damén katabuwan.

¹⁶ Tidéw béno, sénugu roy de dumo bé de kuyug ro brab de dumo bé de kuyug Datu Herod mangéy ménginsa dob Jesuse. Atin ménbéréh i de ni étéw dob Jesuse maro, “Maistéro, gétiga key toow i kétoro me. Brab métintu go, énda i isu ramigo mo bé de étéw. Yamula toroé moy toowe fantag bé kétayay Tuluse toow.

¹⁷ Mélaw béréhém begey, ati karang me de, aw fatut gey ba mayad buwis dob Sesare, sani datue dob Roma taloo no énda?”

¹⁸ Endob i Jesuse énggétiga noy tetee kétaya ro brab bénréhén bero mano, “I de begom do ubo-ubo gom saén méngintulus. Sedek télamané kom Begén fagakaran?

¹⁹ Féténgténg gom Begén i félatahe kurta fégébuwis.”

Amun niraya ro de,

²⁰ ménénginsa i Jesuse dob berowe mano, “Ati gefee dawét brab falas gito gom dob nan?”

²¹ Séménumbul ro maro, “Ka Sesar.”

Tidéw béno, bénréh Jesuse mano, “Iray gom dob Sesarey ka Sesare. Brab iray gom dob Tulusey kay Tuluse.”

²² Amun énggélingoo roy ni, ménggaif ro bé késumbul Jesuse. Atin ménagéw ro ténagak roy Jesuse.

Fantag bé kétébulee

²³ Bé no so térésang, wén i de Saduseo ménangéy ro dob Jesuse. (Been i berowey de énda méngintooow bé kéfétébule i Tuluse bé de étéw moso.)

²⁴ Ménbéréh ro dob Jesuse maro, “Maistéro, bénréh Moisesese bé buluk i ofo i ménléhue, brab énggéféledo noy bawag ne, énda i nga ro, fatut bawagéy tuwaréy ne inok wén i séfu i ni étéw bé tuwaréy ne.

²⁵ Na, wén i fitéw gétéw sétuwaréy falan lagéy ménbati dini Brab i ofoe de ménawag. Tidéw béno, ménléhu énda i nga ro. Tidéw béno, i gétunduge de bénawagén soy bawage fénled i ofo ne.

²⁶ Atin ménléhu so énda i nga ro. Atin i gétéléwe de bénawagén so taman dob géfitéw ruwe. Endob ménléhu ro kéluhanan énda i nga ro.

²⁷ Tidéw béno, ménléhu soy ni libun.

²⁸ Mélaw bé gaiy kétébulee moso, ati isuwe bawag i ni libun bé de ni fitéw gétéw sétiman idéng? Non énggébawaga no bero kéluhanan bé méuyag ro de séna.”

²⁹ Séménumbul i Jesuse mano, “Tintu békén katabuwan i kéfégitung gome. Non énda gétiga kom i Ménsulate Kébéréh i Tuluse taloo noy barakat ne.

³⁰ Non amuk tébule i de étéw, ségiléw ro bé de télaki dob lawayo atin énda sébawag ro.

³¹ Atin fantag bé kétébulee, aw énda séna énggébasana kom i Ménsulate Kébéréh i Tuluse dob begome?

³² Fiyon fo ké ménléhu i ro Abrahame, Isak, brab Jakob, bang i Tuluse, ‘Begéney Tuluse féngadafé Abrahame, Isake, brab Jakobe.’ I atag i ni, i Tuluse féngadaféy de méuyag do étéw, békén i de ménléhu.”

33 Atin amun énggélíngooy de étéw i ni kétoro Jesuse, ménggaif ro.

I toowe na fo gérotor sugu

34 I de Fariseo, amun énggélíngoo roy fantage bé kféantés Jesuse bé de Saduseo, ménsélimud ro.

35 Atin i ségétéwe bero témoro bé kitabe, ténéngkadén i Jesuse inok énda damén katabuwan i késumbul ne.

36 Ménénginsa mano, “Maistéro, ati isuwe toow fo gérotor bé de sugu dob kukumay Tuluse?”

37 Séménubul i Jesuse mano, “Féimu go bé Kadnane Tulusém bé kéluhanay fédéw me, brab kéluhanay kamatu me, brab kéluhanay itunga muwe.

38 Been i niy toowe fo gérotor sugu.

39 I géruwowe toow fo gérotor sugu ringon so bé sunguwe de. Féimu go bé dumo muwe ringon so bé kéimu me bé kaame lowoh.

40 I toowe atag i kéluhanay de kukuman niray Moisee betom tidéw dob ni ruwo timan sugu. Tidéw so dob niy kéluhanay ténoro i de sénarigoy Tuluse muret bé kébéréh ne.”

41 Amun ménlimud sénay de Fariseo, ménénginsa i Jesuse dob berowe mano,

42 “Ati antaf gom bé Kristowe? Ati katufua nuwe?”

Séménubul i de Fariseo maro, “Dabid i katufua Kristowe.”

43 Ménbéréh man i Jesuse mano, “Amuk loo, ati kéfánu-fánu nuwe ké fénbéréh i Rémogor i Tuluse bé Dabide bé fédawétén i Kristowe ‘Kadnan?’ Non ménbéréh i Dabide mano,

⁴⁴ ‘I Kadnane ménbéréh dob Kadna kuwe, sar go dob kuwono kuwe taman témabanu bé de sébanil Beem.’

⁴⁵ Amuk féndawét Dabidey Kristowe ‘Kadnan’, ati kéfanu-fanu nuwe ké i Kristowe séfu Dabide saén?”

⁴⁶ Endob énda i ségétéw bero énggésumbul, ménantés ro. Atin tidéw bé no gai, éndaén i étéw émbaraw ménginsa dob Jesuse.

23

¹ Tidéw béno, ménbéréh i Jesuse dob de ménsélimud étéw brab dob de kuyugén mano,

² “I de témoro bé kitabe brab de Fariseo, beroy de étéw sénarigon témoro bé kitabé niray Moiseuse.

³ Mélaw fatut odoro kom démoyun i kéluhanay kétoro ruwe begom. Endob kagom iringén i de rigoné ro non énda modor ro bé karowe kétoro.

⁴ Sugué roy de étéw bé médoowe, maak féobo ro beroy de toow fo émbégat do obo, éndob énda témabang ro de.

⁵ Fédayéw-dayéw ro saén dob téngaangay de étéw. Féndakél roy de fédongo ro bé Ménsulate Kébéréh i Tuluse ténaléy ro bé de kémér ro inok gitoy de étéw. Atin féntaah roy de kégal ro maak do tintu fo méngintulus.

⁶ Atin méuyot ro méсар dob de fiyo saran dob kandulie brab dob de lawi féngadafan.

⁷ Atin méuyot ro fégadatan ségifaén dob de fadiyan brab fédawét i de étéw bero ‘Maistéro.’

⁸ Endob kagom fédayaén i de étéw fédawét ro begom ‘Maistéro’, non fantay-fantay gom sédumon atin ségétéw saén i Maistéro gome.

⁹ Atin kagom fédawét i de étéw dob duniyae ni ‘Abay’, non ségétéw saén i Abay gome sani Tuluse dob lawayo.

¹⁰ Atin kagom so fédayaén i de étéw fédawét ro begom ‘Uléw’, non ségétéw saén i Uléw gome sani Begéne, Kristo.

¹¹ I toowe na fo gérotor dob begome fatut waléy sugu-suguén.

¹² Atiy étéwe téfégérotor, fégérifantadén. Atin i étéwe térifantad, fégérotorén.

¹³ “I begome do Fariseo brab do témoro bé kitabé, mékukum gom fo toow. Ubo-ubo saén i kéféngintulus gome. Alangé kom i de étéw méuyot mahur dob kéfénguléw i Tuluse. Mika gom mahur atin alangé kom i de étéw méuyot mahur.

¹⁴ Mékukum gom fo toow do témoro bé kitabe brab begome so do Fariseo. Ubo-ubo saén i kéféngintulus gome. Lafisé kom i de libun baléw inok afasé kom i de lawi ro. Tidéw béno, démasal gom bé de métaah kédasal dob téngaangay de étéw non makom ké médirung i de ni tete rigoné kom. Sabaf bé ni toow na fo gétimal ké mékukum gom moso.

¹⁵ “Mékukum gom fo toow do témoro bé kitabe brab begome do Fariseo. Ubo-ubo saén i kéféngintulus gome. Mégéror gom magéw émféunur bé ségétéwe étéw dob Tuluse. Endob amuk munur, féwaléyé kom toow na fo tete bé begome, funa no toow na fo fatut mangéy dob uleono emferno.

¹⁶ “Mékukum gom fo toow. Maak do langafén gom éndob araké kom i de ségiyo étéw. Ténoro gom bé fiyon fo ké wén i étéw sémafá bé lawi i Tuluse, ulanden ké énda métuma no. Endob amuk wén i

rémigo safa bé de bélowon dob lawi i Tuluse, béréhé kom tintu fo fatut tumané noy fasad ne.

¹⁷ Dufang gom brab maak langafén gom. Ati isuwe toow na fo gérotor, i de bélowon dob lawi i Tuluse look i mékétéfuwe lawi i Tuluse funay de bélowon mékétéfu? Toow na fo balilaga i lawi i Tuluse.

¹⁸ Atin témoro gom so bé amuk sémafa i étéwe dob ahayane tulakan dob lawi i Tuluse, ulanden ké métuman i fasad ne. Endob amuk sémafa bé atiy tulake diyo dob no tulakan béréhé kom dob beene bé tintu fo fatut tumané noy fasad ne.

¹⁹ Toow gom fo maak do langafén! Ati isuwe toow na fo gérotor, i tulake look i mékétéfuwe tulakan funay tulake mékétéfu? Mas gérotor i ahayane tulakan.

²⁰ Mélaw amuk sémafa i ségétéwe étéw dob ahayane tulakan, énda saén sémafaén dob nan, yamula sémafa so dob kéluhanay de tulak féndiyo dob ahayane.

²¹ Atin amuk sémafa i ségétéwe étéw dob lawi i Tuluse, énda sémafaén saén dob nan, yamula sémafa so dob Tuluse bati diyo.

²² Atin amuk sémafa i ségétéwe étéw bé lawayo, sémafa so dob saray Tuluse brab dob Tuluse méasaran de.

²³ “Mékukum gom fo toow do témoro bé kitabé brab de begom do Fariseo. Ubo-ubo saén i kéféngintulus gome. Iray gom dob Tulusey géfoloe bé kéluhanay languntama kome fiyon i faninue nohok gom, éndob dénigur gom i de gérotor sugu dob kitabe loo bé kétintuwe, brab kégédawe, brab gésarigone adat. I de ni niray gom fatut rigoné kom

éndob kagom digurén i de dumo de.

²⁴ Maak do langafén gom marak bé ségiyowe étéw! Modor gom bé de kloh do sugu éndob félisé kom i de gérotor do sugu. Ségiléw gom bé ségétéwe étéw kédané noy liféte tidéw dob wayége inémé no, éndob inémé noy dakéle ayam.

²⁵ “Mékukum gom fo toow do témoro bé kitabe brab begome do Fariseo. Ubo-ubo gom saén métintu éndob i de fédéw gom toow fo tete. Non toow gom fo arumén brab lémiiful. Ségiléw gom bé ségétéwe étéw urahé noy tabue look biléwe fingé fuweh saén éndob dungisan fo toow dob bukag ne.

²⁶ Maak do langafén gom, begom do Fariseo, non énda gito gom i toowe. Féfiyo gom i de fédéw gom loo bé ségétéwe murah bé bukag i tabue. Tidéw béno, tintu gom fiyo, brab métintuy adat gome so.

²⁷ “Mékukum gom fo toow do témoro bé kitabe brab de begom do Fariseo. Ubo-ubo gom saén fiyo éndob tete i de adat gom. Ségiléw gom bé de lébéng fiyoy de falas ro dob liyuwe, éndob dob bukage wén i do bukal de brab do mérénah do bangkay.

²⁸ Non ubo-ubo gom saén métintu inok i de étéw karangé ro begom do fiyo étéw. Endob i de fédéw gom méféno bé tugie brab sala.

²⁹ “Mékukum gom fo toow do témoro bé kitabe brab de begom do Fariseo. Ubo-ubo saén i kéféngintulus gome. Rémiigo gom do fiyo lawi lébéngon kay de sénarigoy Tuluse, brab rémiigo gom fiyo do lébéngon kay de métintu étéw ménrugayén ménléhu.

³⁰ Atin béréhé kom makom, ‘Amuk méuyag gey bé gaiwe méuyag i de ni sénarigoy Tuluse muret bé

kébéréh ne, énda mamung gey bé de katufua key méméléhu bero.'

³¹ Endob bé nan kébéréh gom, fégito gom bé begom i de séfu i de ménméléhu bé de ni sénarigoy Tuluse.

³² Mélaw fatut fétaus gom i de tete réningoy de katufua kom.

³³ Maak do ulé gom non i de katufua kom maak do ulé ro. Mélaw kagom karangén de ké géséliya gom bé kékukume begom mangéy dob uleono emferno.

³⁴ Mélaw sugué kuy de sénarigoy Tuluse muret, brab de gétigan étéw, brab de témoro mangéy dob begome. Endob féléhué kom i de dumo bero, brab féléhué kom i de dumo bero dob de krus, brab badasé kom i de dumo bero dob de lawi féngadafan, brab fégétaé kom i de dumo bero dob de ségiyo-giyo ingéd.

³⁵ Mélaw mékukum gom bé sala i de étéw bé kéféléhu ruwe bé de métintu étéw, tidéw dob sunguwe métintu étéw ménléhu féndawét Abel taman dob Sekariase sani nga Barakiase. Fénléhu dob lawi i Tuluse dob élét i ahayane tulakan brab mékétéfuwe sibéy.

³⁶ Béréhé ku begom i toowe, i de begom do étéw méuyag béni mékukum gom sabaf bé de ni sala bé kéféléhue bé kéluhanay de ni."

³⁷ Tidéw béno, ménbéréh i Jesuse fantag bé adat i de étéw dob Jerusalem mano, "I Begome do étéw dob Jerusalem, tete i fédéw guwe fantag bé begome. Non fénléhu gom i de sénarigoy Tuluse muret brab nibéro kom batéw i de sénugu dob begome taman ménléhu ro. Firoy gule i kétaya kuwe

témimu begom loo bé kétimu i méritone manok télikub-kubo noy de fiyakén bé de fafakén? Endob ménika gom de.

³⁸ I lawi gome métagak brab mébinasa moso.

³⁹ Atin béréhé ku begom, tidéw béleewe ni, éndaén gito gom Begén taman énda émbéréh gom moso, ‘Féfiyonéy Tuluse damén i gégumahe tidéw dob Kadnane.’ ”

24

Fantag bé tamfaday duniyae

¹ I lala Jesuse magéw tidéw dob lawi i Tuluse, i de kuyugén ménfégedét ro dob Beene toroé roy de fiyo falasén do lawi bé lawi i Tuluse.

² Endob ménbéréh i Jesuse mano, “Gito gom i de ni? Béréhé ku begom i toowe, i kéluhanay de ni mébinasa, brab fiyon i de batéw fénggérigo de émbéragar ro.”

³ Amun ménsar i Jesuse dob tuduke féndawét Olibo, ménangéy i de kuyugén dob Beene séberobero saén. Atin ménbéréh ro maro, “Béréhém begey kédiron mérigoy de ni. Brab ati féngélolonone de ké gédétén gégumah i késéfule me brab tamfaday de gai?”

⁴ Séménumbul i Jesuse mano, “Ingat gom inok énda méfagakaran gom.

⁵ Non médoosoy de étéw gégumah usaré roy dawét guwe, brab béréhé ro maro, ‘Begéney Kristowe.’ Atin médooy de géfagakara ro.

⁶ Atin gélingoo kom i kébéréh i sétibohe brab gélingoo kom soy fantage bé de gira. Endob kagom

mégilak de. I de ni kailangan mériço éndob békén sénay ni tamana nuwe.

⁷ I de ingéd sétiboh ro bé de ségiyo ingéd. Brab i de sakuf fangangaturan sétiboh ro bé de ségiyo. Atin wén mosoy lénggob brab do luba dob de séségiyo-giyo do ingéd.

⁸ Endob i de ni féganaya no saén loo bé kéféganay i kékédawétay ségétéwe libun obor gédétén mégénga.

⁹ “Atin i kéluhanay de étéw mérarék ro begom sabaf bé kéunur gome Begén. Atin mélaw kéfoén gom inok férasayé ro begom brab féléhué ro begom.

¹⁰ Atin bé béno, wén i médooy do étéw témérén munur. Atin sékéfo ro brab mésérarék ro.

¹¹ Tidéw béno, médooy de ubo-ubo sarigoy Toulouse muret bé kébéreh ne gégumah brab fégakara roy de médooy do étéw.

¹² Atin sabaf bé kélégeb i tetee, éndaén ségédaw i de étéw.

¹³ Endob ati géfédaydaye munur taman dob tamfadane, méfukas ro.

¹⁴ Atin i ni Fiyo Uret fantag bé kéféguléw i Toulouse uretén dob kéluhanay de ingéd dob duniyae ni inok gétigay kéluhanay de étéw. Tidéw béno, gégumah i tamanane.

¹⁵ “Atin gito gom i ‘Mékésirang-sirange Surga’ bénreh i sénarigoy Toulouse féndawét Daniel bé do géta. Atin témindég dob mékétéfuwe gonon.” (Fégésobutéy masawe.)

¹⁶ Atin féntaus Jesusey kébéreh ne mano, “Bé béno gai, i de étéw bati dob Judea fatut méraréy ro dob de tuduk.

17 Atin i étéwe dob liyuy lawi ne, békénén fatut mahur dob lawi ne inok angéyé noy insod ne. Fatut magayasén méraréy.

18 Atin i étéwe diyo dob safad ne, békénén fatut séfule dob lawi ne inok angéyé noy géruwowe lafin kégalén.

19 Bé do no do gai, toow fo mékégedaw-gédaw i de libun obor brab de mériton do idéng.

20 Dasal gom dob Tuluse brab ongot gom dob Beene inok dob gaiwe kailanga kom i méraréye bé de gai mélégénéy taloo no gai kétéren.

21 Non toow na fo gétimal i kérégéy ni bé kéluhanay de ségiyo do kérégennon dob ségiyowe gai tidéw bé kélimbag i Tuluse bé duniyae taman so béleewe ni. Atin éndaén i kérégennon loo bé ni tidéw bé béno gai.

22 Endob i Tuluse fénfokoén i do no gai. Amuk énda rénigo noy ni, énda i ségétéw méuyag. Féfokoé noy de gai non ménuray i na nuwe bé de fénémilién étéw.

23 “Bé béno gai, amuk wén i émbéréh dob begome mano, ‘Téngténg gom, ay niy Kristowe,’ taloo no ‘Diyoo, ay nan,’ kagom munur de.

24 Non gégumah i de émbéréh, ‘Bégén i Kristowe,’ brab do ubo-ubo sénarigoy Tuluse. Atin gérigono roy de dakél mékégaif inok géfagakara roy de fénémili i Tuluse, amuk fakay.

25 Fétuntay gom i de ni. Béréhé ku dob begome lokut énda séna mériigo no.

26 “Atin amuk wén i émbéréh dob begome mano, ‘Téngténg gom, diyo i Kristowe dob gonone énda i étéw de bati,’ kagom mangéy diyo. Look

amuk émbéréh ro maro, ‘Téngténg gom, ay diyoo ménrékunéy,’ kagom munur de.

27 Non i Nga i Kéilawane, sani Begéne, giton i késéfule guwe ségiléw bé kégitone bé kilote réméndaw tidéw sébangan mangéy élédon.

28 “Fiyon atiy gonoy de ménléhu, diyo soy de uwak sétimu.

29 “Enda mérugayén tidéw bé de mérégén do gai, i térésange waléy délémon, brab i térésang kélungonone éndaén réméndawén, brab i de giton mélawu ro tidéw dob lawayo brab i de éntingayén dob lawayo mékuyung.

30 Tidéw béno, giton dob lawayoy féglolonone bé kéguh guwe, sani Nga i Kéilawane. Atin i kéluhanay de étéw dob duniyae ni kémérew ro bé kégilak ruwe. Tidéw béno, gito ro Begén dob rawéne géguh tidéw dob lawayo barakatan brab réméndaw.

31 Atin dob métanuge béréh i témburiwe, sugué kuy de télaki gu mangéy dob séngae gonon dob duniyae ni. Atin timué roy de fénémilién étéw gu tidéw dob kéluhanay de ingéd.”

32 Tidéw béno, nuret Jesusey sébaane binuwaya mano, “Fétuntay gom i ni ufama fantag bé kayéwe. Dini dob betome ni, sonom lémbud i de fongo no brab émféantu daun, gétiga kom gédétén i basa médufe.

33 Ségiléw so bé béno gai. Amuk gito gomén mérigoy de ni bénréh gu, gétiga kom gédétén i késéfule guwe.

34 Atin béréhé ku begom i toowe, i de étéw méuyag béni, énda méléhu ro taman mérigoy de ni.

35 I lawayo diyo brab duniyae ni méalfa, éndob i kébéreh guwe énda méalfaén.

36 “Endob énda i ségétéw gétigan bé gaiy kégumah i no gai séfuleu. I de télaki dob lawayo énda gétiga ro de, brab fiyon i Begéne, sani Nga i Tuluse, énda so gétiga ku de. I Abay guwe saén Tulus i gétigane bé nan gai.

37 I késéfule guwe ségiléw bé gai Noehe.

38 Non bé gai Noehe, amun gédétén gégumah i dunuke, i de étéw énda ménbuku ro. Yamula ménama ro, méniném ro, ménawag ro taman bé gaiy kéahur Noehe dob barkowe.

39 Non i de étéw énda énggétiga roy ati mérigowe séko. Endob tékow énggumah i dunuke atin ménléné ro kéluhanan saliyu bé Noehe brab de samungén. Ségiléw so bé niy kétékow i késéfule guwe.

40 Bé béno gai, wén i ruwo gétéw lagéy diyo gémalbék dob safade, atin i ségétéwe de dotén brab i ségétéwe de méféled.

41 Atin wén i ruwo gétéw do libun gémiling, atin i ségétéwe de dotén, brab i ségétéwe de émféled.

42 Ingat gom mélaw, non énda gétiga kom i gaiy késéfule i Kadna kome, sani Begéne.

43 Fétuntay gom i ni ufama. Amuk i gefee bé lawie gétiga noy gaiwe gégumah i ménakawe, énda fo fidongén brab énda fédayaé no mahur i ménakawe.

44 Mélaw fatut tafay gom sénga tékélid. Non séfuleu bé gaiwe énda karangé kom de.

45 “Ati géсарigone brab géтуwane sugu-suguén? Been i sugu-suguéne sénarigoy amu ne méguléw bé de dumo no sugu-suguén, inok irayén i de amaén bé fatute gai.

⁴⁶ Toow fo moror i ni sugu-suguén ké séfule i amu ne brab gito no rémigo bé kaane galbék loo bé fatute.

⁴⁷ Béréhé ku begom i toowe, i amue ni sarigé noy kéluhanay de kaan do éntingayén dob ni sugu-suguén.

⁴⁸ Endob amuk tete i adat i ni sugu-suguén atin fégitungé no mano, ‘Mérugay sénay késéfule i amu guwe.’

⁴⁹ Atin féganaya noy lémuage bé de dumo no sugu-suguén, atin mama brab miném séréngan bé de molon.

⁵⁰ Tidéw béno, séfule i amu ne bé gaiwe énda gétigay ni de sugu-suguén, atin kétékowan.

⁵¹ Mélaw i amu ne, kukumé noy ni sugu-suguén atin fédiyoé no dob gonoy de ubo-ubo étéw. Diyo kémérew brab kémigét i de kifé no.”

25

I binuwayae fantag bé de folo gétéw kénogon

¹ Atin nuret Jesuse man i sébaane binuwaya fantag bé késéfule ne mano, “I kénéfuguléw i Tuluse loo bé ni. Wén i do folo gétéw kénogon. Nangéy ro béalak i ségétéwe témérima lagéy. I séngae kénogon wén i kaan solo nuwit.

² Endob i limowe de gétéw do béngu brab i de limo de gétéw do métilédtéd.

³ Non i de limo de do béngu ménuwit ro do solo éndob énda i do wayégén.

⁴ Endob i de limo de gétéw do métilédtéd nuwit roy de solo brab de katiya ménféno fitroliyo.

⁵ Tidéw béno, ménlis i témérimawe ni lagéy. Atin mélaw ménwaléy manat i de ni folo gétéw kénogon. Atin énggéfidong ro.

⁶ “Amun kérara kélungononén, wén i mékese mano, ‘Ay ni nén i témérimawe lagéy énggumahén! Enggomén, angéy gom balak.’

⁷ Sonom béno, méntek i de folo ni gétéw kénogon, atin ténumo roy de solo ro.

⁸ Tidéw béno, i de béngu ni do kénogon bénréh ro dob de métilédtéd do kénogon maro, ‘Irayan gey bé fitroliyo goma nan, non ménfadéng i de solo gey.’

⁹ Endob séménumbul i de métilédtéd do kénogon maro, ‘Enda fakayén non kulang i fitroliyo geye ké tukido key de begom. Fatut angéy gom de béléy kagom.’

¹⁰ Mélaw ménagéw i de béngu ni do kénogon inok méléy ro do fitroliyo. Atin amun ménagéw ro, énggumahén i témérimawe lagéy. Atin i limowe de do énggétafay, ménodor ro bé témérimawe ni lagéy ménahur ro dob uyote. Tidéw béno, ménfintuén i bégawane.

¹¹ “Enda mérugayén tidéw béno, énggumah man i de béngu do kénogon. Atin téménawag ro maro, ‘Maistéro, féahurén gey.’

¹² Endob séménumbul i témérimawe ni lagéy mano, “Tintu fo énda gélolo gu begom.”

¹³ Atin fénggilid Jesusey binuwayae ni mano, “Been i funa kome fatut mingat. Non énda gétiga kom i gai guwe séfule.”

¹⁴ Atin ménuret man i Jesuse sébaan binuwaya fantag bé kéféguléw i Tuluse bé de étéwén mano, “Wén i ségétéwe étéw ménagéw mangéy dob

mérayue ingéd. Amun énda séna magéwén de, ténawagén i de sugu-sugué no atin sénarigén i de languntama no dob berowe.

¹⁵ Nirayén dob séngae sugu-suguén loo bé kétilédtéd ruwe. Dob sunguwe de niraya no limo ngibu kurta. Atin dob géruwowe de niraya no ruwo ngibu, atin dob gétéléwe de niraya no séngibu kurta. Tidéw béno, ménagéwén i ni étéw ménangéy dob mérayue ingéd.

¹⁶ Sonom so bé kéagéw i amu ruwe, i sunguwe sugu-suguén méndagang-dagang. Atin énggéinség de limo ngibu kurta.

¹⁷ Atin loo so bé niy rénigoy géruwowe sugu-suguén, atin énggéinség de ruwo ngibu kurta.

¹⁸ Endob i gétéléwe sugu-suguén ménagéw brab kéménalut dob fantade, atin lénébéngén i séngibuwe kurta sénarig dob beene.

¹⁹ “Tidéw béno, amun ménrugayén, ménséfule i amu ruwe atin ténawagén i de sugu-sugué no inok étuké noy kurta ne.

²⁰ Atin i sunguwe sugu-suguén, téméningé brab ménbéréh dob amu ne mano, ‘Amu, ay niy limowe ngibu kurta sénarigém dob begéne. Ay ni soy limowe ngibu kurta inségén.’

²¹ Atin ménbéréh i amu ne mano, ‘Fiyo, mésarigon go brab fiyo go sugu-suguén. Non mésarigon go bé klohe, mésarigon go so bé médoowe. Méuyotu ké moror go séréngan begén.’

²² Tidéw béno, i géruwowe sugu-suguén téméningé brab ménbéréh mano, ‘Amu, ay niy ruwowe ngibu kurta sénarigém dob begéne. Atin ay ni soy ruwowe ngibu inségén.’

²³ Tidéw béno, ménbéréh i amu ne mano, ‘Fiyo, méсарigon go brab fiyo go sugu-suguén. Non méсарigon go bé klohe, méсарigon go so bé médoowe. Méuyotu ké moror go séréngan begén.’

²⁴ Tidéw béno, téméningé i gétéléwe sugu-suguén. Atin ménbéréh mano, ‘Amu, gétiga ku beem métégas go fo étéw. Edoté moy békéne kaam, brab kétéwé moy békéne nohokém.

²⁵ Mélaw mégilaku fo beem. Atin mélaw, ménagéwu brab bénunéy guy kurta me dob fantade inok énda métadino. Atin téngténgém, ay niy séngibuwe kurta sénarigém dob begéne.’

²⁶ Tidéw béno, ménkérít i amu ne, atin ménbéréh mano, ‘Tete go fo sugu-suguén brab faukén go fo toow. Aw gétiga mo médotu kun bé békéne kagén, brab kéntéw guy békéne nohok gu?’

²⁷ Amuk kémarang go loo bé nan, fatut damén féndiyoém i kurtae dob bangkue inok buluk séfuleu, fakay doté ku brab wén i inségén.’

²⁸ Tidéw béno, bénréh i amue ni dob de étéw dob sékulo ruwe téménindég mano, ‘Dot gom i kurta ne atin iray gom dob ségétéwe wén i folo ngibu kurtaén.

²⁹ Non i de étéw méсарigon ro, umanan irayan inok waléy médooy karowe de. Endob i de étéw énda méсарigon ro, fiyon i klohe dob berowe dotén so.

³⁰ Atin i ni tete sugu-suguén, ibér gom dob liyuwe dob délémmone gonon. Diyo kémérew brab kémigét i de kifé no.’ ”

I de bili-bili brab do kambing

³¹ Atin ménuret man i Jesuse ségiyo binuwaya mano, “I Nga i Kéilawane, sani Begéne, amuk séfuleu

begey i de télaki gu inok méguléw, méсарu dob sarane kay méguléwe.

³² Atin mélimud dob adafa kuwey kéluhanay de étéw. Atin férganané kuy de fiyo étéw bé de tete étéw ségiléw bé kéférganay témalimae bili-bili bé de bili-bili no brab de kambing.

³³ Atin fédiyoé kuy de fiyo étéw dob kuwono kuwe atin fédiyoé kuy de tete étéw dob biwong guwe.

³⁴ Atin i Begéne, sani méguléwe, béréhé ku dob de fiyo étéw dob kuwono kuwe maku, 'Fénfiyoy Abay guwe Tulus begom. Enggomén, ahur gom dob kéfégüléw i Tuluse loo bé kébantak ne de tidéw bé kélimbag ne bé duniyae ni.

³⁵ Non amun ménlayafu, fénama gom Begén. Atin amun méntéruménu, féniném gom Begén. Atin amun énda séna gélolo gom Begén, tényakuf gom Begén dob de lawi gom.

³⁶ Atin amun énda i kégal gu, fénkégal gom Begén. Atin amun déménruunu, ténalima gom Begén. Atin amun ménférisuwu, ténukaw gom Begén.'

³⁷ Tidéw béno, i de ni fiyo étéw émbéréh dob Begéne maro, 'Kadnan, kédiron i kégito geye Beem mélayaf atin fénama gey Beem, taloo no térumén go atin féniném gey Beem?

³⁸ Brab kédiron i kétayakuf geye Beem dob de lawi gey fiyon fo ké énda séna gélolo gey Beem? Brab kédiron i kégito geye Beem félawas atin féngkégal gey Beem?

³⁹ Brab kédiron i kégito geye Beem déméruun taloo no ménférisu go atin ténukaw gey Beem?'

⁴⁰ Tidéw béno, béréhé ku bé de fiyo étéw maku,

‘Béréhé ku begom i toowe, amun ménggédaw gom bé ségétéwe gérifantad dumo gu, maak ménggédaw gom so Begén.’

⁴¹ Tidéw béno, béréhé ku dob de étéw dob biwong guwe maku, ‘I begome médait gom mékukum, férayu gom tidéw dob Begéne. Angéy gom dob aféye énda émfandaén taman sa taman méntafayén ka Satanase brab de kaan do kuyug do saitan.

⁴² Non amun ménlayafu, énda fénama gom Begén. Atin amun méntéruménu, énda féniném gom Begén.

⁴³ Atin amun énda gélolo gom Begén, énda ténayakuf gom Begén dob de lawi gom. Atin amun énda i kégal gu, énda fénkégal gom Begén. Atin amun déménruunu brab amun ménférisuwu, énda ténalima gom Begén.’

⁴⁴ Tidéw béno, i de ni tete étéw émbéréh ro maro, ‘Kadnan, kédiron wayoy kégito geye Beem mélayaf taloo no térumén, taloo no ségétéw go énda gélolo gey de, taloo no énda i kégalém, taloo no déméruun, taloo no ménférisu, atin énda ténabang gey Beem?’

⁴⁵ Atin i Begéne, sani méguléwe, sumbulo ku bero maku, ‘Béréhé ku begome i toowe, amun énda ténabang gom i ségétéwe toow fo gérifantad kuyug gu, maak énda so ténabang gom Begén.’

⁴⁶ Tidéw béno, i de ni do tete étéw, féangéyé ku bero dob uleono emferno inok mékukum ro taman sa taman. Endob i de métintu do étéw gédoté roy umule magufusa.”

26

I bantak i de odoroy de Judio

¹ Amun énggilid i Jesuse témoro bé de ni, ménbéréh dob de kuyugén mano,

2 “Gétiga kom amuk méifus i ruwowe gétérsangan, gégumah i gaiy kanduli tome do Judio féndawét ‘Témara.’ Bé béno, i Begéne sani Nga i Kéilawane, atéenu inok féléhué ro Begén dob kruse.”

3 Bé béno so, i de odoroy de fadi brab de odoroy de Judio, ménlimud ro dob lawi i gérotore fadi féndawét Kayafas.

4 Diyo ménséfagayun ro kéfoé roy Jesuse inok féléhuén. Endob bénantak ro rignonén ké énda i ségiyo étéw de gétigan.

5 Ménsébéréh ro maro, “Békén saén bé lala tome kémanduli, kinok wén i mérimbur bé de étéw.”

6 Atin diyo i Jesuse dob lawi i ségétéwe ménadinén fémuteén féndawét Simon, dob ingéde Betania.

7 Atin bé lala Jesuse mama, énggumah i ségétéwe libun wén i fiyo katiyaén ménféno bé balilagae nor fégeféamut. Atin ménfégedét dob Jesuse, atin lénukaén dob uléw ne.

8 Endob i de kuyugén, amun énggito roy ni rénigoy libune ni, ménwaléy ro mékérit. Atin ménbéréh ro maro, “Sedek séninggula saén i nan fégeféamut?”

9 Non amuk fénbéléy damén i nan nor, wén i médoo kurta gédotén de brab iray damén dob de méskinan.”

10 Endob i Jesuse énggétiga noy kébéréh ruwe, atin ménbéréh mano, “Kagom dowoyén i libune ni. Non toow fo fiyoy rénigo nuwe dob Begéne.

11 I de méskinan taus ro bati dob begome sénga tékélid, éndob i Begéne énda démoyunu bati dob begome.

12 Bé kéluka ne bé fégeféamute dob Begéne, fégetafay bé lowoh guwe ké lébéngénu.

13 Atin béréhé ku begom i toowe, dob séngae gonon dob duniyae ni uretén i Fiyowe Uret, uretén soy kérigo nuwe Begén. Mélaw i de étéw gétédémó roy ni libun.”

I rénigo Judase

14 Tidéw béno, i ségétéwe bé de folo bra ruwo kuyugén féndawét Judas Iskariot ménangéy dob de odoroy de fadi.

15 Atin ménénginsa dob berowe mano, “Firoy i iray gome begén ké fékéfo guy Jesuse dob be-gome?” Atin bénayada ro téléw folo félatáh.

16 Tidéw bé no gai, sénléd Judasey fiyowe gai fékéfoén i Jesuse.

17 Amun dob sunguwe fuweh bé kékanduli i de Judio féndawét “Fan énda i Fégefééruk de” look “Témara”, i de kuyugén ménangéy ro dob Jesuse atin ménénginsa ro maro, “Hon i kétaya muwe gono key témafay bé amaé muwe bé ni kanduli?”

18 Atin séménumbul i Jesuse mano, “Angéy gom Jerusalem atin béréh gom dob étéwe diyo makom, ‘Enggumahén kun i uras i Maistérowe. Mélaw ma-mung bé kékandulie “Témara” begey i de kuyugén dob lawi me.’ ”

19 Mélaw i de kuyugén nodoro roy kébéreh Je-suse, atin ténafay roy amaé ruwe kay kandulie féndawét “Témara” dob no lawi.

20 Amun kélungononén, i Jesuse ménsar mama séréngan bé de folo bra ruwo gétéw kuyugén.

21 Bé lala ruwe mama, bénréh Jesuse mano, “Béréhé ku begom i toowe, wén sékoy ségétéwe begom émfékéfo Begén.”

22 Tidéw béno, toow fo méntete i de fédéw i de kuyugén, atin ménénginsa i séngae ségétéw bero dob Jesuse maro, “Kadnan, békén begén, hay?”

23 Séménumbul i Jesuse mano, “I ségétéwe séréngan Begén mérém fan, beeney émfékéfoe séko Begén.

24 I Nga i Kéilawane, sani Begéne, méléhuu loo bé kébéréh i Ménsulate Kébéréh i Tuluse. Endob toow fo mékégedaw-gédaw i émfékéfoe Begén. Mas na fiyo dob beene ké énda damén ménumah i ni étéw, non mékukum fo toow.”

25 Tidéw béno, ménbéréh i Judase sani ménfékéfoe de mano, “Maistéro, békén begén, hay?”

Atin séménumbul i Jesuse mano, “Hoo, beam.”

I kéama i Kadnan

26 I lala ruwe mama, éndot Jesusey fane brab ménfésalamat dob Tuluse. Tidéw béno, sénkébengkébengén, brab sénaarén dob de kuyugén. Atin ménbéréh mano, “Ay niy lowoh guwe. Dot gom brab ama gom.”

27 Tidéw béno, éndot Jesusey tabue wén i arak de atin ménfésalamat dob Tuluse. Atin nirayén dob berowe mano, “Iném gom de, kéluhana kom.

28 Non been i niy dara guwe, sani tandae bé fasad i Tuluse, réménanas inok méfésagadan i de sala i de médoo do étéw.

29 Béréhé ku begom, éndaén minému arak taman dob gaiwe minému mantu arak séréngan begom amuk méguléw i Abay guwe Tulus dob de étéwén.”

³⁰ Tidéw béno, kéménanta ro sébaan kanta démayéw bé Tuluse. Tidéw béno, ménagéw ro mangéy dob tuduke féndawét Olibo.

Nuret Jesusey fantage bé Pedrowe

³¹ Atin ménbéréh i Jesuse dob de kuyugén mano, “Kino séko bé ni kélungonon méraréy gom kéluhanan tagaké kom Begén non wén i Ménsulate Kébéréh i Tuluse mano, ‘Féléhué kuy témalimae bé de bili-bili, atin i de bili-bili no émbéragar ro.’ ”

³² Atin féntaus Jesusey kébéréh me mano, “Endob amuk tébuleu, magéwu métah begom mangéy Galilea.”

³³ Tidéw béno, ménbéréh i Pedrowe dob Jesuse mano, “I begéne, énda fo tagaké ku Beem, fiyon fo ké méraréy i kéluhanay de dumo gu.”

³⁴ Endob ménbéréh man i Jesuse mano, “Béréhé ku beem i toowe, bé énda séna ukoro i férufete bé ni kélungonon, dirungé mo Begén téléw gule bé énda gélole mo Begén.”

³⁵ Ménbéréh man i Pedrowe mano, “Enda fo dirungé ku Beem, fiyon fo ké méléhuu séréngan Beem.”

Atin loo so bé niy kébéréh i de kéluhanay de dumo kuyugén.

³⁶ Tidéw béno, ménagéw i Jesuse beroy de kuyugén dob gonone féndawét Getsemani. Amun énggumah ro diyo, ménbéréh i Jesuse dob berowe mano, “Sar gom dob ni bé lala guwe mangéy démasal dob diyoo.”

³⁷ Atin nuwitén i Pedrowe brab de ruwo gétéw lagéy nga Sebedeowe, sani Santiagowe brab Juane. Atin méntete i fédéw Jesuse brab ménbuku fo toow.

38 Atin ménbéréh dob de ni télév gétév kuyugén mano, “I fédév guwe toow fo ménbuku taman toow fo démawét. Bati gom dini, brab tulik gom.”

39 Tidév béno, ménagéw i Jesuse gumaha témabar. Atin méntéléngkéb méntédunsum brab déménasal mano, “Abay, amuk fakay saén, kago fédayaén Begén mérasay. Endob i kaame saén kétayan i mérigowe damén, békén kagén kétayan.”

40 Tidév béno, ménséfule dob de télév ni gétév kuyugén. Atin énggito no bero énggéfidong. Ménbéréh dob Pedrowe mano, “Aw énda wayo gétulik go fiyon ségéuras saén?”

41 Atin ménbéréh dob berowe télév gétév mano, “Tulik gom, atin dasal gom inok énda métukawan gom. Méuyot gom rémigo bé kétaya kuwe, éndob i de lowoh gom mélubay brab magad géfélis bé de sugu gu.”

42 Tidév béno, ténagak Jesuse man bero, atin déménasal mano, “Abay, amuk énda fakayén ké géséliyahu bé ni kérasay, mérigo damén i kétaya muwe.”

43 Tidév béno, ménséfule man i Jesuse mangéy dob de télév ni gétév kuyugén. Atin énggito no bero énggéfidong non toow ro fo manat.

44 Tidév béno, ténagak Jesuse man bero bé gétéléwe gule inok démasal. Atin déménasal ségilév so bé énggéétahe de.

45 Tidév béno, ménséfule man mangéy dob de télév ni gétév kuyugén atin ménbéréh dob berowe mano, “Aw tafay gom so fidong brab témérén? Téngténg gom! Enggumahén i urase fékéfo i Nga i Kéilawane, sani Begéne, atin atéénu dob de ménsala étév.

46 Na, tek gom, magéw tomén. Téngténg gom, ay nan nén gégumah i émfékéfoe Begén!”

I kékéfoe bé Jesuse

47 Amun émbéréh sénay Jesuse, énggumah i Judase sani ségétéwe bé de folo bra ruwo gétéw kuyugén. Atin wén i dakéle ménlimud étéw dob beene énggumah. Non sénugu i de odoroy de fadi brab de odoroy de Judio bero. Atin ménuwit ro do sundang brab do bastun.

48 Atin énggétiga roy ati féglolono ruwe bé Jesuse, non amun énda séna gégumah ro diyo, bénréh Judase bero mano, “I étéwe aréké ku, kéfo gom non Been.”

49 Mélaw sonom so bé kégumah Judase, ménfégedét dob Jesuse brab ménbéréh mano, “Fiyó kélungonon, Maistéro.” Tidéw béno, narék Judasey Jesuse.

50 Tidéw béno, ménbéréh i Jesuse dob Judase mano, “Adih, fétausém i kérigo muwe bé rigoné muwe.”

Tidéw béno, i de étéw ménodor bé Judase, ménfégedét ro dob Jesuse brab kénéfo ro.

51 Atin wén i ségétéwe kuyug Jesuse bénindasén i sundang ne atin ténibohén i ségétéwe riféy gérotore fadi brab ménsilaf i ségéalae bé kélingo ne.

52 Endob ménbéréh i Jesuse mano, “Rumaém i sundang ma nan. Non i kéluhanay de témiboh, méléhu ro so bé sundange.

53 Aw énda ba gétiga mo de? Amuk kétaya ku, gétawagu mongot tabang dob Abay guwe Tulus, atin sugué noy laksanaéne do télaki no témabang Begén matuhon bé de ni étéw.

54 Endob amuk rigoné kuy nan, énda métuman i de Ménsulat Kébéréh i Tuluse fantag bé ati mérigowe dob Begéne.”

55 Tidéw béno, ménbéréh i Jesuse dob de ménlimud do étéw mano, “Sedek ménuwit gom do sundang brab do bastun, inok kéfoé kom Begén maak ségétéwu tulisan kéfoé kom? Sénga fuweh diyou dob lawi i Tuluse témoro, éndob énda kénéfo gom Begén.

56 Endob ménrigoy kéluhanay de ni inok métuman i Ménsulate Kébéréh i Tuluse sénulat i de sénarigo no.”

Tidéw béno, kéluhanay de kuyugén ménraréy ténagak roy Jesuse.

I kékukume bé Jesuse

57 Atin i de étéw kéménéfo bé Jesuse nuwit ro dob lawi i gérotore fadi féndawét Kayafas. Diyo ménlimud i de témoro bé kitabé brab de odoroy de Judio.

58 Atin i Pedrowe ménfuray ro bero éndob énda ménfégedétén, méntaman saén dob fésayaway lawi i gérotore ni fadi. Atin ménahur dob fésayawane ni brab ménsar diyo beroy de guwardiya inok gétiga noy ati mérigowe dob Jesuse.

59 Atin i odoroy de fadi brab kéluhanay de ménlimud do odoron séménléd ro do tugi kétébo bé Jesuse inok kukumé ro méléhu.

60 Endob énda i énggélíngoo ro funa ro de méméléhu, fiyon fo ké médooy de téménindég brab ménbéréh do tugién kétébo bé Jesuse. Tidéw béno, wén i ruwowe gétéw lagéy téménindég brab ténébo roy Jesuse.

⁶¹ Ménbéréh ro maro, “Ménbéréh i ni étéw mano, ‘Gébinasana kuy lawi i Tuluse atin fétindégé ku man bé téléwe gétérésangan.’ ”

⁶² Tidéw béno, i gérotore fadi téménindég brab ménbéréh dob Jesuse mano, “Ati késumbul me bé ni kétébo ro Beem?”

⁶³ Endob ménantés i Jesuse. Tidéw béno, ménbéréh man i gérotore ni fadi mano, “Sugué ku Beem sémafa dob adafay méuyage Tulus, aw Beeme bay Kristowe Nga i Tuluse?”

⁶⁴ Atin séménumbul i Jesuse mano, “Toow i nan bénréhém bé Nga i Tuluse Begén. Atin béréhé ku begom i toowe, gito gom i Nga i Kéilawane, sani Begéne, mésar moso dob kuwonoy barakatane Tulus brab gito gom Begén dob de rawén séfuleu tidéw dob lawayo.”

⁶⁵ Sonom béno, i gérotore ni fadi amun énggélíngoo noy ni kébéréh Jesuse, kénusién i kégal ne inok fégito noy kékérit ne de. Atin ménbéréh mano, “Mékémurka fo toow i kébéréh ne non réféngé noy Tuluse! Endaén kailanga tom i téméboe de dob betome. Non énggélíngoo tomén i mékémurkae kébéréhén béleewe ni.

⁶⁶ Ati karang gome de fatut rigoné tom?”

Atin séménumbul i de odoron maro, “Fatut mékukum méléhu.”

⁶⁷ Tidéw béno, dénuraa roy rangih Jesuse atin lénubag ro. Atin wén soy do téménamfiling bé Jesuse.

⁶⁸ Atin ténléb roy de moto no bé munsalawe brab ménbéréh ro maro, “Amuk Beem i Kristowe, antukém ké ati téménamfilinge Beem.”

Dénirung Pedrowey Jesuse

⁶⁹ Ilala i de ni mérigo, i Pedrowe diyo ménsar dob fésayawane. Atin ménfégédét i ségétéwe kénogon sugu-suguéy gérotore fadi. Atin ménbéréh dob Pedrowe mano, “Beem soy dumo Jesuse tidéw Galilea.”

⁷⁰ Endob dénirung Pedrowe dob téngaangay de étéw diyo mano, “Enda gétiga kuy nan béréhé mo.”

⁷¹ Tidéw béno, ménangéy i Pedrowe dob bégaway fésayawane. Diyo wén i ségiyowe kénogon sugu-suguén énggito noy Pedrowe. Atin ménbéréh dob de lagéy diyo mano, “Ay niy ségétéwe dumo Jesuse tidéw Nasaret.”

⁷² Atin dénirung Pedrowe man mano, “Méléhuu so dob ni, énda gélolo guy nan lagéy.”

⁷³ Enda ménrugayén tidéw béno, i de lagéy téménindég diyo ménfégédét ro dob Pedrowe. Atin ménbéréh ro maro, “Tintu fo beem i ségétéwe bero. Non dob kébéréh me énggélolo gey beem ségétéw go so tidéw Galilea.”

⁷⁴ Tidéw béno, séménafa foy Pedrowe dob berowe mano, “Amuk tugio ku begom, kukuméy Tuluse begén. Enda gélolo guy nan étéw!”

Sonom béno, ménukoro i férufete.

⁷⁵ Atin énggétédémo Pedrowey kébéréh Jesuse mano, “Bé énda séna ukoro i férufete, dirungé mo Begén téléw gule bé énda gélolo mo Begén.” Mélaw i Pedrowe, ménsut tidéw diyo atin kéménrew fo toow.

27

¹ Amun toow géfuwén, i kéluhanay de odoroy de fadi brab de odoroy de Judio, ménlimud ro inok bantaké roy kéféléhu ruwe bé Jesuse.

² Atin nikét roy Jesuse brab nangéy ro naté dob Pilatowe sani méguléwe tidéw Roma.

I kéléhu Judase

³ I Judase, sani ménfékéfoe de, amun énggito noy kékukume bé Jesuse, énggésénule. Mélaw nuwitén séfule i téléwe folo félaterra mangéy dob de odoroy de fadi brab dob de odoroy de Judio.

⁴ Atin ménbéréh mano, “Ménsalau non fénkéfo gu inok féléhuén i ni ségétéw étéw énda i rénigo no tete.”

Endob séménumbul i de odoron maro, “Ulanden dob begeye. Kaam saén sala i nan.”

⁵ Tidéw béno, i Judase nibérén i de kurta ni dob lawi i Tuluse, atin ménagéw tidéw diyo. Atin ménfétoyó méntébitin.

⁶ I de odoroy de fadi ténimu roy de félaterra ni brab ménbéréh ro maro, “I ni kurta fénggéféléhu bé étéwe, mélaw énda fakayén dob kitab tome itongén dob tulakane dob lawi i Tuluse.”

⁷ Atin amun ménagayun ro, nusar roy kurtae ni fégebéléy bé fantad i ségétéwe rémigo binangga, inok wén i fantad lébéngon bé de étéw énda bati ro dob Jerusalem.

⁸ Been i funay fantade ni féndawét “Démara Fantad” taman béleewe ni.

⁹ Mélaw méntuman i kébéréh i sénarigoy Tuluse muret bé kébéréh ne bé do gétah féndawét Jeremias mano, “Endot roy téléwe folo félaterra, sani kurtae ménagayun i de Judio fénggébéléy de.

¹⁰ Atin nusar roy ni kurta fénggébéléy bé fantad i ségétéwe rémigo do binangga, loo bé sugu i Kadnane Begén.” Been i niy kébéréh Jeremiase bé gétahe.

I kékukume bé Jesuse

¹¹ Atin i Jesuse téménindég dob adafay méguléwe tidéw Roma féndawét Pilato. Atin fénénginsaa noy Jesuse mano, “Aw Beem i Datu i de Judio?”

Atin séménumbul i Jesuse mano, “Beem i ménbéréh de.”

¹² Endob amun ténébo i de odoroy de fadi brab de odoroy de Judio, ménantés saén i Jesuse.

¹³ Mélaw ménbéréh i Pilatowe dob Jesuse mano, “Sedek énda sumbulo moy kéluhanay de kétobo ro ni Beem?”

¹⁴ Endob énda séménumbul i Jesuse, ménantés saén. Mélaw méngaif fo toow i méguléwe.

¹⁵ I ni ménrigowe bé gaiy kékandulie Témará. Atin i adat i méguléwe, sénga kanduli ro Témará témangéy ségétéw férisu fémiliéy de ménlimud do Judio.

¹⁶ Bé no gai, wén soy ségétéwe bantugén férisu féndawét Barabas.

¹⁷ Mélaw amun ménlimud i de étéw, ménénginsa i Pilatowe dob berowe mano, “Ati isuwe kétaya kom tangéyé ku inok géésut dob begome? Barabas loo ké Jesuse féndawét so Kristo?”

¹⁸ Rénigo noy ni non énggétiga no i de odoroy de Judio, naté roy Jesuse non méndaléw ro de.

¹⁹ Amun diyó ménsar i Pilatowe dob saray kémukume, fénsamfay i bawag ney sébaane kébéréh mano, “Kago rignonén i éntingayéne dob ni étéw énda i salaén. Non wén i énggétéginéfo kuwe na kélungonono atin toowu fo ménbuku fantag bé Beene.”

²⁰ Endob i de odoroy de fadi brab de odoroy de Judio, fénfagayu roy de ménlimud do étéw bé

ongoté ro dob Pilatowey tangéyé noy Barabase, atin féluhuén i Jesuse.

²¹ Endob i Pilatowe ménénginsa mano, “Aw ati isuwe wayo kétaya kom tangéyén inok géésut dob begome?”

Atin séménumbul i de étéw maro, “Barabas.”

²² Atin ménénginsa i Pilatowe mano, “Ati mélaw i rigoné kuwe dob Jesuse féndawét so Kristo?”

Séménumbul ro kéluhanan maro, “Féluhuén dob kruse!”

²³ Endob ménénginsa man i Pilatowe mano, “Endob ati tetee réningo no?”

Tidéw béno, ménkes i de étéw minut métanug maro, “Féluhuén dob kruse!”

²⁴ Amun énggétiga Pilatowe énda fo magayun i de étéw atin sérimbur ro séko, éndotén i wayége atin méngguse dob téngaangay de étéw. Atin ménbéréh dob berowe mano, “Békén kagén sala i kéléhu i ni étéw énda i salaén. Kagom saén aturan.”

²⁵ Atin ménbéréh i kéluhanay de étéw maro, “Kagey aturan i kéléhu ne brab aturay de séfu gey so.”

²⁶ Tidéw béno, ténangéy Pilatowey Barabase mésut mangéy dob de étéw. Atin féntafésén i Jesuse. Tidéw béno, natéén dob de sundalo inok kélabo ro dob kruse.

²⁷ Tidéw béno, i de sundalo Pilato nuwit roy Jesuse mahur dob lawi Pilatowe. Atin i kéluhanay de dumo ro sundalo ségébataliyon ménlimud ro géliwét bé Jesuse.

²⁸ Atin lénékas roy de kégalén brab fénkégal ro bé furowe kégal maak datu.

²⁹ Tidéw béno, lénuku roy suwarane kélég atin fénsayaf ro bé Jesuse, atin féndiyo roy kayéwe dob kuwonone kéméréén ubo-ubo maak datu. Tidéw béno, ménlingkuwéd ro dob adafa nuwe brab déniyangka ro. Atin ménbéréh ro maro, “Méraru damén i datu i de Judio.”

³⁰ Atin dénuraa ro, brab éndot roy ni kayéw tidéw dob kémér ne brab bénadas roy uléw ne.

³¹ Amun énggilid ro déniyangka, lénékas roy furowe ni kégalén brab fénkégal ro man bé kaane kégal. Tidéw béno, nuwit ro mésut inok kélaboné ro dob kruse.

Kénlabo roy Jesuse dob kruse

³² I lala ruwe magéw tidéw Jerusalem, énggéalaka roy étéwe féndawét Simon tidéw dob ingéde Siren. Atin i de sundalo fénégés ro démuwal bé krus Jesuse.

³³ Atin énggumah ro dob sébaane gonon féndawét Golgota (i atag ne “gonoy kulobong uléwe.”)

³⁴ Diyo niray roy arake sénlawék bé uwae fégékédan démawét féniném ro bé Jesuse. Endob amun éngétemtemo no, ménika de miném.

³⁵ Tidéw béno, kénlabo ro dob kruse. Atin sénbaad roy de kégalén bé késékungkungo ruwe de.

³⁶ Tidéw béno, ménsar ro diyo ténéngténg roy Jesuse.

³⁷ Atin féndiyo roy sénulat ruwe fingé rotor bé uléw Jesuse bé kétébo ruwe de mano, “Ay niy Jesuse, sani datu i de Judio.”

³⁸ Tidéw béno, kénlabo ro dob de krus i ruwowe gétéw tulisan, i ségétéwe de fingé dob kuwono nuwe brab i ségétéwe de fingé dob biwong ne.

³⁹ Atin i de étéw, téménara ro dob adafa Jesuse atin déniyangka ro brab dénangu-danguo ro inok dowoyé ro.

⁴⁰ Atin ménbéréh ro dob Jesuse maro, “Bénrém bé binasané moy lawi i Tuluse atin fétindégé mo man bé téléwe gétérsangan. Amuk tintu Nga i Tuluse Beem, tabangém i lowoh me atin lus go tidéw dob krusa nan inok énda méléhu go.”

⁴¹ Atin ségiléw so bé ni, i de odoroy de fadi brab de témoro bé kitabe brab de odoroy de Judio déniyangka ro.

⁴² Ménbéréh ro maro, “Ténabangén i de ségiyo étéw inok énda méléhu ro, éndob énda gétabanga noy lowoh ne inok énda méléhuén. Amuk Beeney datu tome do Judio, fatut mélus tidéw dob krusa nan inok géunur tom de.

⁴³ Sémarig bé Tuluse brab bénrémén bé Been kun i Nga i Tuluse. Na, énténgé tom ké féimuéy Tuluse brab tabangé no béleewe ni inok énda méléhuén.”

⁴⁴ Atin fiyon i de tulisan séréngan bé Jesuse kénlabo dob de krus, déniyangka ro so.

I kéléhu Jesuse

⁴⁵ Amun géutuhén, ménwaléy délémón i kéluhanay fantade taman ménifus i téléwe géuras.

⁴⁶ Amun géraaraan lémodug i térésange de, ménkes i Jesuse mano, “Eli, Eli, lama sabaktani?” I atag ne, “Tulus gu, Tulus gu, sedek téngakém Béngén?”

⁴⁷ Atin i de dumo bé de étéw témindég diyo, énggélíngoo roy ni kébérahén, atin ménbéréh ro maro, “Tawagé noy Eliase.”

⁴⁸ Atin wén i ségétéwe bero ménagayas éndotén i maake gafas, nérémén dob mélémuwe arak,

féndiyoén dob kayéwe, brab ténunggulén dob ba Jesuse inok fééséfén de damén.

⁴⁹ Endob i de dumo bé de étéw téméngténg, ménbéréh ro maro, “Fédayaém mon, non méuyot gey de téméngténg ké gégumah i Eliase témabangan de inok énda méléhuén.”

⁵⁰ Tidéw béno, ménkes man i Jesuse atin ménléhuén.

⁵¹ Tidéw béno, i rindunge dob lawi i Tuluse ruwoy ménsésédaya nuwe tidéw rotor mangéy fantad. Atin wén i émbagére luba brab wén i de dakél batéw ménséfak.

⁵² Atin wén i de takub do lébéng ménungka brab médooy de ménléhu do étéw i Tuluse méntébule ro.

⁵³ Ménagéw ro tidéw dob de lébéng ro. Atin amun méntébule i Jesuse, ménangéy ro mahur dob mékétéfuwe ingéd Jerusalem brab méntéfégito dob médoowe do étéw.

⁵⁴ I odoroy de sundalo brab de sundalo no ténulik roy Jesuse, amun énggito roy ni luba brab kéluhanay de ni ménrigo, toow fo ménggilak ro. Atin ménbéréh ro maro, “Tintu fo Been i Nga i Tuluse.”

⁵⁵ Diyo soy de médoos do libun, kémulay ro tidéw dob gétangkae. Beroy de libun ménfuray bé Jesuse tidéw Galilea brab ténabang ro.

⁵⁶ Bero ro Maria tidéw Magdala, brab Maria idéng Santiagowe brab Jose, brab idéng Juane brab Santiagowe sani de nga Sebedeo.

I kélébéngé bé Jesuse

⁵⁷ Amun témégénén, énggumah i ségétéwe lagéy kawasa tidéw Arimatea. I dawét ne Jose atin been soy ségétéwe kuyug Jesuse.

⁵⁸ Ménangéy dob Pilatowe, atin nongotén i bangkay Jesuse. Atin sénuguén i Pilatowe ké fakay ro iray i bangkay Jesuse dob Josehe ni.

⁵⁹ Mélaw éndot Josehe, atin bénausén bé mantuwe fute safut.

⁶⁰ Tidéw béno, féndiyoén dob kaane lébéng, mantu séna ténosong dob rangih i fingase. Tidéw béno, kénringén i dakéle batéw fénggétélébén bé béngaway lébéngé ni. Atin tidéw béno, ménagéw i Josehe tidéw diyo.

⁶¹ Atin diyo i Mariahe tidéw Magdala brab dumo nuwe féndawét so Maria. Ménsar ro dob saréwoy lébéngé.

⁶² Bé gétunduge de fuweh, Sabado. Atin i de odoroy de fadi brab de Fariseo ménlimud ro bero ro Pilato.

⁶³ Atin ménbéréh ro maro, “Datu, gétédémo key bé méuyag sénay nan étéw ubo-ubo datu gey, bénréhén bé tébule kun ké méifus i téléwe gétérésangan.

⁶⁴ Mélaw fiyo ké sugu go bé de guwardiya inok tintu bantayan i lébéng ne taman bé gétélewe gétérésangan, inok i de kuyugén énda géahur ro témulis bé bangkay ne atin béréhé ro dob de étéw bé méntébule. Non toow na fo gétimal i nan tugi bé sunguwe de.”

⁶⁵ Séménumbul i Pilatowe mano, “Dot gom bé de sundalo gu mantay bé lébéng ne inok énda i géahur diyo.”

⁶⁶ Mélaw ménagéw ro atin rénigo roy tandae dob béngaway lébéngé inok gito ro ké wén i mahur de. Tidéw béno, féndiyo roy de guwardiya mantayan de.

28

I kétébule Jesuse

¹ Amun ménifus i Sabadowe de, toow géfuwén bé Duminggue de, i Mariahe tidéw Magdala ménagéw mangéy dob lébéng Jesuse beroy dumo nuwe libun féndawét so Maria inok angéyé ro téngténgén i lébénge ni.

² Atin méntékw wén i émbagér luba, atin i télakiy Kadnane ménlus tidéw dob lawayo. Kénriringén i dakéle batéw tidéw dob béngaway lébénge, atin ménsar diyo dob batéwo no.

³ I falas ne maak kilot atin toow fo fute i kégal ne.

⁴ Sonom béno, i de guwardiya diyo ménwaléy ro toow fo ménggilak, brab léménukub ro. Atin méntéléngkéb ro maak do ménléhu ro.

⁵ Atin i télakiwe ni ménbéréh dob de libun ni mano, “Kagom mégilak, Gétiga ku séléde kom i Jesuse, sani fénléhu ruwe dob kruse.

⁶ Endob éndaén dini no, non méntébuleén loo bé bénréh ne mérigo. Enggomén ahur gom, téngténg gom i gono nuwe méniro.

⁷ Na, fagayas gom agéw mangéy dob de kuyugén atin uret gom dob berowe makom, ‘Méntébuleén i Jesuse. Atin mangéy béni Galilea métah begom. Gito gom diyo.’ Na, taus gom brab fégétédém gom i ni bénréh gu begom.”

⁸ Mélaw ménagayas ro ménagéw tidéw dob lébénge ni. Atin fiyon fo ké ménggilak ro, ménoror ro so. Atin léménéntu ro mangéy dob de kuyugén inok ureté ro dob berowe.

⁹ Atin tékow béalak Jesusey de libun ni atin ménbéréh dob berowe mano, “Fiyo térésang.”

Tidéw béno, ménfégedét ro dob Beene brab génamak roy sékéy ne atin fénéngadaf ro.

¹⁰ Atin ménbéréh i Jesuse dob berowe mano, “Kagom mégilak. Agéw gom atin béréh gom dob de kuyug gu bé fatut magéw ro mangéy Galilea, atin gito ro Begén diyo.”

¹¹ Amun ménagéw i de ni libun, i de dumo bé de sundalo mantay bé lébéngé ni ménséfule ro mangéy Jerusalem atin nuret ro dob de odoroy de fadi i kéluhanay ménrigowe.

¹² Mélaw i de odoroy de fadi brab de odoroy de Judio, ménsélimud ro. Atin ménagayun ro ké ati rigoné ruwe. Niraya ro médoo kurta i de sundalo.

¹³ Atin bénréh ro bero maro, “Béréh gom bé nangéy i de kuyugén i bangkay ne bé kélungonone atin fénékakaw ro bé lala gome fidong.

¹⁴ Atin amuk énggélíngooy méguléwey fantage bé ni, béréhé key dob beene inok énda mékérítén begom atin mélaw énda i funa kom mégilak.”

¹⁵ Tidéw béno, i de guwardiya, éndot roy kurtae ni atin nodoro roy sugu i de odoroy de Judio ni. Atin mélaw, taman so béleewe ni, wén i do Judio muret bé ni uret.

Méntéfégito man i Jesuse

¹⁶ Tidéw béno, i de folo bra sébaan kuyugén ménagéw ro mangéy Galilea dob sébaane tuduk bénréh Jesuse fatut ayo ro.

¹⁷ Atin amun énggito roy Jesuse, fénéngadaf ro, fiyon fo ké wén i de dumo bero ruwo-ruwoy de fédéw ro munur de.

¹⁸ Atin ménfégedét i Jesuse dob berowe atin ménbéréh mano, “I kéluhanay kuwagibé méguléw dob lawayo brab dob fantade niray dob Begéne.

¹⁹ Mélaw angéy gom dob kéluhanay de ingéd dob duniyae ni atin féunur gom i kéluhanay de étéw bé Begéne. Bautis gom bero dob dawét i Abaye Tulus, brab Nga i Tuluse, brab Rémogor i Tuluse.

²⁰ Atin toro gom bero bé fatut odoro roy kéluhanay de sugu gu begom. Atin fégétédém gom i ni, diniwu dob begome sénga tékélid taman dob tamfaday duniyae ni.”

I Fiyowe Uret New Testament in Tiruray

copyright © 2002 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Tiruray

Translation by: Wycliffe Bible Translators

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Copyright Information

© 2002, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

Printed book ISBN 9718260234

The New Testament

in Tiruray

© 2002, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses,

please contact the respective copyright owners.

2015-03-17

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files
dated 29 Jan 2022

b0fb0c95-f209-5a97-9de8-b336c1289708